

INFANTILISMIN SOSIAALIFILOSOFINEN KRITIIKKI

Anu Leppänen
Maisterintutkielma
Filosofia
Yhteiskuntatieteiden ja filo-
sofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Anu Leppänen	
Työn nimi Infantilismin sosiaalifilosofinen kritiikki	
Oppiaine Filosofia	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika 13.11.2023	Sivumäärä 73
Ohjaaja Olli-Pekka Moisio	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Infantiileilla aikuisilla tarkoitetaan yksilöitä, jotka käyttäytyvät kuin lapset, mutta kuuluvat muiden ominaisuuksiensa perusteella aikuisen luokkaan. Näistä aikuisista voidaan käyttää nimitystä aikuislapsi. Tässä tutkielmassani tarkastelin aikuislapsen käsitettä ja infantilismia ilmiönä. Lisäksi selvitin, miten infantilismi omaksutaan, ja miten infantiliksi alistetaan. Lisäksi esittelen keinoja, joilla infantilismiin ja infantilisaatioon liittyvä ongelma voidaan ratkaista.</p> <p>Infantilismi omaksutaan pääasiassa tiedostamatta. Väitetään, että se on saanut alkunsa kapitalistisen järjestelmän kehityksestä, jolloin sosiaalinen kehitys jäi teknologisen kehityksen jalkoihin. Kulttuuriset muutokset tapahtuvat niin nopeasti, etteivät ihmiset ehtineet sopeutua niihin. Yhteiskunnassa vallitseva infantilisoiva prosessi tapahtuu systemaattisesti kulttuuri- ja viihdeteollisuuden sekä tiedotusvälineiden kautta.</p> <p>Infantiliksi alistaminen eli infantilisaatio tapahtuu erilaisten valtarakenteiden ja epätasa-arvon kautta. Infantilisaatio liittyy erilaisiin syrjinnän muotoihin, kuten seksismiin, ableismiin, ageismiin ja rasismiin. Naisen infantilisaatioon liittyy perinteisten sukupuolistereotyyppien ylläpitäminen, ulkopuolelta tulevat ulkonäkövaatimukset ja seksismi. Miehen infantilisaatio liittyy poikana olemisen ihannointiin, jolloin ilmiö on enemmänkin kulttuurinen kuin persoonaan liittyvä.</p> <p>Infantilismin haastetta voidaan pyrkiä ratkaisemaan koulutuksen avulla sekä käyttämällä lapsen kasvatuksessa kasvatustieteellisiä menetelmiä, jotka eivät johda infantiliin käytökseen. Infantilisaatioon liittyvän ongelman ratkaisussa syrjinnän poistaminen on yksi tärkeimmistä tekijöistä.</p>	
Asiasanat: infantilismi, infantilisaatio, lapsenkaltaisuus, lapsenkaltaistaminen	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Jacopo Bernardinin (2014a) indikaattorit	13
------------	--	----

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Lapsuudesta aikuisuuteen siirtyminen.....	7
2	TULKINTOJA AIKUISLAPSESTA	13
3	INFANTILISMIN OMAKSUMINEN	23
3.1	Miten omaksutaan	23
3.1.1	Kulttuuri- ja viihdeteollisuus ja tiedotusvälineet	29
3.1.1.1	Leikkivät aikuiset	34
3.1.1.2	Nuorekkuus	36
4	INFANTIILIKSI ALISTAMINEN.....	38
4.1	Miten alistetaan	38
4.1.1	Nainen infantilisaation kohteena	39
4.1.2	Mies infantilisaation kohteena.....	45
4.1.3	Ikääntyneet ja vammaiset infantilisaation kohteina.....	47
5	INFANTILISMIN ONGELMAN RATKAISU	50
6	POHDINTA.....	58
	LÄHTEET	67

1 JOHDANTO

Infantilismi (*infantilism*) viittaa latinankieliseen sanaan *infantia*, joka tarkoittaa etymologisesti puhumatonta. Tämä alkuperäinen merkitys korostaa lapsuuden käsitteeseen liittyvää tietynlaista puutetta, poissaoloa ja kyvyttömyyttä. Erityisesti se on nähtävillä perinteisessä patriarkalisessa lapsuuteen liittyvässä ongelmassa, jossa pelkoon, syyllisyyteen ja hierarkiaan perustuvat lapsen kasvatustavat peittävät alleen ihmiskehityksen potentiaalin. Historiallisesta näkökulmasta tarkasteltuna lapsi on johdonmukaisesti samaistettu primitiiviseen ja hulluun olentoon. Lapsi edustaa vaaraa aikuiskulttuurille ja taloudelle, ja täytyy kesyttää normalisoinnin kautta tapahtuvassa prosessissa. (Kennedy 2020, 124.) Vaarasta huolimatta osa aikuisista ei koskaan käy läpi aikuiseksi kasvamisen prosessia. He täyttävät tietyt aikuisuudelle asetetut yhteiskunnalliset normit, mutta käyttäytyvät kuin lapset.

Mistään erityisen uudesta ilmiöstä infantilismissa ei ole kyse. Esimerkiksi Platon (1997) on *Gorgias*-dialogissaan maininnut lapsellisesti käyttäytyvän aikuisen ja kuinka sellaista käytöstä ei pidätä soveliaana (Emt. 1997, 829). Myös *Raamatusta* (1992) löytyy kohtia lapsena olemisesta ja kommentteja siihen, kuinka aikuisena pitää jättää taakseen ne asiat, jotka kuuluvat lapsuuteen (ks. Raamattu 1992, 1. Kirje korinttilaisille 13:11). Infantilismi on aika ajoin keskustelun aiheena eri medioissa. Joillakin verkkosivuilla voit jopa tehdä testin ja mitata omaa tai läheisesi infantilismia. Ilmiönä infantilismiin liittyy monia osatekijöitä, sillä sen teemat läpileikkaavat yhteiskunnan ja jäsentyvät useasta eri näkökulmasta. Aikuiset voivat omaehtoisesti omaksua infantiliin elämän tai heidät voidaan alistaa elämään infantiliin elämää. Ilmiön moniulotteisuuden vuoksi infantilismia voidaan tutkia esimerkiksi filosofiassa, sosiologiassa, psykologiassa, taloustieteessä, yhteiskunta- ja kulttuuritieteissä ja niin edelleen.

Käytän tutkittavasta ilmiöstä infantilismien käsitettä, joka käsitteenä on negatiivissävytteinen. Infantilismi viittaa aikuisen määritelmän täyttävän yksilön toimintatapoihin ja käytökseen, jota pidetään haitallisena ja ei aikuiselle kuuluvana. Infantileja ihmisiä kuvataan mediassa erilaisilla termeillä, kuten ”aikuislapsi”, ”mieslapsi”, ”naislapsi” ja niin edelleen. En halua tutkielmassani käyttää mieslapsen tai naislapsen käsitettä suoraan, koska niillä on vahva sukupuolittunut negatiivinen konnotaatio. Käytän tässä tutkielmassa ilmiösultaan neutraalimpaa *aikuislapsi* käsitettä kuvaamaan infantileja ihmisiä, jotka ovat ominaisuuksiltaan aikuisen kategoriaan kuuluvia. Osa lähdeaineistosta (ks. Kiley 1983) viittaa eksplisiittisen sukupuolittuneesti miespuolisiin aikuislapsiin, mutta tulkitsem näiden näkemysten soveltuvan yleisesti aikuislapsen käsitteeseen sukupuolesta riippumatta. Osa lähdemateriaalista tulkitsem edelleen biologisen mies- tai naissukupuolen mukaan, sillä lähdetekstien konteksti painottaa selkeästi esimerkiksi biologisesti määräytyneiden miesten ja naisten välistä parisuhdetta, isyyttä ja tai jotakin käsitettä tai ilmiötä, joka kuuluu alkuperäisesti nais- tai miessukupuoleen. Nämä kohdat ja valinnat tuon perusteluineen esille tekstin alaviitteissä. Lisäksi käytän tutkielmassani infantilisaation käsitettä. Infantilisaatiolla viitataan prosessiin, jossa aikuista yksilöä infantisoidaan eli alistetaan infantiliin elämään.

Joissakin yhteyksissä infantilismista puhutaan lapsenkaltaisuuden käsitteellä. Nämä kaksi käsitettä tarkoittavat kuitenkin eri asioita. Lapsenkaltaisuus on infantilismia positiivisempi käsite, jolla tarkoitetaan lapsenkaltaista käyttäytymistä, piirteitä ja ominaisuuksia, joihin liittyy enemmänkin ilo, uteliaisuus, leikkimielisyys, luovuus, mielikuvitus ja niin edelleen. Tutkielmassani käytän lapsenkaltaisuuden käsitettä silloin, kun haluan tuoda lapsenkaltaisuuden esille positiivisesta näkökulmasta.

Oma kiinnostukseni aikuislapsia ja infantilismia kohtaan sai alkunsa Neil Postmanin *Lyhenevä lapsuus* -teoksesta. Erityisen mielenkiintoista oli huomata, että vaikka Postmanin teos julkaistiin jo vuonna 1982, oli jo silloin selkeästi nähtävissä se, miten teknologinen kehittyminen vaikuttaa oleellisesti lapsuuteen ja aikuisuuteen. Postmanin innoittamana perehdyin lisää infantilismien teemaan eri kirjoittajien ja ajattelijoiden teosten välityksellä. Havaitsin, että monissa vanhemmissa lähdeaineistossa korostuu biologisen sukupuolen näkökulma. Nykypäivänä sukupuolta ei nähdä niin yksilöllisenä ilmiönä kuin aikaisemmin. Yksi merkittävimpiä infantileja aikuisia yleisellä tasolla jäsenneilyt ajattelijat on Jacopo Bernardini (ks. Bernardini 2014a). Hän on artikkelissaan tuonut ilmi aikuislapsen viittaavia indikaattoreita, joissa sukupuoli ei ole korostuneena. Havaintojeni mukaan infantilismia on aiemmin pääasiassa tarkasteltu jonkin ihmisryhmän näkökulmasta esimerkiksi ikääntyneiden tai vammaisten henkilöiden näkökulmasta. Ilmiön monimuotoisuuden vuoksi tulen tutkielmassani

muotoilemaan aikuislapsen käsitteen, jota voidaan laajemmin soveltaa useassa kontekstissa. Tutkielmani menetelmä on filosofinen sisällönanalyysi, jonka avulla on tarkoitus muodostaa yhteneväinen ja jossain määrin eksakti kuva aikuislapsesta. Tämä ei tarkoita, että ketään yksilöä voidaan kevein perustein nimittää aikuislapseksi, jos silloinkaan. Pikemminkin tarkoitukseni on koota yhteen monitieteisiä lähteitä ja niiden perusteella muodostaa kuva infantilismista ja aikuislapsesta ilmiönä. Ilmiön laajuuden sekä tutkielman tilarajoitteen vuoksi painotan tutkielmassani infantilismin sosiaalifilosofista kritiikkiä, jossa korostuu ilmiön tarkastelun negatiivinen puoli.

Olen tutkielmassani perehtynyt laajasti erilaiseen kirjalliseen lähdeaineistoon. En halunnut ennakkoon asettaa lähdekirjallisuudelle tiukkoja kriteereitä esimerkiksi painottamalla pelkästään ja puhtaasti filosofista kirjallisuutta. Yhteenvetona todettakoon, että lähdekirjallisuudessa korostuvat kulttuurikritiikki, yhteiskuntafilosofia, taloudenfilosofia, kaunokirjallinen filosofia, eksistentiaalisuus, feminismi, esseistiikka, proosa, psykologinen kirjallisuus ja populaarikirjallisuus. Filosofista analyysiäni olen täydentänyt käyttämällä lähdeaineistona empiriaan perustuvia tutkimuksia erityisesti silloin, kun olen kuvannut jonkin ilmiön esiintyvyyttä. Olennaisimmat lähdeokset tutkielmassani ovat: Neil Postmanin *Lyhenevä lapsuus*, Benjamin R. Barberin *Consumed: How Markets Corrupt Children, Infantilize Adults, and Swallow Citizens Whole*, Gary Crossin *The Cute and the Cool: Wondrous Innocence and Modern American Children's Culture* sekä *Men to boys: The making of modern immaturity*, Erich Frommin *Ihmisen osa* sekä *Vaarallinen vapaus*, Immanuel Kantin *Mitä on valistus*, Dan Kileyn *The Peter Pan syndrome : Men who have never grown up*, Bernard Stieglerin *Taking care of youth and the generations*, sekä Jacopo Bernardinin infantilismia analysoivat tieteelliset artikkelit.

Tutkielmani tarkoituksena on selvittää, mitä aikuislapsella tarkoitetaan ja millainen käytös aikuislapselle on ominaista. Selvitän myös, miten aikuiset voivat omaksua infantiilin elämän ja miten infantiiliin elämään alistetaan. Lisäksi tuon esille keinoja, jolla voidaan ehkäistä infantilismin omaksumista sekä infantilisaatiota.

1.1 Lapsuudesta aikuisuuteen siirtyminen

Ymmärtääksemme paremmin infantilismin monimutkaista olemusta filosofisena ilmiönä ja käsitteenä, vaatii se syvällisempää perehtymistä siihen, mitä lapsi ja lapsuus historiallisessa kontekstissa tarkoittavat. Tutkielmani kannalta keskeistä on lisäksi tarkastella sitä, mitä lapsuudesta aikuisuuteen siirtymisellä on perinteisesti tarkoitettu ja miten eri tavoin aikuisuutta voidaan määritellä.

Postmanin (1982) mukaan keskiajalla lasta ei juuri erotettu aikuisesta. Lapsena pidettiin alle 7-vuotiaita. Katolinen kirkko määritteli, että 7-vuotiasta voitiin pitää järkevänä, koska tuossa iässä lapset pystyivät erottamaan hyvän ja pahan. Sen sijaan puhuttaessa nuoresta miehestä, sillä saatettiin tarkoittaa mitä tahansa ikää 30–50 ikävuoden välistä. Lapsella ei ollut selkeää ikäkäsitettä, vaan lapsi käsitteenä viittasi enemmänkin sukulaisuuteen kuin ikään. (Emt. 1982, 22.) Iän käsitteen ymmärtämisen laajuuden vuoksi keskiajalla lapset ja aikuiset jakoivat saman kulttuurisen toimintaympäristön, eikä lapsia kahlinneet erottelevat instituutiot. Lapset saivat osallistua samaan kulttuurista nousevaan käyttäytymistoimintaan kuin aikuiset. Tämä näkyi niin, että lapsilla ja aikuisilla oli yhteiset leikit, sadut ja lelut. Erottelu liittyi lähinnä seksuaaliseen toimintaan ja sodankäyntiin, joiden katsottiin olevan lapsille sopimattomia. Huolimatta tästä seksuaaliset ja sopimattomat aiheet eivät olleet tabuja lapsen läsnä ollessa, ja karkea kielenkäyttö oli yleistä lasten kuullen. (Postman 1982, 23–25.)

Tultaessa keskiajalta 1600-luvulle lapsuus tarkoitti tiettyä symbolista saavutustasoa, jolloin varhaislapsuus päättyi, kun lapsi oppi puhumaan. Varsinainen lapsuus alkoi, kun lapsi alkoi opetella lukemaan. Lapsen käsitettä käytettiin myös aikuisista, jotka eivät osanneet lukea tai iältään aikuisista, joita pidettiin älyllisesti lapsina. (Postman 1982, 51.) Postmanin (1982) mukaan lapsuuden käsitettä alettiin määritellä uudelleen lukutaidon ja painotekniikan kehittyessä. Aikuisiksi tultiin osaamalla lukea painettua tekstiä, jolloin aikuisuus oli enemmänkin symbolinen saavutus kuin biologinen. Lapsuuden käsite korostui sen myötä, kun lapsia alettiin kouluttaa ja opettaa. (Emt. 1982, 44–45.)

Kuten huomaamme nykyisellä lapsuuden käsitteellä on suhteellisen lyhyt historia. Postmanin (1982) mukaan meidän nykyinen käsityksemme lapsuudesta on muodostunut viimeisen noin 200 vuoden aikana (Emt. 1982, 5–6). Tänä päivänä lapsen ja lapsuuden käsityksiä tarkastellaan tyypillisesti asteittain tapahtuvan kognitiivisen kehityksen näkökulmasta. Tämä on suuresti vaikuttanut siihen, miten erotamme lapsen ja lapsuuden aikuisista ja aikuisuudesta. Myös stoalaisen filosofian mukaan lapset kasvavat ja kehittyvät asteittain. Stoalaisuudessa ajatellaan, että vastasyntyneillä on hyvin rajalliset voimat, ja heidän toimintansa perustuu alkukantaisuuteen. Asteittaisuus tarkoittaa sitä, että lapset kasvavat kokoa ja saavat enemmän fyysistä voimaa. He oppivat liikkumaan ympäristössään ja puhumaan samalla, kun heidän kokemuksensa maailmasta laajenevat. Lapset siirtyvät asteittain nuoruuteen ja siitä aikuisuuteen. Aikuinen eroaa lapsesta kyvyssään tehdä yleistyksiä, arvioida toimintansa seurauksia ja ymmärtää teoreettisia käsitteitä sekä käyttää käytännön järkeä. (Becker 1998, 50.) Lapsen asteittaiseen kehitykseen liittyy Nogglen (2019) mukaan lisäksi autonomian tarkastelu eli kuinka autonomia ja autonomian aste määritellään lapsen kohdalla.

Yleisesti ottaen autonomia tarkoittaa ihmisten kykyä tehdä harkittuja päätöksiä erilaisten syiden perusteella sen sijaan, että he toimisivat pelkästään impulsseihin perustuen. Autonomia on keskeinen tekijä, joka määrittää ihmisten moraalisen aseman. Ihmisoikeudet puolestaan tarjoavat puitteet sille, miten autonomiaa voidaan harjoittaa. (Emt. 2019, 103.)

Aristoteleen näkemys korostaa asteittaista kasvua vastuulliseksi aikuiseksi erilaisten toistensa päälle asetuvien vaiheiden kautta. Aristoteelisessa käsityksessä lapsi on kaikella tapaa kehittymätön. Lapsi on keskeneräinen ihminen, joka ei osaa harjoittaa eettisiä asioita, kuten hyveitä. Lapsi on keskeneräinen politiikan suhteen, mutta myös keskeneräinen tullakseen vastuulliseksi kansalaiseksi. (McGowan 1998, 21.) Nykyajan käsitys lapsuudesta korostaa, että lapsi on viaton ja ei-kompetentti yksilö. Lapsi ei vielä ole aikuinen, mutta hänellä on potentiaali kasvaa sellaiseksi. Tämän näkökulman takia lapsella ei ole samanlaisia oikeuksia ja vastuita kuin aikuisella. (Turner 1998, 143.)

Asteittaisesta kasvusta argumentoivat Kennedy ja Kohan (2017), jotka jaottelevat elämän erilaisiin vaiheisiin, joissa ihmisen konkreettinen ikä vuosina ei korostu. Heidän mukaansa nykyään vallitseva käsitys lapsuudesta perustuu erottamattomuuden ja peräkkäisyyden käsitteisiin sekä progressiiviseen näkemykseen yksilön potentiaalisuudesta. Ihmiselämä jaetaan ajanjaksoihin ja vaiheisiin, joilla on kullakin omat erityispiirteensä. Karkeasti ihmiselämä voidaan jakaa sikiövaiheeseen, imeväisikäisyyteen, lapsuuteen, murrosikäisyyteen, teini-ikäisyyteen ja niin edelleen. Aikuisuutta kohti siirryttäessä nousee esiin ulottuvuuksia, jotka ovat epistemologisia, eettisiä ja poliittisia. Lapsuus nähdään negatiivisena suhteessa aikuisuuteen. Lapsuuden on tarkoitus sammua aikuisuudessa. (Emt. 2017, 48.)

Asteittaiseen kasvuun liittyvät erilaiset lapsuuden ja aikuisuuden ikämääritteet. Esimerkiksi Ariès (1962) jakaa elämän eri ikävaiheisiin seuraavasti: Ensimmäinen ikä kestää seitsemään ikävuoteen asti ja sitä voidaan nimittää myös pikkulapsiajaksi. Toinen ikävaihe ulottuu aina 14 vuoden ikään asti. Kolmas ikävaihe on murrosikä, joka kestää 21 ikävuoteen saakka, mutta saattaa jatkua jopa 35 ikävuoteen asti. Tämän jälkeen seuraa nuoruus, joka ulottuu parhaimmillaan 50 ikävuoteen saakka. Aristoteleen mukaan tämä ikävaihe tunnetaan nuoruutena, sillä tuolloin ihmisellä on voimat huijapussaan. Tämän jälkeen seuraa keski-ikä, joka sijoittuu nuoruuden ja vanhuuden puoliväliin. Viimeinen vaihe on vanhuus, joka päättyy kuolemaan. (Emt. 1962, 21–22.) Arièsin luokittelu ei perustu kovinkaan tarkkaan määritelyihin ikäluokkiin. Yhteiskunnallisella tasolla tarkasteltuna ikäraajat määrittävät monia tekijöitä eli sitä, mikä on sallittua minkäkin ikäiselle. Tämä on myös riippuvaista kulttuurista.

Länsimaissa lapsuus ja aikuisuus yleisesti määritellään iän perusteella. Useimmissa länsimaissa 18 vuotta täyttänyt katsotaan aikuiseksi. Tällöin ihminen voi päättää lähes täysin hänen elämänsä koskevista asioista. (Hannan 2019, 113.) Suomessa aikuisuus perustuu juridisiin määritelmiin, ja vajaavaltaisena eli alaikäisenä pidetään alle 18-vuotiasta (Laki holhoustoimesta 442/1999). Lapsen täytettyä 18 vuotta hänen huoltonsa päättyy (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983). Monien muiden vastuiden ja velvollisuuksien lisäksi 18 vuotta täyttäneet voivat äänestää valtiollisissa vaaleissa ja kansanäänestyksessä (Suomen perustuslaki 731/1999) ja solmia avioliiton (Avioliittolaki 234/1929). Näiden lisäksi on monia muita ikärajoja, jotka koskevat 18 vuotta täyttäneitä.

Ikään perustuva aikuisuuden standardimalli on muotoutunut toisen maailman sodan ja 70-luvun välisenä aikana, jolloin taloudellinen ja teollinen kasvu kukoistivat (Lee 2001). Tuolloin myös valtiojärjestelmä ja terveydenhuolto kehittyivät, minkä seurauksena ikärajoihin perustuva luokittelu syntyi. Ikä on yksi, mutta hyvin yleinen tapa luokitella kansalaisia. Kapitalistinen yhteiskunta oli luonut yksilön, jolle ominaista oli moraalinen ja sosiaalinen kehitys, jolloin henkilön katsottiin olevan oikeutettu tekemään sopimuksia, äänestämään tai tekemään erilaisia päätöksiä. Edelleen monet ikärajat ovat keskustelun aiheena esimerkiksi minkä ikäisenä ihmistä voidaan rankaista teoistaan, mikä on sovelias ikä harrastaa seksiä, minkä ikäisenä saa solmia avioliiton ja niin edelleen. (Wallace 1997, 4.)

Aikuisuuteen siirtyminen on kiinnostanut erityisesti sosiologeja useita vuosia. Sosiologiassa on perinteisesti korostettu aikuisuuden siirtymään liittyviä erilaisia siirtymävaiheen tapahtumia, kuten esimerkiksi koulutuksen päättymistä, lapsuuden kodista pois muuttamista, työelämään siirtymistä, vakituista työpaikkaa, vakaita perhe-suhteita, avioitumista, perheen perustamista ja vanhemmuutta. (Arnett 1997, 3; Mary 2012, 259; Hymowitz 2011; Bernardini 2014a.) Nämä aikuisuuteen liittyvät indikaattorit ja niistä seuraavat aikuisen määritelmät ovat tiukasti kietoutuneena länsimaisen yhteiskunnan rakenteeseen (Bernardini 2014a, 46). Arnett (1997) väittää aikuisuuteen siirtymisen prosessin olevan syvästi institutionalisoitunut. Monet yhteiskunnalliset instituutiot ovat rakentuneet ikäryhmien pohjalle mukaan lukien koulutusjärjestelmä. (Emt. 1997, 4.) Järjestelmässä aikuiseksi tuleminen on lapsen tuomista kronologisen ajan kokemukseen. Esimerkiksi kouluissa hallitsevat kellojen ja kalenterien numerot ja oppimista leimaa kronologinen nousu luokalta toiselle siirryttäessä sekä arvosa-noissa ja niin edelleen. (Kohan & Weber 2020, 2.)

Aikuisuuteen siirtyminen ei pelkästään perustu ikärajojen ja määrättyjen merkkipaalujen täyttymiseen. Se heijastelee yhteiskunnallista jaettua käsitystä siitä, mitä

tarkoittaa olla aikuinen. Aikuisuus ei ole pelkästään biologinen vaan sosiaalisesti rakentunut käsitys, jota kulloiseenkin kulttuuriin kuuluvat jäsenet pitävät tärkeimpänä. Koska aikuisuuteen liittyvät sosiaaliset kriteerit voivat vaihdella kulttuurien mukaan, voivat myös aikuisuuden kriteerit olla erilaisia kulttuurien välillä. (Arnett 1997, 4.) Esimerkiksi juutalaisilla on oma uskontoon liittyvä aikuistumisriittinsä, jossa 12-vuotiaille tytöille järjestetään bat mitsva ja 13-vuotiaille pojille bar mitsva. Tällöin lapset tulevat uskonnon silmissä täysi-ikäisiksi ja päätyvät noudattamaan juutalaista lakia, perinteitä ja etiikkaa. (Union for Reform Judaism 2023.) Latinokulttuurissa 15 vuotta täyttävät tytöt juhlivat quinceaneraa, jossa tarkoituksena on vahvistaa heidän sitoutumistaan perheeseen ja uskoon. Amissien aikuistumistraditioon kuuluu rumspringa, jolloin 16-vuotias nuori saa luvan kokea maailmaa ilman yhteisön asettamia sääntöjä. Tämän jälkeen nuoret päättävät, palaavatko he amissiyhteisöön vai jäävätkö toteuttamaan toisenlaista elämää. (Nuñez & Pfeffer 2016.) Eri kulttuureissa ja uskonnoissa on lukemattomia tapoja ja riittejä, joiden avulla tullaan aikuisiksi.

Myös nuoria itseään on pyydetty pohtimaan aikuisuuteen siirtymistä. Argumenteissaan he korostavat, että siirtymä ei ole pelkkä sarja tapahtumia. Arnettin (1997) mukaan aikuisuuteen siirtyminen liittyy enemmänkin abstrakteihin, asteittäisiin, psykologisiin ja yksilöllisiin tekijöihin. Tärkeimpiä tekijöitä aikuisuuteen siirtymisen prosessissa ovat vastuun ottaminen omasta elämästä ja tekojen seurauksista, päättäminen henkilökohtaisista uskomuksista ja arvoista riippumatta vanhempien tai muiden vaikutteista, sekä suhteen luominen vanhempiin tasavertaisina aikuisina. Aikuisuuteen siirtymistä ei voida tiivistää yksittäisiin tapahtumiin, vaan se on henkilökohtainen, psykologinen prosessi, joka etenee vähitellen. Lopullinen arvio siitä, milloin aikuisuus on saavutettu, on yksilöllinen ja henkilökohtainen arvio, eikä se perustu niinkään muiden antamiin arvioihin. Nuorten omassa arvioissa individualismi on yksi tärkeimpiä tekijöitä aikuisuuteen siirtymisessä. Tämä käsittää esimerkiksi itsenäisyyden ja tasavertaisuuden tunteen sekä kokemuksen. Käytännössä tällä tarkoitetaan eräänlaista roolia siirtymään, jossa ollaan taloudellisesti riippumattomia vanhemmista, eikä asuta enää vanhempien kanssa samassa taloudessa. (Emt. 1997, 15.)

Côté (2000) väittää, että länsimaisissa yhteiskunnissa aikuiskäsityksiin liittyvät käsitteet ovat muuttuneet yksilöllistymisen myötä ohjaten odotuksia ikään perustuvien merkkien sijaan. Ihmisten odotetaan erottavan omasta aikuisuudestaan merkittäviä puolia itseohjautuvien kypsyminenprosessien avulla. Aikuisuus on siis enemmän psykologinen tila kuin sosiaalinen status. Sosiaalis-institutionaaliset merkit, jotka aikaisemmin määrittelivät aikuisuuden, ovat menettäneet merkitystään ja selkeyttään. Nämä merkit olivat aiemmin niitä tekijöitä, jotka turvasivat tunnustetun siirtymisen aikuisuuteen. Nykypäivänä aikuisuus perustuu enemmän yksilöllisiin mieltymyksiin

kuin sosiaalsiin normeihin. (Emt. 2000, 31.) Maryn (2012) mukaan on havaittu, että nämä aikuisuuden merkit ovat järkimoderneissa yhteiskunnissa siirtyneet ajallisesti entistä kauemmas biologisesta lapsuudesta. Nuoret opiskelevat pidempään, etenevät entistä myöhemmin työmarkkinoille ja lisäksi lykkäävät perheen perustamista. Tämä nuoruuden pidentäminen ei välttämättä ole tietoinen valinta, vaan se saattaa olla seurausta sosioekonomisesta rakennemuutoksesta. (Emt. 2012, 259–260.) Hymowitz (2011) väittää, että nykypäivän aikuiset viettävät aikaa uudenaikaisessa maailmassa, jossa nuoruus, nuorekkuus ja itsenäisyys kietoutuvat yhteen (Emt. 2011).

2 TULKINTOJA AIKUISLAPSESTA

Edellisessä luvussa tarkastelin lyhyesti perinteisiä käsityksiä, siitä mitä lapsuus ja aikuisuus tarkoittavat. Nykyaikana huomio kiinnittyy yhä enemmän ilmiöön, joka kyseenalaistaa perinteiset näkemykset aikuisuudesta. Tässä luvussa syvennyn tarkastelemaan ja kuvaamaan aikuislapsen käsitettä ja heille tyypillistä tapaa toimia. On tärkeä huomauttaa, että aikuislapsuus ilmiönä on monitahoinen ja yksilöllinen kokemus, ja aikuislapsen piirteet ja niiden esiintymisen määrä ja laatu voivat vaihdella merkittävästi yksilöiden välillä. Tämän takia tämän luvun tavoite ei ole luoda tiukkaa luokitusta tai määritelmää aikuislapsen ominaisuuksista, jota voitaisiin soveltaa yleisesti kaikkiiin. Sen sijaan syvennän ymmärrystä aikuislapsista ja heidän tyypillisestä tavastaan toimia, ottaen huomioon ilmiön monimuotoisuuden.

Aikuislapsen käsitteen popularisointi mediassa on tavallista. Ajankohtaislehdet pursuavat artikkeleita lapsellisesti käyttäytyvistä aikuisista ja heidän tunnusmerkeistään. Varsinaisesti aikuislapsen käsitteen popularisoi psykoanalyytikko Dan Kiley (1983) kirjoittaessaan teoksen miehiä vaivaavasta Peter Pan -syndroomasta. Peter Pannilla Kiley tarkoittaa J. M. Barrien luomaa satuhahmoa, poikaa, joka ei koskaan halunnut kasvaa aikuiseksi. (Emt. 1983, 3.) Peter Panin tarina ei alun perin ollut tarkoitettu lasten luettavaksi, vaikka myöhemmin se on kuvattu lapsille tarkoitetuksi saduksi (Rose 1998, 61).

Tiivistetysti Kileyn (1983) mukaan aikuislapsi tunnetaan siitä, että ikänsä puolesta hän kuuluu aikuisen luokkaan, mutta toimintansa perusteella sijoittuu lapsen luokkaan (Emt. 1983, 3). Gottschalk (2018) avaa käsitettä toiminnan kautta korostaen, että infantiili yksilö on henkilö, joka ei pysty tuomaan esiin kognitiivisia, affektiivisiä ja ihmissuhteisiin liittyviä ominaisuuksia, joita pidetään hänen ikätasolleen sopivina. Sen sijaan aikuislapsi ilmentää niitä ominaisuuksia, jotka hän on hankkinut edellisessä kehitysvaiheessaan eli lapsuudessaan. (Emt. 2018, 109.) Myös Postman (1982) tuo

esille kognitiiviset ja affektiiviset ominaisuudet määrittelemällä aikuislapsen täysikasvuiseksi, jonka älylliset ja emotionaaliset kyvyt ovat jääneet käyttämättä. Nämä kyvyt eivät eroa lapsen vastaavista kyvyistä. Postman lisää, että kulttuureiden välillä on eroa siinä, pyritäänkö tukemaan vai vastustamaan tällaista luonnekuvaa. Esimerkiksi keskiajalla oli normaalia olla aikuislapsi, mikä oli seurausta koulujen ja sivistyksen puutteesta. (Emt. 1982, 108–109.) Psykiatri ja analyyttisen psykologian perustaja Carl Jung puolestaan mainitsee useissa teoksissaan ikuista lasta (*puer aeternus*) tarkoittavan käsitteen. Ikuinen lapsi on eräänlainen jumalallinen lapsi, jonka syntymä on minän tietoiseksi tulemistä. (Jung, 1960.) Von Franz (2002) täsmentää Jungin ikuisen lapsen käsitteen tarkoittamaan ikuista nuoruutta. Ikuisen lapsen arkkityyppi on ihminen, jonka nuoruus tuntuu jatkuvan myöhemmälle iälle. (Emt. 2002, 7–8.) Tulkintani mukaan myös Nietzsche (2002) kirjoitti eräänlaisesta aikuislapsesta *Näin puhui Zarathustra* -teoksessaan, mainitessaan viimeisen ihmisen (*Letzter Mensch*). Teoksessa viimeistä ihmistä pidetään halveksittavana, mutta sellaisena, joka ei osaa halveksia itseään. Viimeinen ihminen ei halua rasittaa itseään turhalla työllä ja vaivannäöllä, eikä alistua muiden hallintaan. Hän on kaikkien kanssa yhtäläinen, mutta tekee kaikki muut pieniksi, samalla ollen itse häviämätön. (Nietzsche 2006, 9–11.)

Kuten voimme huomata, että infantilismi ei ilmiönä ole uusi. Voimme havaita ajallista vaihtelua siinä, miten infantilismista puhutaan ja millaista nimitystä infantileista ihmisistä käytetään. Yksi nykyaikaisimmista infantilismin tulkinnoista on peräisin Jacopo Bernardinilta, joka on lyhyesti muotoillut indikaattoreita, joilla lapsellisesti käyttäytyvä aikuinen on mahdollista tunnistaa. Nämä indikaattorit koostuvat tyyppillisten kypsyyskäsitteiden indikaattoreiden vastakkaisina kompensatioina (Taulukko 1). Analyysissäni täydennän Bernardinin muotoilemia indikaattoreita muiden tutkijoiden ja ajattelijoiden näkemyksillä.

TAULUKKO 1 Jacopo Bernardinin (2014a) indikaattorit

Aikuislapsen indikaattori	Tyypillinen kypsyyskäsite
impulssi (<i>impetus</i>)	reflektio (<i>reflection</i>)
riippuvuus (<i>dependency</i>)	riippumattomuus (<i>independence</i>)
epäily (<i>doubt</i>)	varmuus (<i>certainty</i>)
nautinto (<i>pleasure</i>)	onnellisuus (<i>happiness</i>)
egosentrisyys (<i>egocentricity</i>)	itsensä kieltäminen (<i>self-abnegation</i>)
oikeus (<i>right</i>)	velvollisuus (<i>obligation</i>)
narsismi (<i>narcissism</i>)	seurallisuus (<i>sociability</i>)
pysymättömyys (<i>impermanence</i>)	vakaus (<i>stability</i>)
epävarmuus (<i>insecurity</i>)	itseluottamus (<i>self-confidence</i>)
individualismi (<i>individualism</i>)	yhteisöllisyys (<i>community</i>)
konformismi (<i>conformism</i>)	monimuotoisuus (<i>diversity</i>)

Aiemmat ikäluokat ovat korostaneet arvoissaan erilaisten roolien eroja sekä riippumattomuuden merkitystä, kun taas nykyiset sukupolvet arvostavat emotionaalisia investointeja ja painottavat keskinäistä riippuvuutta. Aikuislapset pyrkivät eroon autoritaarisesta aikuisen mallista sen aiheuttaman psykologisen ja fyysisen riippuvuuden tunteen vuoksi. Tämä ilmenee myös lapsissa, joiden voimakas riippuvuuden tunne häiritsee pyrkimyksiä itsenäistymiseen. Tämä uhkaa luontaista halua tavoitella autonomiaa sekä yksilöllistä ja sosiaalista itsemääräämisoikeutta. Nykypäivänä valitsee myös epäilyn ja epävarmuuden aika. Aikuislapset torjuvat ne sosiaaliset siirtymät, jotka tekivät heistä aikaisemmin aikuisia. Tämä vaikuttaa koulutukseen, työelämään ja erilaisiin ihmissuhteisiin, joita muodostetaan elämän aikana. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden merkitys ei ole enää itsestänselvyys. (Bernardini 2014a, 49–51.) Yhteenkuuluvuuteen liittyy mielenkiintoinen paradoksaalinen tilanne, jonka Barber (2007) on havainnut. Hänen mukaansa jotkut aikuiset eivät halua omia lapsia ja välttelevät vuorovaikutusta lasten kanssa, mutta silti he itse nauttivat lapsellisista asioista. Nämä ihmiset eivät halua kohdata lapsia tietyissä ympäristöissä, mutta he haluavat vapauden olla kuin lapset. Tämä vapaus tarkoittaa infantiilia käytöstä, jossa heillä ei ole tavanomaisia aikuisten huolia. (Emt. 2007, 36.)

Bernardinin (2014a) mukaan aikuislapselle tyypillinen käyttäytymismalli on toimia impulsiivisesti ilman rationaalista harkintaa. Tätä pidetään ominaisuutena, joka tyypillisesti kuuluu lapsille, sillä heidän päätöksentekoaan ohjaavat impulssit järjen sijaan. (Emt. 2014a, 49.) Von Franz (2000) esittää, että impulsiivisuus näkyy arjen toimintojen lisäksi harrastuksissa. Aikuislapselle on tyypillistä harrastaa jotakin vaarallista urheilulajia, kuten lentämistä tai vuorikiipeilyä, sillä näin hän pääsee symbolisesti pois todellisuudesta ja tavallisesta elämästä. Aikuislapset eivät yleensä pidä urheilulajeista, jotka vaativat pitkäjänteisyyttä, sillä pitkäjänteisyys vaatii suunnitelmallisuutta. (Emt. 2000, 8.)

Rationaaliseen toimintaan liittyvät tunteet ja tunteiden ilmaisu. Jos verrataan aikuislasta ja lasta toisiinsa voidaan nähdä samankaltaisuuksia. Locke (2020) kuvailee lasten rakastavan vapautta sekä toisten ihmisten hallitsemista. Pyrkimystä hallintaan pidetään haitallisena, sillä se on useimmiten pahojen tottumusten alku. Tämä ilmenee esimerkiksi parkumisena, jolla lapset pyrkivät mielipiteeseensä huolimatta muiden vastustuksesta. Lapset haluavat alistaa toiset heidän toiveidensa täyttäjiksi, ja vaativat ympäröiviä ihmisiä tottelemaan heidän käskyjään. Lapset osoittavat hallitsemishaluaan haluamalla kaikki heti omakseen. He pyrkivät keräämään ympärilleen omaisuutta ja tavaraa, sillä he saavat nautintoa siitä vallasta, joka omaisuudesta ja tavarasta aiheutuu. Lapset nauttivat siitä, että he voivat tehdä omaisuuden ja tavaroiden suhteen, mitä he haluavat. (Emt. 2020, 108.) Myös Fromm (1962) väittää, että pienet

lapset taitavat omaehtoisuuden, koska heillä on kyky tuntea ja ajatella, sitä mikä on todella heidän omaansa. Tämän he osoittavat sanoillaan, ajatuksillaan ja kasvojen ilmeillään. (Fromm 1962, 232.) Vaatimustaan tehostaakseen lapset käyttävät itkua tehokeinona. Locken (2020) mukaan itku on tyypillinen tapa lapselle, sillä itku on pienelle lapselle ainoa keino kertoa tarpeistaan tai vaivoistaan. Itkua on erilaista. Locke väittää parkumisen olevan sellainen itkunlaji, jota lapsi käyttää, kun hän itkee turhanpäiväisesti. Hänen mukaansa parkuminen saa alkunsa ylpeydestä, itsepäisyydestä ja kiukusta. (Emt. 2020, 117–119.)

Myös aikuislapsella on vaikeuksia säädellä tunteitaan, kun hän käyttäytyy Locken ja Frommin (ks. Fromm 1962, Locke 2020) kuvailemien lasten tapaan. Kun aikuislapsi haluaa jotakin, hän todellakin haluaa sen. Hän osoittaa tunteensa kiukuttelemalla, kuten lapset, tehostaakseen haluaan, jos ei saa heti haluamaansa. Kiley (1983) väittää, ettei aikuislapsi osaa ilmaista tunteitaan tunteeseen kuuluvalla tavalla. Viha saattaa näyttäytyä raivona, ilo voi olla hysteeristä ja pettymys ilmenee itsesäälinä. Suru voi näyttäytyä pakotettuna iloisuutena, lapsellisena kepposteluna tai hermostuneena nauruna. (Emt. 1983, 8–9.) Tämä ei sovi tyyppikuvaukseen aikuisesta, sillä Postmanin (1982) mukaan aikuisuuden tunnuspiirre on itsehillintä (Emt. 1982, 56). Osoittaessaan omaehtoisuuttaan aikuislapsi käyttäytyy kuin lapsi. Parisuhteessa miessukupuoliselle aikuislapselle¹ on tyypillistä sanoittaa tunteitaan, mutta ei ilmaista tunteitaan tekojen välityksellä. Hän saattaa vaikuttaa yhtä herkältä kuin lapsi, mutta on samalla itsekeskeinen ja julma. Tämän seurauksena miespuoliset aikuislapset eivät välttämättä aina tiedä, mitä tuntevat. (Kiley 1983, 8–9.)

Epävarmuuden sietokyky, järjestelmällisyys ja muutosvastarinta ovat yleisiä nykypäivänä vallitsevassa epävarmuuden kulttuurissa. Epävarmuuden kulttuurin yleistyminen vaikuttaa erityisesti nuoriin ja aikuisiin. Aikuislapsi on tyypillisesti presentistinen, eli hänen elämänsä rakentuu päivittäiseen ulottuvuuteen, jossa ei välttämättä tehdä pitkän aikavälin suunnitelmia. (Brzezińska et al. 2013, 136.) Bernardinin (2014a) mukaan nykyhetkessä elävä aikuislapsi välttelee tulevaisuuden huolenaiheita. Aikuislapsi ei suunnittele elämänsä kulkua, vaan tekee hetkeen sidottuja päätöksiä eli sellaisia, jossa hän kulloisellakin hetkellä on. (Emt. 2014a, 48.) Tämä johtaa siihen, että aikuislapselle on vaikeaa tehdä päätöksiä, jotka olisivat olennaisia, jotta tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus ja ahdistus voitaisiin poistaa. Esimerkiksi avioliittoa ja työtä ei enää koeta virstanpylväinä, vaan pikemminkin epävarmoina ja väliaikaisina vaiheina ja tilanteina, joista seuraa väistämättä pettymyksiä ja turhautumista. (Bernardini, 2014a, 51–52.) Epävarmuus ja ahdistus lisääntyvät, kun ihmiset kokevat tuen puutetta. Tuen puute vaikuttaa myös taitoon määritellä itsensä, mutta myös estää tekemästä

¹ Sukupuoli painottuneena, sillä Kiley (1983) painottaa miehen ja naisen välistä suhdetta.

tärkeitä elämään liittyviä päätöksiä. Tämän seurauksena ihmisillä voi olla taipumus vältellä sitoumusten tekemistä ja vastuun kantamista. (Brzezińska et al., 2013, 136.) Esimerkiksi aikuislapsi voi pitää puolisoaan mukavana kumppanina, mutta hänellä on jatkuvasti jotakin estämässä sitoutumista avioliittoon tai ylipäättään mihinkään vakaaseen. (Von Franz 2000, 7–8.) Aikuislapsi ei mielellään ota vastuuta mistään, ei edes itsestään.

Koska vastuun kantaminen on aikuislapselle vierasta, hän harvoin tuntee syyllisyyttä. Huolimatta siitä, kuinka vakavia tekoja hän tekee, vastuun voi siirtää jollekin toiselle. Syyllisyyden myöntäminen tarkoittaa samaa kuin epätäydellisyyden myöntäminen. Aikuislapsi ei ota useinkaan vastuuta huolimattomuudestaan. Virheet hän mielellään laittaa jonkun toisen syyksi, eikä hän ajattele voivansa tehdä mitään holtittomalle käytökselleen. (Kiley 1983, 127.) Käytännössä tämä vastuuttomuus näkyy myös niin, että aikuislapselle on vaikeaa huolehtia itseensä liittyvistä asioista esimerkiksi kotinsa siisteyden ylläpitämisestä. (Kiley 1983, 45.)

Kiley (1983) esittää, että yksi vastuuttomuuden muoto on prokrastinaatio, jolla tarkoitetaan tietynlaista stressiä, ahdistusta aiheuttavaa laiskuutta ja asioiden lykkäämistä. Erityisesti nuori aikuislapsi mielellään siirtää myöhemmäksi pakollisia tekemisiä, kunnes on pakotettu toimimaan. Häneltä saattaa puuttua elämän tavoitteellisuus tai tavoitteet ovat heikosti määriteltyjä. He perustelevat, että voivat aina ajatella tekevänsä jonkin asian vasta huomenna. (Emt. 1983, 10.) Tämän takia aikuislapsi voi kohdata vaikeuksia löytää täydellistä työtä, sillä harva työ tuntuu hyvältä tai oikealta. Lisäksi pienetkin asiat voivat vaikuttaa siihen, että aikuislapsen on vaikeaa löytää motivaatiota työskennellä. Silloin hän saattaa käyttää mitä tahansa tekosyytä, että voisi vältellä työtä. (Von Franz 2000, 7–8, 10.) Vanhemmilla aikuislapsilla puolestaan voi olla niin paljon syyllisyyttä, että syyllisyys pakottaa heidät jatkuvaan toimeliaisuuteen. He eivät välttämättä osaa rentoutua, sillä he kokevat, että heidän on jatkuvasti tehtävä jotakin. (Kiley 1983, 10.) Von Franz (2000) lisää, että aikuislapsi voi työskennellä väsymättömästi, mikäli hänellä on sopiva mielentila. Tämä voi johtaa kuitenkin loppuun palamiseen. (Emt. 2000, 10.) Bernardinin (2014a) mukaan aikuislapsen suuri kunnianhimo ilmenee erityisesti työelämässä. Silloin työstä saatava palkka ei riitä, vaan työstä saatava henkistä tyydytystä. Tästä syystä aikuislapsi saattaa olettaa, että yhteiskunnalla on velvollisuus tarjota loputtomasti erilaisia vaihtoehtoja ja toimintamalleja. (Bernardini 2014a, 50.)

Aikuislapsen käytös johtaa usein siihen, että ympärille luodaan keinotekoista nuoruutta ja lapsuutta sekä eletään maailmassa, jossa lapsuuden ja aikuisuuden vä-

lillä ei ole merkittävää eroa. (Bernardini 2014a, 48.) Kiley (1983) huomauttaa, että tällainen käytösmalli syntyy lapsuuden perheessä, jossa tulevat aikuislapset oppivat pitämään asioita itsestäänselvyytenä ja keskittyvät etsimään uusia tapoja ostaa nautintoa. Lapsuuskodissa koettu vauraus romahduttaa työn arvon, kun mielihyvää pidetään oikeutena, eikä ansaittuna etuoikeutena. (Emt. 1983, 28–29.) Bernardini (2014a) esittää, että tästä voi seurata taloudellisia haasteita tulevaisuudessa, sillä kotitalouksien alhainen säästämisalttius, yritysten pitkäaikaisten investointien väheneminen ja velkaantumisen kasvu ovat riskejä kokonaistaloudelle. Nämä tekijät kertovat sen, että aikuislapset eivät halua investoida tulevaisuuteen, vaan elävät kuin lapset, joille tyyppillistä on hetkellisestä mielihyvystä nauttiminen pitkän aikavälin onnellisuuden sijaan. (Emt. 2014a, 49–50.)

Nautintoa ja mielihyvää markkinoidaan median välityksellä. Media houkuttelee ja samalla korostaa yhteenkuuluvuutta. Vertaispaine tunkeutuu kaikkiin elämän osa-alueisiin ja pakottaa kuulumaan joukkoon hinnalla millä hyvänsä. (Kiley 1983, 28–29.) Kiley (1983) mukaan tämä riistää yksilön vapauden ja itseluottamuksen. Aikuislapsi tekee paljon sen eteen, ettei jäisi yksin, jolloin aikaa nauttia yhteen kuulumisen mukavuudesta ei ole, vaan seurauksena on yksinäisyys. (Emt. 1983, 28–29.) Bernardini (2014a) väittää, että aikuislapsi unohtaa oman persoonansa monimuotoisuuden, ainutlaatuisuuden ja omaleimaisuuden, sopeutuessaan enemmistön mielipiteeseen, arvoihin ja käyttäytymiseen. (Emt. 2014a, 52.) Sopeutumistaan aikuislapset ilmentävät nauttimalla nuorisokulttuuriin kuuluvista standardoiduista ja identtististä tuotteista, jotka voivat olla aineellisia ja aineettomia. (Bernardini 2014a, 52.) Tätä ilmentää Barberin (2007) mukaan yksinkertaisuuden suosiminen, eikä niinkään kompleksisuus. Yksinkertaisuus näyttäytyy mieltymyksenä pikaruokaan, typeriin elokuviin, penkkiurheiluun ja videopeleihin. (Emt. 2007, 88–92.)

Yksinkertaisuuden lisäksi aikuislapset haluavat tehdä asiat helpolla tavalla. Helppoutta korostetaan jokaisella elämän osa-alueella. Tuotteita mainostetaan helpoudella, joku asia voi olla helppoa kuunnella ja avioero tai avioituminen on helppoa. Erityisesti television katsominen on helppoa, sillä se ei vaadi juurikaan mielikuvitusta, kuten esimerkiksi kirjojen lukeminen vaatii. (Barber 2007, 88–93.) Helppoutteen liittyy myös erilaiset asumisratkaisut ja perheen perustaminen. Aikuislapselta puuttuu konkreettinen kannustin asunnon ja taloudellisen riippumattomuuden etsimiseen tai perheen perustamiseen. (Bernardini 2014a, 49–51.) Aikuislapsi ei noudata perinteistä ja vakaana pidettyä käsitystä perheestä ja asumisesta, vaan suosii mieluummin affektiivisuuden perusteella väliaikaisia asumisratkaisuja. Helppoutta korostaa se, että aikuislapsi saattaa muuttaa asumaan omilleen, kunnes palaa taas takaisin asumaan

lapsuudenkotiin, jossa kaikki annetaan valmiina. (Bernardini 2014a, 51.) Toisaalta aikuislapsi saattaa jäädä asumaan lapsuudenkotiin, eikä edes harkitse muuttavan omilleen (Blatterer 2007, 9). Hän ei myöskään pidä avioliittoa välttämättä lopullisena, vaan saattaa erota ja mennä uudelleen naimisiin (Bernardini 2014a, 51). Ihmisluonnon dynaamisuus on tekijä, joka pyrkii etsimään jatkuvasti tyydyttävämpiä ratkaisuja aina, kun se on mahdollista. (Fromm 1962, 215.)

Bernardini (2014a) väittää, että aikuislapselle on ominaista narsismi. Narsismin käsitettä on tehnyt tunnetuksi Christopher Lasch (ks. Lasch 1979). Kliinisesti² narsismi viittaa ylimääräiseen itserakkauteen, itsetyytyväisyyteen ja oman minän liialliseen ylistämiseen. Aikuislapsen syntyä voidaan pitää uudenlaisen narsistisen kulttuurin ilmentymänä, jossa yksilöt vaipuvat egomaniaan, himoitsevat yksinomaan omia kokemuksia sekä taantuvat narsistiseen lapsenomaiseen tyhjyyden tilaan. Narsismin ajatellaan rappeuttavan perinteisiä aikuisuutta indikoivia tekijöitä, kuten esimerkiksi nuoret siirtyvät työelämään verrattain myöhään, mikä kuvastaa heidän narsistista maailmankuvaansa. Lisäksi avioerojen määrän lisääntyminen voidaan nähdä johtuvan narsistisesta, lapsellisesta ja vastuuttomasta käytöksestä avioliitossa. (Emt. 2014a, 50–51.) Kiley (1983) vahvistaa tätä näkemystä korostaen narsististen piirteiden olevan aikuislapselle tyypillisiä. Narsismin piirteiden vaikutuksesta yksilö uppoutuu omiin fantasioihinsa, mikä estää henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen, joka yleensä syntyy merkityksellisistä ihmissuhteista. (Kiley 1983, 31–32.)

Narsistisiin piirteisiin liittyy ihmissuhteissa ilmenevä sosiaalinen kyvyttömyys, joka näyttäytyy haasteina vuorovaikutuksessa ja sosiaalisissa tilanteissa. Aikuislapset voivat pyrkiä peittämään sosiaalisen kyvyttömyytensä olemalla tiedostamatta asioita, jotka he haluavat piilottaa muilta. Aikuislapset eivät välttämättä myönnä virheitään ja ole pahoillaan. He pikemminkin haluavat syyttää muita omista puutteistaan, samalla yrittäen peittää sosiaalisen kyvyttömyytensä. (Kiley 1983, 10.) Bernardinin (2014a) mukaan aikuislapsi voi asettaa itsensä ja omat ongelmansa kaikkien kokemusten keskipisteeseen välittämättä muiden läsnäolosta. Aikuislapsi voi olla vakuuttunut siitä, että kaikki on sallittua hänelle. Aikuislapset näkevät ihmiset pelkästään yksilöinä, eikä sukulaisina, kumppaneina, puolisoina tai yhteisön jäsenenä. Infantilismia korostava prosessi, johon kulutus liittyy vahvasti, on johtanut individualistiseen näkemykseen elämästä. (Emt. 2014a, 50, 52.) Von Franzin (2000) mukaan aikuislapsi voi välttää sitoutumista sosiaalisissa tilanteissa, sillä näissä tilanteissa vallitsee väärä individualismi. Aikuislapsi ei mielellään halua sitoutua sosiaalisiin tilanteisiin, koska

² Kliinisellä narsismilla tarkoitetaan potilaalla olevaa diagnosoitua narsismia. Aikuislapsi ei välttämättä täytä narsismin kliiniselle diagnoosille annettuja kriteereitä. Diagnoosin tekee aina lääkäri. Aikuislapsella, kuten kaikilla muillakin yksilöillä voi olla narsistisia piirteitä ilman asetettua lääketieteellistä diagnoosia.

hän kokee olevansa niin erinomainen itsessään, ettei hänen tarvitse sitoutua. Tämän lisäksi hänellä voi olla ylimielinen asenne muita ihmisiä kohtaan, mutta samalla myös alemmuuskompleksi ja ristiriitaisia paremmuuden tunteita. (Von Franz 2000, 7–8.) Yksinjäämisen pelossa aikuislapsi saattaa ostaa ystävyyttä. Hänellä voi olla vaikeuksia hyväksyä omat inhimilliset rajoituksensa johtuen vääränlaisesta ylpeydestä. (Kiley 1983, 9–10.)

Aikuislapsen sosiaalinen kyvyttömyys tekee ystävyyssuhteiden luomisesta ja perhesuhteiden säilyttämisestä haasteellista. Teini-ikäisinä he ovat helposti manipuloitavissa ikäistensä vaikutuksesta. Impulsiivisuus on etusijalla verrattuna oikean ja väärän tunteeseen. Aikuislapsi todennäköisesti osoittaa enemmän kiinnostusta ystäviään kohtaan kuin perhettään. Hän saattaa etsiä ystävien seurasta mieluummin puhtaasti ystävyyttä kuin ilmaisee perheelleen aitoa välittämistä. (Kiley 1983, 9–10.) Cross (2010) väittää, että miespuolinen aikuislapsi³ voi etsiä ystävyyttä myös omista lapsistaan. Isät näkevät itsensä enemmänkin lapsensa kaverina, mikä on johtanut siihen, että isät vähitellen siirtyvät kohti lapsen asemaa perheessä. Miesten suhteet omiin lapsiinsa voivat perustua pitkälti leikkimiseen. Isää ei välttämättä nähdä auktoriteettina ja aikuisena roolimallina, vaan lapsen leikkikaverina tai jopa yhtenä perheen lapsista. (Emt. 2010, 81.)

Kiley (1983) väittää, että sosiaalinen kyvyttömyys näyttäytyy erityisesti silloin, kun miespuolisella aikuislapsella⁴ on voimakas halu etsiä parisuhdetta, jopa epätoivoon asti. Sosiaalinen kyvyttömyys voi tuolloin ulottua myös seksuaaliselle tasolle. Miespuolinen aikuislapsi saattaa etsiä parisuhdetta epätoivoisesti, mutta hänen kypsyytensä voi ajaa potentiaaliset kumppanit pois. Tällöin hylkäämisen pelko on niin vahva, että aikuislapsi saattaa tukeutua machoasenteeseen⁵. Hän voi käyttää valheita ja jopa aggressiivista retoriikkaa, kuten esimerkiksi raiskauspuhe, yrittäessään ylläpitää omaa egoansa. Jos miespuolinen aikuislapsi⁶ onnistuu muodostamaan parisuhteen, hän voi kiintyä kumppaniinsa voimakkaasti. Hän ei siedä itsevarmoja naisia, vaan haluaa naisten olevan riippuvaisia hänestä, jotta hän voi tuntea suojelevansa heitä. Kun kyky kohdella toista tasavertaisesti puuttuu, aikuislapsi asettaa toisen alapuolelleen. Miespuolinen aikuislapsi ei halua vaikuttaa muiden silmissä heikolta tai vähemmän miehekkäältä. (Kiley 1983, 11–12.) Täydellisyyttä tavoitellessaan

³ Tässä yhteydessä sukupuolittunut aikuislapsen käsite viittaa isyyteen. Isyys käsitteenä viittaa lapsen miespuoliseen vanhempaan.

⁴ Tässä yhteydessä sukupuolittunut aikuislapsen käsite viittaa machismiin, joka käsitteenä viittaa miesten tietynlaiseen tapaan toimia.

⁵ Machokulttuuri ja machismi tarkoittaa korostettuun miehekkyyteen liitettyjä asenteita ja käytäytymistä. Machismia osoitetaan machoasenteella.

⁶ Kiley (1983) viittaa teoksessaan naisen ja miehen väliseen suhteeseen. Tämän vuoksi on tarpeen korostaa aikuislapsen sukupuolta.

aikuislapsi voi kärsiä messiaskompleksista, jolloin hän salaa haaveilee maailman pelastamisesta (Von Franz 2000, 8). Täydellisyyden tavoittelussaan aikuislapsi, saattaa sallia toisten auttavan häntä, mutta kieltää, että muilla olisi ollut osuutta asiaan. Aikuislapsi on valmis uhraamaan rakkauden ja turvallisuuden tavoittellessaan täydellisyyttä. (Kiley 1983, 125–126.) Tällaisen miespuolisen aikuislapsen puolisoilla voi ilmetä Tuhkimo-kompleksi, joka näkyy pelkona itsenäisyyttä kohtaan. Itsenäisyydenpelko aiheuttaa sen, että nainen haluaa muiden huolehtivan hänestä. Tuhkimo-kompleksin on ensi kertaa esittänyt Collette Dowling teoksessaan *The Cinderella Complex: Women's Hidden Fear of Independence*. Tuhkimo-kompleksi liittyy usein niihin naisiin, jotka ovat löytäneet vapauden elämässään. Koska näillä naisilla on mahdollisuus tehdä mitä tahansa, he kokevat, etteivät ole valmiita. Ilmenevä riippumattomuuden pelko johtuu psykologisesta tarpeesta välttää sitä. (Sannet 2021, 324–325.)

Narsismin lisäksi sovinismi⁷ on tärkeä käsite tulkittaessa aikuislapsen ominaisuuksia. Narsistinen aikuislapsi on usein taipuvainen sovinistisiin asenteisiin. Kiley (1983) mukaan sovinismi ilmenee usein heikkoina emotionaalisina taitoina esimerkiksi silloin, kun aikuislapsen kumppani ilmaisee voimakasta tunnekuohua. Aikuislapsi reagoi tähän ärsyyntyen ja syyttäen kumppaniaan liiallisesta tunteellisuudesta tai jopa typeryydestä. Usein aikuislasten kumppanit tukahduttavat tunteensa, koska he haluavat ylläpitää rauhaa kodissa. Lisäksi sovinismi näkyy myös seksuaalisissa tilanteissa, jolloin erityisesti miespuolinen aikuislapsi⁸ syyttää puolisoaan seksuaalisista puutteistaan. Hänen mukaansa ongelmana on se, että naiset eivät hyväksy heidän anteliaisuuttaan ja ystävällisyyttään. Tämä lisää miespuolisen aikuislapsen tunteettomuutta. Sovinismilla aikuislapsi vahvistaa suhteitaan muihin miehiin, sillä se määrittelee hänen maskuliinisuuttaan. Sovinismilla aikuislapsi teeskentelee olevansa aikuinen. Sovinismiin liittyvä seksistinen asenne ei ole hyökkäys naisia kohtaan, vaan puolustus hylkäämistä vastaan. Näin aikuislapsi uskottelee itselleen olevansa oikeutettu elämään kuten elää. (Emt. 1983, 140–141.) Kiley (1983) väittää, että sovinismin tehtävä on suojella suruilta ja pettymyksiltä (Emt. 1983, 31–32). Sovinisti vähättelee toisen kokemuksia ja mielipiteitä sekä pitää yllä valtaa ja kontrollia. Tämän tyyppiseen sovinistiseen käyttäytymismalliin sopii englanninkielinen käsite *gaslighting*, jolle ei ole täysin soveltuvaa suomenkielistä vastinetta. Sweetin (2019) mukaan *gaslighting* viittaa eräänlaiseen psykologiseen manipulointiin, jossa uhrin todellisuutta vääristellään ja saadaan uhrin tuntemaan itsensä epävakaa. Vaikka ilmiö juontaa juurensa psykologiaan, se on myös merkittävä sosiologinen ilmiö. Ilmiönä *gaslighting* on sukupuolisidonnainen, jolla pyritään yhdistämään naiseus ja irrationaalisuus sekä

⁷ Miehen ylemmydentuntoinen, syrjivä ja alistava asenne naisia kohtaan.

⁸ Sovinismi on miehen toimintamalleihin liittyvä käsite.

yritetään perustella asioita sukupuoleen liittyvillä stereotypioilla. (Emt. 2019, 851.) Kileyn (1983) mukaan sovinismi voi olla niin huomaamatonta, että aikuislapsen puoliso luulee, että hänellä itsellään on jokin ongelma. (Emt. 1983, 31–32.)

Kileyn (ks. Kiley 1983) sovinismin tulkinnasta nousee esille nykypäivän incel-kulttuuri, josta löytyy useita miespuoliseen aikuislapsen⁹ liittyviä piirteitä. Korostan kuitenkin, että kaikki incelit eivät ole aikuislapsia, eivätkä kaikki aikuislapset inceleitä. Incel tarkoittaa vastentahtoista selibaattia (*involuntary celibacy*). Incel-kulttuurissa on olennaista uskomus yhteiskunnallisesta järjestäytyneisyydestä, joka perustuu ulkonäkökeskeiseen hierarkiaan. Hierarkian huipulla ovat miehet, jotka määritellään alfa-miehiksi¹⁰. Vastaavasti hierarkian alatasolla ovat incelit. Tämä yhteiskunnallinen järjestäytyminen synnyttää incel-kulttuurissa halveksuntaa ja kateutta hierarkian huipulla olevia miehiä kohtaan. Inceleille tyypillistä on myös naisten halveksunta ja stereotyyppien käyttö naista kuvaillessa. He pitävät naisia pinnallisina, tyhminä, itsekkäinä ja manipuloivina. Tämä ajatusmaailma ilmenee incelien misogynisessä¹¹ retoriikassa. Incelien mielestä naiset ovat vastuussa siitä, että he valitsevat ulkonäkökeskeisen hierarkian korkeammalla tasolla olevia miehiä kumppaneikseen. Incelit ovat jopa valmiita ehdottamaan ratkaisuksi sukupuolten tasa-arvon kumoamista, jossa korostuvat patriarkaaliset valta- ja pakottamisaspektit. (Sparks et al., 2022.) Sanotaan, että pohjimmiltaan incel-kulttuurissa on kyse yksinäisyydestä. Nykykulttuurissa yksinäisyys on etenevä prosessi, sillä ihmisillä on enemmän aikaa, mutta he eivät välttämättä osaa nauttia yhteenkuuluvuudesta samalla tavalla kuin aiemmin (ks. Fromm 1986; Kiley 1983; Guattari 2008).

⁹ Incel-kulttuuri viittaa eksaktisti miessukupuoleen.

¹⁰ Alfauros-symboliikka viittaa johtaviin yksilöihin, joita kaikki naiset incel-kulttuurin mukaan pitävät ihanteellisina kumppaneina.

¹¹ naisiin ja tyttöihin kohdistuva viha

3 INFANTILISMIN OMAKSUMINEN

3.1 Miten omaksutaan

Edellä olen esittänyt mitä tarkoitetaan aikuislapsen käsitteellä ja miten aikuislapsi toimii erilaisissa elämäntilanteissa. Tässä luvussa selkeytän sitä, miten infantilismi omaksutaan osaksi itseä ja mitkä tekijät vaikuttavat infantiliin elämän omaksumiseen. Omaksumisella tarkoitan ihmisen kykyä integroida infantilismien ajatus omaan ajatteluunsa, käyttäytymiseensä tai elämäntapaansa. Omaksuminen voi tapahtua tietoisesti tai tiedostamatta. Infantilismien viitekehyksessä omaksuminen tapahtuu pääosin huomaamatta.

Aikuislapsiksi kehittyminen vaikuttaa olevan pitkä prosessi historiallisesti. Joidenkin lähteiden mukaan se vaikuttaa alkavan lapsuudessa. Fromm (1962) kuvailee lapsenkehityksen ja yksilöllistymisen prosessin olevan monimutkainen ja usein ristiriitainen matka, joka johdattaa ihmisen kohti aikuisuutta. Prosessin alkuvaiheessa lapsi on luonnostaan taipuvainen omaksumaan maailman itsestään käsin, ilman selkeää erottelua oman minän ja ympäröivän maailman välillä. Tämä ilmenee lapselle tyypillisenä itsekeskeisyytenä, joka ei sulje pois kiintymystä ja kiinnostusta muita kohtaan. Lapsi ei vielä täysin ymmärrä, että muut ihmiset ovat erillisiä yksilöitä hänestä itsestään. Kasvaessaan lapsi alkaa etsiä riippumattomuutta ja vapautta omassa toiminnassaan. Tämän prosessin aikana lapsi kasvaa vahvemiksi ruumiillisesti ja henkisesti. Lapsesta muotoutuu organisoitu rakenne, jota ohjaavat yksilön tahto ja ymmärrys. Tätä tilannetta voidaan kutsua minäksi, ja se edustaa yksilöitymisen prosessia tai minän lujittamista. Prosessia voivat rajoittaa yksilölliset ja yhteiskunnalliset edellytykset. (Eml. 1962, 45). Frommin (1962) mukaan kyse on etenevästä yksinäisyydestä, jolla hän tarkoittaa lapsen erkaantumista alkukantaisista siteistä ja tietoisuuden

saavuttamista siitä, että hän on yksin ja erillinen muista. Erillistyminen muusta maailmasta on uhkaava ja vaarallinen. Kun ihminen ei ole perillä toimintansa mahdollisuuksista ja sen tuomista vastuista, hänen ei tarvitse pelätä mitään. Yksilönä luoviesaan maailmassa ihminen on yksin, ja häntä vastassa on maailma ja sen pelottavuus ja ylivoimaisuus. Tästä voi viritä halu luopua yksilöllisyydestä. Takaisin palaaminen yksilöitymisen prosessissa ei ole mahdollista. Jos ihminen tästä huolimatta yrittää takaisin paluuta, liittyy siihen alistuminen ja luopuminen oman minän voimasta ja eheydestä. Alistumisen tuloksena voidaan pitää epävarmuuden lisääntymistä, vihamielisyyttä ja kapinallisuutta, jotka suuntautuvat niihin henkilöihin, joista lapsi on riippuvainen. (Emt. 1962, 47–48.)

Kulttuuriset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat yksilöitymisen ja yksinäisyyden prosessiin. Fromm (1962) väittää, että keskiaikaisen feodaaliyhteiskunnan sortuminen aiheutti sen, että yksilöstä tuli yksinäinen ja eristetty, toisin sanoen vapaa. Tuolloin ihmiseltä riistettiin turvallisuus, josta hän nautti kuuluessaan johonkin. Ihminen oli yksin ja peloissaan, mutta kuitenkin vapaa toimimaan ja ajattelemaan itsenäisesti. Hän pystyi elämään, kuten hän itse halusi, eikä kuten hänen käskettiin elää. Mitä enemmän perinteisiä rajoitteita ja velvollisuuksia hylättiin, sitä suurempi vapaus yksilölle avautui. Kuitenkin tämä vapautuminen toi mukanaan uusia haasteita ja rajoitteita. Nämä uudet esteet eivät aina ole ulkoisia, vaan ne voivat olla sisäisiä tekijöitä, jotka estävät yksilöä täysin toteuttamasta persoonallisuuden vapauttaan. (Emt. 1962, 105, 110.)

Frommin (1962) mukaan renessanssin aikaan kuului se, että vallasta ja hyvinvoinnista kamppailtiin, joka aiheutti haittaa ihmissuhteille. Ihmisiä käytettiin hyväksi ja tuhottiin, jos se sopi omiin päämääriin. Yksilöstä tuli itsekeskeinen, joka himoitsi kyltymättömästi valtaa ja rikkautta. Samalla kuitenkin yksilöstä itsestään tuli eristäytyvä, epäilevä ja epävarma. (Emt. 1962, 64.) Modernissa yhteiskunnassa kapitalismiin liittyvien käsitysten mukaan ihmisestä on tullut toimintansa keskipiste ja tarkoitus. Ihminen tekee kaiken itseään varten, jolloin itsekkyyys ja oman edun tavoittelu ovat ihmisen tekojen tärkeimpiä vaikuttimia. Ihmisen käyttäytymisen voimakkain vaikutin on itsekkyyys, jolloin henkilökohtaisen edun tavoittelu on voimakkaampaa kuin moraalinen arvelu. Omaisuus on tärkeämpää kuin toinen ihminen. (Fromm 1962, 114, 118.) Fromm (1962) argumentoi itsekkyyden olevan kyltymätöntä ahneutta, joka ei koskaan tyydyty. Se pakottaa ihmisen jatkuvasti ja loputtomasti ponnistelemaan, jotta hän saa tarpeensa tyydytettyä, ilman, että hän koskaan saavuttaa tyydytystä. Itsekäs henkilö on ainaisen pelon vallassa ja pelkää menettävänsä jotakin. Ihminen pelkää, ettei saa jotakin tarpeeksi tai, että häneltä riistetään se jokin, joka hänellä jo on. Itsekäs ihminen kadehtii muita, sillä muille on aina annettu jotakin enemmän. Pohjimmiltaan

tämä ihminen suhtautuu minäänsä kielteisesti. Itsekkyuden sanotaan johtuvan siitä, ettei ihminen rakasta itseään, eikä hyväksy itseään, vaan tuntee minänsä vuoksi ahdistusta ja levottomuutta. (Emt. 1962, 119–120.) Laschin (1979) mukaan itsekkyys ja ahneus ovat olleen aina olemassa, mutta nykyajan kulttuuri edistää ja ihannoi näitä ominaisuuksia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sosiaaliset olosuhteet tuovat esille narsistisia¹² mielihaluja, jotka ovat jokaisessa ihmisessä piilevästi. Kulttuurinen narsismi auttaa selviämään modernin maailman vaatimuksista ja ahdistuksesta. (Emt. 1979.)

Fromm (1962) väittää, että yksinäinen ihminen eristäytyy ja suojautuu jokapäiväisen toiminnan rutiiniin, yksityiselämänsä ja yhteiskunnallisen kanssakäymisen turviin. Hän pyrkii peittämään tietoisuuden erilaisilla huvituksilla, tapaamisilla, jonkin menemisillä ja hauskanpidolla. Siitä huolimatta yksinäisyys ja hämmennys eivät väisty. Pakenemalla ihminen pyrkii luopumaan minän itsenäisyydestä ja sulautuu johonkukin tai johonkin ulkopuoliseen voimaan, joka puuttuu häneltä itseltään. Ihminen etsii sekundaarisia siteitä menetettyjen primaaristen siteiden korvikkeiksi. Tällainen pakeneminen ilmenee selvimmin joko alistumisena tai yrityksenä hallita muita. (Emt. 1962, 135, 141.) Côté (2000) esittää, että historiallisesti länsimaisissa yhteiskunnissa ihmiset olivat lukittuina subjektiiviseen nykyhetkeen, ja heillä oli vain vähän siteitä menneisyyteen, olipa kyse sitten emotionaalisista tai älyllisistä siteistä. Ihmiset olivat myös alttiita kollektiivisille vaikutuksille, jotka pyrkivät manipuloimaan ja tuottamaan standardoituja tuloksia. Ihmisillä oli myös yhteys muihin, mutta tämä perustui molemminpuoliseen omaan etuun, eikä niinkään tunnesiteisiin. Yksilöt kokivat itsensä pirstoutuneiksi ja muuttuviksi, ja heillä oli vain vähän kiintymystä menneisyyteen. (Côté 2000, 81.) Ihmiset olivat yksin.

Usein oletetaan, että yksinäisyys voitetaan tulella automaattiseksi. Tämä ei pidä kuitenkaan paikkaansa, sillä nykypäivän ihminen on yksilö, joka on vapaa ajattelemaan, tuntemaan ja toimimaan halujensa mukaan. Tämä ei ole pelkästään modernin individualismin ajatus, vaan ihminen itse uskoo, että hän, hänen tunteensa, ajatuksensa ja toivomuksensa ovat todella hänen. Tämä on kuitenkin harhakuva, joka estää poistamasta niitä edellytyksiä, jotka ovat syynä asioiden nykytilaan. (Fromm 1962, 178.) Fromm (1962) esittää, että automaattiseksi muuttunut ihminen on biologisesti elävä, mutta psykologisesti, emotionaalisesti ja henkisesti kuollut. Tällainen ihminen suorittaa elämäänsä kuuluvia perustoimintoja, mutta elämä menee nopeasti hänen ohitseensa. Tyytyväisyys ja toiveikkaus ovat vain kuori, jonka alla on onneton ja epätoivoinen ihminen. Ihminen takertuu yksilöllisyyteensä ja haluaa olla erilainen. Modernille ihmiselle elämä on elintärkeää. Koska hänestä on tullut automaattinen,

¹² Ei narsismi kliinisessä mielessä.

hän ei koe elämää omaehtoisen toiminnallisesti, vaan hakee jännitystä korvaavista tuotteista esimerkiksi alkoholin juomisesta, urheilusta, elokuvista ja niin edelleen. (Emt. 1962, 229.) Côté (2000) väittää, että länsimaalainen individualistinen ideologia juontaa juurensa poliittisten ja taloudellisten rakenteiden rationalisointiin. Tuolloin auktoriteetin valta-asema väistyi eliitin hallinnasta, ja valta annettiin yksilöille, jotka nähtiin yhteiskunnan perusyksikköinä. Ihmiset määriteltiin tasa-arvoisiksi yksilöiksi, joilla oli tiettyjä kansalaisoikeuksia, joita valtio ei voinut rajoittaa. Yksilö nähtiin taloudellisena toimijana, joka pyrki ajamaan omaa etuansa ja, jolla oli tarpeita, motiiveja, kykyjä ja pätevyyskykyjä. Valtion velvollisuutena oli säädellä taloudellisen yksilön psykologista rakennetta sosialisoinnin kautta, mikä institutionalisoitui koulutusjärjestelmässä. (Emt. 2000, 32.)

Frommin (1947) kuvaama yhteiskunta painotti voimakkaasti yksilöllisyyttä, mutta myös onnellisuutta ja omista elämänehdoista kiinni pitämistä, mutta samalla se opetti, ettei elämä rajoitu yksinomaan ihmisen omaan onnellisuuteen. Sen sijaan painotettiin jokapäiväisten velvollisuuksien täyttämistä, työntekoa ja menestystä. Raha, vaikutusvalta ja voima nousivat ihmisten toiminnan keskiöön, ja näistä tuli lopulta tärkeimpiä tavoitteita. Ihmiset saattoivat elää tietynlaisessa harhassa luullen toimivansa oman etunsa nimissä, mutta todellisuudessa näin toimiessaan ihminen palveli kaikkia muita kuin todellista itseään. (Emt. 1947, 30.) Aivan kuten aikuislapset, jotka vaikuttavat elävänsä itseään varten, tosiasiasa elävät muita varten. Infantilismiin kuuluva individualismi ei välttämättä ole todellista, sillä huomattava osa ihmisten päätöksistä ei ole ihmisten omia. Frommin (1962) mukaan ihminen on enemmänkin onnistunut uskottelemaan itselleen, että ratkaisut ovat hänen omiaan, vaikka hän on tosiasiasa mukautunut vain toisten ihmisten meitä koskeviin odotuksiin. Tämä on seurausta eristäytyneisyyden pelosta sekä vapauten ja mukavuuden kohdistuneesta uhasta. (Emt. 1962, 189.)

Ihmisen kehitys riippuu osittain mukautumiskyvystä sekä ihmisen luonnossa olevista pysyvistä ominaisuuksista. Nämä pakottavat ihmisen tavoittelemaan sisäisiä tarpeitaan paremmin vastaavia olosuhteita. (Fromm 1947, 35.) Ihminen ei välttämättä kykene ajattelemaan alkuperäisesti, sillä usein se, mitä hän sanoo ja ajattelee, on samaa, mitä kaikki muutkin sanovat ja ajattelevat. Ihminen unohtaa ja kieltää tietynlaisiksi auktoriteeteiksi kutsutut yleisen mielipiteen ja terveen järjen. Yleisen mielipiteen ja terveen järjen voima perustuu siihen, että ihminen on altis mukautumaan käsityksiin, jotka kaikilla muilla on meistä. Ihminen pelkää olla erilainen muista. Ihminen on tyytyväinen, kun vapaus ulkopuolisten voimien suhteen lisääntyy, samalla hän on sokea sisäisille esteille, pakotteille ja peloille. (Fromm 1962, 111.) Ihmisellä on omatunto, joka

ohjaa hänen toimintaansa kohti hänen omia toiveitaan ja päämääriään. Kuitenkin monet näistä toiveista ovat yhteiskunnallisten vaikutteiden sisäistymiä, vaikka ihminen kuvittelee ne omikseen. (Fromm 1962, 104.) Rousseau (1933) väittää, että tämä johtuu siitä, että yhteiskunta on tehnyt ihmisestä heikomman. Yhteiskunta on riistänyt ihmiseltä oikeuden käyttää voimiaan tehokkaasti ja tehnyt niistä riittämättömiä. Tämän myötä ihmisen pyrkimykset kasvavat heikkouden mukana, ja se aiheuttaa merkittävän eron lapsen ja aikuisen välillä. Voimalla tässä yhteydessä ei tarkoiteta pelkästään fyysistä voimaa, vaan myös kykyä toimia itsenäisesti. Aikuinen tulee toimeen omillaan, kun taas lapsi tarvitsee toisten apua. Tämä ero ei perustu fyysiseen voimaan, vaan tahtoon ja riippumattomuuteen. Aikuisella voidaan ajatella olevan enemmän tahtoa, kun taas lapsella on enemmän mielikuvitusta. Mielikuvituksella Rousseau tarkoitti mielihaluja, jotka eivät ole todellisia tarpeita. Nämä tarpeet voivat olla sellaisia asioita, jotka voivat täytyä vain toisten avulla. (Emt. 1933, 111–112.)

Erillistymisen prosessin edetessä, ihminen tuntee itsensä levottomaksi ja entistä hämmentyneemmäksi. Ihminen työskentelee ja ponnistelee, mutta on samalla tietoinen vaivannäkönsä turhuudesta. Ihmisen aineellinen valta kasvaa, ja hän tuntee itsensä yksilönä, mutta yhteiskunnan jäsenenä hänellä ei ole juuri mahdollisuuksia vaikuttaa. Ihminen luo jatkuvasti uudenlaisia välineitä, joilla luontoa voidaan hallita. Samalla hän on kietoutunut muodostamiensa välineiden verkkoon ja samalla kadottanut päämäärän, joka antaa välineille merkityksen eli ihmisen itsensä. Ihminen on hävinnyt itsensä rakentaman koneiston verkostoon, unohtaen sen, mitä ihminen pohjimmitaan on, ja miten hänen pitäisi elää. (Fromm 1947, 12–13.) Tämän vuoksi yksi keskeisimpiä selityksiä infantilismien kukoistukselle löytyy kapitalismista. Kapitalismi toi mukanaan huomattavia teknisiä edistysaskeleita, mutta sosiaalinen kehitys ei pysynyt teknologisten muutosten tahdissa. Vaikka elämän nähtiin helpottuvan massatuotettujen työvoimaa säästävien laitteiden ansiosta, ihmiset eivät olleet onnellisempia, tyytyväisempiä tai edistyneempiä moraalisesti, eettisesti tai älyllisesti. (Côté 2000, 81.) Kapitalismilla on selvä psykologinen vaikutus ihmiseen. Toisaalta se vapautti ihmisen yhteiskunnan holhouksesta ja mahdollisti oman riskinoton ja voittojen tavoittelun (Fromm 1962, 74). Toisaalta taas sosiaalinen kehitys jäi teknisen kehityksen jalkoihin. Marcuse (1964), kritisoi teknologian ja teknologisen rationaalisuuden, hallinnon ja byrokratian, kapitalistisen valtion, joukkotiedotusvälineiden ja kulutuksen sekä uusien sosiaalisen kontrollin muotojen vaikutuksia. Hänen mukaansa nämä tekijät ovat vähentäneet työväenluokan vallankumouksellisuutta ja yksilöllisyyttä, vähentänyt vapautta ja demokratiaa sekä vakiinnuttanut kapitalismia. Marcuse painotti, että järjen ja vapauden voimat ovat heikkenemässä taloudellisen, poliittisen ja kulttuurisen hallinnan painoksesta ja tehokkuuden lisääntyessä. (Marcuse 1964, 24.)

Guattarin (2000) mukaan kapitalismi näkyi myös informaatiovallankumouksena. Tämä muutos johti siihen, että ihmisillä oli yhä enemmän vapaa-aikaa. Tämä lisääntynyt vapaa-aika toi mukanaan myös negatiivisia vaikutuksia, kuten kasvaneen työttömyyden, syrjäytymisen, yksinäisyyden, tylsyyden ja ahdistuksen (Emt. 2000, 28.) Teollistumisprosessien myötä monet perinteiset rakenteet hävisivät, joka aiheutti teollisuustyöntekijöille ja heidän perheilleen etääntymistä toisistaan, itsestään ja kulttuuriperinteistään. Tästä syystä modernit yhteiskunnat olivat alttiita kapitalistisille vaikutuksille. Kapitalistinen järjestelmä tuotti sisäisesti eriytymättömiä ryhmiä, jotka olivat alttiita manipulaatiolle ja joukkohysterialle. Samanaikaisesti modernit yhteiskunnat byrokratisoituivat ja koneistuiivat. (Côté 2000, 80.) Guattari (2000) käyttää tilanteesta käsitettä yhdentynyt maailmanlaajuinen kapitalismi (*Capitalisme Mondial Intégré*)¹³, joka ei vaikuta vain luonnolliseen ympäristöön, vaan myös huomaamattomasti ihmisten asenteisiin, herkkyyteen ja mieleen. Hän käyttää termiä singularisuus (*singularity*) kuvaamaan yksilön subjektiivisuutta, joka Guattarin mielestään on häviämässä. (Emt. 2000, 6-7.) Guattari (2000) esittää, että yhdentynyt maailmanlaajuinen kapitalismi pyrkii valtaamaan ihmisen mielenmaiseman ja asettamaan rajat heidän ajattelulleen, tunteilleen ja elämiselleen. Hän kuvailee tätä ilmiötä eksistentiaalisiksi supistumiseksi (*existential contraction*), josta on vaikea irrottautua, sillä ihmisillä on taipumus ajatella ja tuntea samalla tavoin kuin muutkin yhteiskunnassa. Voidaan nähdä eräänlaisen passiivisuuden laskeutuneen ihmisten elämään. (Emt. 2000, 8-9.)

Passiivisuuden lisääntyminen liittyy sosiaalisen pääoman rappeutumiseen. Putnamin (1995b) mukaan tämä ilmenee eri tavoilla, kuten kiireenä, stressinä, taloudellisina vaikeuksina, asumiseen liittyvänä liikkuvuutena, naisten siirtymisenä työvoimaan, avioliiton ja perhesiteiden katkeamisena, talouden rakenteiden muutoksina, kulttuurisena kapinana auktoriteetteja vastaan, hyvinvointivaltion kasvuna, television ja elektroniikan vallankumouksena, teknologisina muutoksina ja niin edelleen. (Emt. 1995b, 667.) Esimerkiksi Postman (1982) väittää, että samalla kun vaatteet, ruoka, viihde ja lelut ovat muuttuneet homogeenisemmiksi, kieli on seurannut samaa kehityssuuntaa. Nuorten luku- ja kirjoitustaito heikkenee jatkuvasti, mikä on osin seurausta siitä, että vanhemmat, opettajat ja muut vaikutusvaltaiset tahot suhtautuvat yhä välinpitämättömämmin kielen merkitykseen. Nykyään ei enää kiinnitetä riittävästi huomiota siihen, että aikuiset käyttävät kieltä, joka on monipuolisempaa, syvällisempää ja tarkempaa kuin lasten kieli. Esimerkiksi tapa lisätä sana "niinku" joka neljän sanan perään on osoitus nuorten kielestä, jonka myös aikuiset ovat omaksuneet. Lisäksi erilaiset ilmaisutavat ja lauseparit, joita nuoret käyttävät, ovat yleistyneet aikuisten keskuudessa. (Emt. 1982, 143.) Putnamin (1995b) ja Postmanin (1982) lisäksi

¹³ eng. Integrated World Capitalism

Neiman (2014) toteaa yhteiskunnan pitävän ihmisiä otteessaan monin tavoin. Elektroninen valvonta on lisääntynyt. Myös elintarvikkeita ja autoja on monia erilaisia vaihtoehtoja, joista voi valita. Samalla yhteiskunta jättää kaikkein tärkeimmät valinnat tarjoamatta. Mielenkiintoista on, ettei hallitusten tarvitse tehdä tätä pakolla tai salaa, sillä ihmiset alistuvat tähän mielellään. (Emt. 2014, 39.) Marcuse (1964) korostaa yksilön roolia toistaa ja ylläpitää yhteiskunnan harjoittamaa ulkoista kontrollia. Marcuse puhuu sisäisen vapauden käsitteestä, joka on yksityinen tila, jossa ihmisestä voi tulla tai hän voi pysyä omana itsenään. Tänä päivänä tämä sisäinen tila on vallattu, tai sitten se on merkittävästi kaventunut, sillä teknologia ja massatuotanto ja -jakelu vaativat yhä suuremman osan yksilön elämästä. (Emt. 1964, 11–12.) Immanuel Kantin sanojen mukaisesti ihmisillä on helpompaa, jos joku muu ajattelee heidän puolestaan (Kant 2007).

Mead (1970) korostaa kulttuurin muutokseen liittyvän kriisin johtuvan muutosten ylivoimaisesta nopeudesta. Hänen mukaansa perheen käsite on murentunut, ja kapitalismi on menettänyt otteensa ja teknologia ottanut hallinnan. (Emt. 1970, 51.) Mead (1970) avaa tilannetta kolmen eri kulttuurin tyyppin kautta. Postfiguratiivinen (*postfigurative*) kulttuuri merkitsee tilannetta, jossa lapset oppivat ensisijaisesti vanhemmiltaan. Kofiguratiivinen (*cofigurative*) kulttuuri puolestaan tarkoittaa sitä, että sekä lapset ja aikuiset oppivat ikätovereiltaan. Prefiguratiivinen (*prefigurative*) kulttuuri puolestaan viittaa tilanteeseen, jossa aikuiset oppivat lapsiltaan. Tyypillisesti alkukantaiset yhteiskunnat ja pienet uskonnolliset ja ideologiset ryhmät ovat ensisijaisesti postfiguratiivisia, jolloin auktoriteetin vaikutus tulee menneisyydestä. Suuret sivilisaatiot sen sijaan käyttävät kofiguratiivisia oppimismenetelmiä, joissa oppiminen tapahtuu ikätovereiden, leikkikavereiden, opiskelutovereiden tai työkavereiden kautta. (Mead 1970, 1.) Mead (1970) näkee uuden kulttuurisen muutoksen olevan prefiguratiivinen, jossa aikuiset oppivat lapsiltaan. (Emt. 1970, 48).

3.1.1 Kulttuuri- ja viihdeteollisuus ja tiedotusvälineet

Stiegler (2010) ja Bernardini (ks. Bernardini 2014a) ovat yhtä mieltä siitä, että kulttuuriteollisuus tekee systemaattisesti aikuisista infantiileja, mikä johtaa lasten ja nuorten ennenaikaiseen kypsymiseen. Tämä ilmenee uudenaikaisena ja yllättävänä taantumana. (Emt. 2010, 23.) Taantumaa voidaan pitää historiallisena, sillä se tuo mukanaan merkittävää vastuuttomuutta. Joskus tätä taantumusta kutsutaan kasvuksi, mutta tosiasiasa vastuuttomuus vain vähentää sitä, mitä kasvulla todellisuudessa tarkoitetaan. Kasvu tarkoittaa yksilöllisen sekä kollektiivisen mielen ja hengen kasvamista, josta voidaan käyttää modernissa mielessä nimitystä kriittinen tietoisuus.

(Stiegler 2010, 42–43.) Barber (2007), nimittää vallitsevaa tilannetta infantiiliksi eetoskeksi (*infantile ethos*), joka luo tapoja, mieltymyksiä ja asenteita, jotka oikeuttavat ja rohkaisevat aikuisia kohti lapsellisuutta ja lapsenomasta käytöstä. (Emt. 2007, 84.) Bernardini (2014a) argumentoi, ettei nuoruus nykyään ole siirtymävaihe aikuisuuteen, vaan valinta, jota media ohjaa voimakkaasti. Infantiilista käytöksestä on tullut ihanne, johon kuuluu tietynlainen hauskanpito ja huolettomuus. Tällainen harkittu kypsyyttä ja tietoinen pako velvollisuuksista on kiinteä osa nykypäivän aikuisuutta. Kypsyyden ihanne ei voi säilyä, sillä tiedotusvälineet edistävät ja samalla yhteiskunta sietää lapsellisia asenteita. (Bernardini 2014a, 39.) Kulutuksen vastuuttomuus, jossa lapset määräävät aikuisten kulutuskäyttäytymistä, heikentää sosiaalista ympäristöä, mutta myös perheympäristöä. (Stiegler 2010, 41–42.)

Infantilismi on kytköksissä konsumerismiin. Se ilmenee kulutuskuulttuurina, jossa myydään lapsellisia tavaroita, joille ei ole todellista tarvetta. Infantiili eetos luo markkinoille kysyntää, samalla luoden keinotekoisia tarpeita tavaroille ja palveluille, joita kapitalistinen järjestelmä ylituottaa. (Barber 2007, 84.) Barberin (2007) mukaan kapitalistinen järjestelmä keskittyy myymään tavaraa asiakkaille, jotka eivät välttämättä tarvitse mitään. Kuluttajuus liittyy tiiviisti identiteettipolitiikkaan, sillä liike-elämä vaikuttaa vahvasti ostamista suosivien identiteettisen muotoutumiseen. Identiteetti heijastaa tietynlaista elämäntyyliä, joka on sidoksissa kaupallisiin tuotemerkkeihin. Se määrittelee sitä, missä ostokset tehdään, mitä ostetaan, mitä syödään, mitä puetaan päälle, miten kulutetaan ja niin edelleen. Kaikki nämä liittyvät tuloihin, yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen asemaan sekä luokkaan. Identiteetin kaupallistaminen heijastaa infantiilia eetosta, joka vahvistaa infantiilia identiteettiä ja heikentää toimijuutta, yhteisöllisyyttä ja demokratiaa. (Emt. 2007, 162–163.) Prosessina tämä synnyttää ja vahvistaa ideologioita, kuten yksityistäminen, brändäys ja kokonaismarkkinat. Barber (2007) väittää, että yksityistäminen, joka suosii vapaita markkinoita valtion sääntelyn sijaan, korostaa vapautta kuluttajien henkilökohtaisissa valinnoissa. Yksityistämideologiaan kuuluu yksityisten valintojen tekeminen. Yksityisillä valinnoilla on kuitenkin sosiaalisia ja julkisia seurauksia. (Emt. 2007, 117, 127.) Muñoz Jr. ja O'Guinn (2001) huomauttavat, että brändiyhteisöt eivät ole syyllisiä yhteisöjen tuhoutumiseen, kuten ei monet muutkaan yhteisön muodot. Brändiyhteisöt ovat keskeinen tapa, jota ihmiset poikkeuksetta käyttävät sosiaalisessa olemassaolossaan. (Emt. 2001, 426.)

Yhteiskunnan näkökulmasta uutena ilmiönä voidaan pitää sitä, että lapset ja nuoret edustavat konsumeristisen kulttuurin keskiötä, johon vaikuttaa media, joka puolestaan vaikuttaa toiveiden ja käyttäytymisen muodostumiseen. (Bernardini, 2014a, 40.) Fromm (1947) kirjoitti aikanaan kaupallisesta asennoitumisesta, joka oli

muuttunut vallitsevaksi. Tuolloin ei enää korostettu tuotteiden käyttöarvoa, vaan pikemmin noudatettiin kysynnän ja tarjonnan lakia. (Emt. 1947, 82–83.) Bernardinin (2013) mukaan lasten ja nuorten tarpeet näyttävät olevan rajattomat, kun taas aikuisten palveluiden ja tavaroiden kysyntä ei ole loputonta. Aikuiset osaavat yleensä tietoisemmin arvioida esineen todellista tarvetta, mutta nuorilla on taipumus tehdä pikaisia ostopäätöksiä ja ostaa tavaroita, joilla ei ole käytännöllistä ja hyödyllistä arvoa. Lapsilla tavaran hankinnassa painottuu enemmän leikkisyys, ja he eivät yhtä tietoisesti rajoita haluaan hankkia uusia tavaroita. (Emt. 2013, 7.)

Stiegler (2010) väittää, että kyse on pohjimmiltaan pyrkimyksestä ohjata aikuisia kypsytymättömyyden tilaan, jonka seurauksena on taantumus, kulttuurinen alaikäisyyden tila, mutta myös ennenaikainen kypsyminen, jota ohjataan jopa lainsäädännön kautta. (Emt. 2010, 12.) Bernardini (2014a) selittää tätä muutosta neljän tekijän kautta. Hänen mukaansa nuorten ja lasten tarpeet ovat rajattomia, sillä heillä on taipumus kerätä osin tarpeettomia tavaroita, joilla ei välttämättä ole käytännöllistä hyötyä. Toiseksi aikuinen on joskus ollut itsekkin lapsi ja teini-ikäinen, ja markkinoiden herättäessä nostalgista ilmapiiriä aikuinen taantuu kohti edellisiä elämänvaiheitaan. Epävarmuuden aikana ihmiset saattavat etsiä turvaa menneistä kokemuksistaan nostalgian avulla. Kolmas tekijä liittyy demografisiin muutoksiin, kuten syntyvyyden vähenemiseen ja väestön ikääntymiseen eri puolilla maailmaa. Neljäs tekijä on nuorten elämäntapojen standardoituminen eli nuorten kulttuuri on poikkeuksellisen globaali ilmiö. Taloudellisen logiikan mukaan nuoret ovat markkinoiden näkökulmasta kannattava kohde, sillä he mahdollistavat samanlaisten tuotteiden myynnin maailmanlaajuisesti. (Emt. 2014a, 40–43.)

Guattarin (2000) mukaan globalisaatiota ei ohjaa mikään tietty organisaatio, poliittinen puolue tai maa. Hän kuvaa jälkiteollisesta maailmaa yhdentyneenä maailmanlaajuisena kapitalismina¹⁴, jonka alkulähdettä on mahdoton paikantaa. Guattarin mukaan tehokkain tapa saavuttaa kontrolli ilman väkivaltaa, on hyödyntää joukkotiedotusvälineitä. Historiallisesti maailmanlaajuinen viestintä on mahdollistanut sen, että maailmasta tuli eräänlainen globaali yhteisö. Joukkotiedotusvälineillä voitiin luoda kysyntää. Markkinavoimien luomaa painetta on vaikeaa havaita, samalla kun se muokkaa uudenlaista yksilöä. Markkinalähtöiset teknologiat tarjoavat uusia ja tehokkaita keinoja muokkaamalla subjektiivisuuttamme, jolloin ihmiset muuttuvat yhä homogeenisemmiksi. Tämän seurauksena ihmisen persoonallisuus hupenee ja heidän intentionsa menettävät johdonmukaisuutensa, samalla kun suhteet muiden ihmisten kanssa latistuvat. (Emt. 2000, 6, 8–9.)

¹⁴ ks. s. 28

Kovelin (1976) mukaan lapsellisia haluja stimuloidaan erilaisilla tiedotusvälineillä, vanhempain vallan hälventämisellä, mainoksilla sekä sisäisen elämän rationalisoinnilla, joka luo illuusion henkilökohtaisesta täyttymyksestä. Tyypillisesti lapselliset impulssit tukahdutetaan patriarkaalisella auktoriteetilla, mutta modernissa versiossa impulsseja sen sijaan stimuloidaan. (Emt. 1976, 324–325.) Postman (1982) väittää, että televisio ja muut sähköiset viestimet eivät edellytä perinteisten tietojen hallintaa. Perinteiset taidot eivät riitä ylläpitämään älyllistä erottelua, joka on välttämätöntä aikuisuuden ja lapsuuden erottelulle. Pohjimmiltaan lukutaitoa voidaan pitää syyllisenä, koska se loi viestimet, jotka tekevät tarpeettomiksi ne perinteiset taidot, joihin lukutaito perustuu. (Emt. 1982, 129.) Postmanin (1982) mukaan painokoneen keksimisen myötä alkoi selittävän esitystavan aikakausi, joka edusti tietynlaista aikuisuuden aikakautta (Emt. 1982, 126–127). Televisiomainoksissa ei tehdä eroa, miten asioita markkinoidaan lapsille ja aikuisille. Mainoksissa ei käytetä suostutteluun propositionia, vaan niissä luotetaan voimakkaasti kuvalliseen ilmaisuun. Käytetty kieli on emotionaalista, eikä niissä esitetä väitteitä, joiden todenperäisyys olisi varmistettavissa. Mainosten looginen analysointi on mahdotonta, eikä niiden arviointi edellytä aikuistason arvostelukykä. (Postman 1982, 119.)

Fromm (1962) korosti jo aiemmin, sitä kuinka sanomalehdet esittelevät kuuluisuuksien ajatuksia ja vapaa-ajan tekemistä yhtä vakavasti kuin tieteellisesti, poliittisesti ja taiteellisesti merkittäviä asioita (Emt. 1962, 225). Nykyään tilanne on muuttunut vielä enemmän television yleistyttyä, kun tilalle on tullut eräänlainen viihteen aikakausi. Televisiossa kaikki esitettävä sisältö ja elämänalueet esitetään jollakin tapaa viihteen muodossa. Television pääasiallinen tehtävä on hylätä abstraktiot ja tehdä kaikki konkreettiseksi. (Postman 1982, 126–127.) Televisio korostaa nykyhetkeä, jolloin se pakottaa aikuiset pitämään normaalina lapsellista välittömän tyydytyksen tarvetta sekä lapsellista piittaamattomuutta seurauksista. Television katselu ei edellytä julkisten käyttäytymisnormien noudattamista, eikä se vaadi katsojaansa keskittymään, joten televisio ei myöskään edistä aikuismaista tietoisuutta sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta. (Postman 1982, 124.) Putnamin (1995a) mukaan vapaa-ajalla tapahtunut suuri teknologinen muutos on niin syvälle juurtunut, että se muuttaa vapaa-ajan käytön yksityisemmäksi ja yksilökeskeisemmäksi. Tämä puolestaan häiritsee mahdollisuuksia muodostaa sosiaalista pääomaa. Television katselu on yksi merkittävä tekijä tässä muutoksessa. Elektroniikka mahdollistaa yksilöllisten mieltymysten tyydyttämisen täydellisemmin, mutta tämä tapahtuu primitiivisempiin viihdemuotoihin liittyvien positiivisten sosiaalisten ulkoisvaikutusten kustannuksella. (Emt. 1995a, 75.) Bernardini (2014b) huomautti, että aiemmin televisio-ohjelmilla oli pedagoginen ja kulttuurinen alkuperä, mutta nyt nämä näkökulmat ovat hävinneet viihteellisyyden

tieltä. televisio-ohjelmissa korostuu nykyään erityisesti tosi-tv-ohjelmat ja pseudo-dokumentit, joilla on peitelty opetustarkoitus. Niiden tarkoituksena on järkyttää ja huvittaa katsojaa. Jopa keskusteluohjelmatkin ovat muuttuneet eräänlaisiksi näyttämöiksi, jossa aikuiset voivat käyttäytyä kuin lapset huutaen ja puhuen toistensa puheen päälle. (Bernardini 2014b, 17.)

Teknologian kehitystä ei voida pysäyttää. Vain arvata saattaa, mitä tulevaisuudessa on odotettavissa. Putnam (1995) tiedosti jo vuonna 1995, että uudenlaiset virtuaaliteollisuuslaitteet ovat tulossa käyttöön, jotka mahdollistavat sen, että ihminen voi viihtyä täysin eristyksissä muista. (Emt. 1995a, 75.) Lisäksi Keij (2022) on laajentanut infantiilin eetoksen koskemaan myös sosiaalista mediaa ja suoratoistopalveluita (Emt. 2022, 3). Nykypäivänä yleistyvää tekoälyn käyttö tuo epäilemättä omanlaisensa haasteen infantiilin eetoksen etenemisessä. Tekoälyn ja infantilismien välistä yhteyttä tutkinut Pembecioğlu (2022) on tutkimuksessaan¹⁵ osoittanut, että mitä enemmän tekoälyn keskittyviä elokuvia tuotetaan, sitä korkeampi on infantilismien taso. (Emt. 2022, 68.)

Kulttuuri- ja viihdeteollisuuteen kuuluvat lisäksi elokuvat. Bernardini (2014b) väittää, että infantilismi on selkeästi havaittavissa elokuvateollisuudessa. Viime vuosina erityisesti lastenelokuvien tuotanto on lisääntynyt. Lisäksi sellaiset elokuvat, joissa kuvataan miesten kypsymättömyyttä tai heidän kyvyttömyyttään ottaa vastuuta, ovat lisääntyneet. Aiempien elokuvien jatko-osat, esiosat ja uusioversiot ovat yleistyneet, usein niin, että ikääntyneet näyttelijät esittävät nuorten rooleja. Elokuvateollisuuden strategia on tuottaa hauskoja ja trendikkäitä elokuvia, joissa juoni on yksinkertainen ja dialogeja on minimaalisesti. (Emt. 2014b, 20.) Bowmanin (2009) mukaan perinteisten satuhahmojen, kuten joulupukin ja hammaskeijun rinnalle ovat nousseet uudenlaiset hahmot esimerkiksi Harry Potter ja Batman. Ennen aikuiset olivat mukana fantasiamaailmassa pelkästään velvollisuudesta lapsia kohtaan, mutta nyt fantasiamaailma on olennainen osa aikuisen elämää. (Emt., 2009.) Nykypäivänä aikuiset ja nuoret katsovat samoja televisio-ohjelmia, eikä enää ei tehdä suurta eroa aikuisten ja lasten viihteelle (Postman 1982, 141–142.)

Cross (2004) liittää kulttuuriteollisuuteen erilaiset teemapuistot ja lomakeskukset, jotka ovat suosittuja niin lasten kuin aikuisten keskuudessa. Ensimmäiset teemapuistot perustettiin, kun perinteiset huvipuistot eivät enää riittäneet viihdyttämään asiakkaita. Disneylandia edeltäneiden pienempien puistojen rakentaminen sai al-

¹⁵ Tekoälyllä tutkimuksessa tarkoitettiin pääasiassa kaikkea tietokoneella mallitettua todellisuutta sekä erikoistehosteita.

kunsa Walt Disneyn omasta kiinnostuksesta pienoisrautateihin ja nostalgisiin tapahtumapaikkoihin. Yhä edelleen Disneyland myy nostalgiaa aikuisille. (Emt. 2004, 112–114.) Myös Las Vegasin kaltaiset lomakeskukset pyrkivät luomaan paikan, joka infantilisoi asiakkaitaan luoden heistä parempia pelaajia ja parempia kuluttajia. Ihmiset ovat luoneet uudenlaisia paikkoja tavallisen elämänsä lomaan. Näissä paikoissa normaalin käyttäytymisen sopivuus punnitaan, sillä nämä paikat mahdollistavat rajattoman leikin. (Belk 2000, 101.)

3.1.1.1 Leikkivät aikuiset

Infantilismiin liittyy myös aikuisten harjoittama leikki. Ymmärrämme usein leikin erilaisina peleinä tai esineleikkeinä, joita lapset harjoittavat. Leikki ei ole kuitenkaan pelkkää lastenhuoneen lattialla tapahtuvaa toimintaa. Leikkiä pidetään lapselle tärkeänä, sillä leikkiessään lapsi oppii ja harjoittelee erilaisia taitoja, kuten esimerkiksi vuorovaikutustaitoja ja tapoja toimia erilaisissa tilanteissa. Leikki mahdollistaa lapselle kokea asioita eri näkökulmista. Myös aikuiset voivat leikkiä monin tavoin. Aikuiset ilmentävät infantiiliuttaan leikin kautta. Huizinga (1949) on teoksessaan *Homo Ludens*, esittänyt, että leikki on aikuiselle ja vastuuntuntoiselle ihmiselle sellainen asia, jonka hän voi jättää tekemättä, sillä leikki itsessään on tarpeetonta. Leikin olemassaoloa ei määrittele fyysinen välttämättömyys tai moraalinen velvollisuus. Kun leikki on tunnustettu kulttuurinen toiminto, se sitoutuu velvollisuuden käsitteeseen. Aikuisiällä leikki on eräänlainen nautinto, josta voidaan nauttia vapaa-ajalla. (Emt. 1949.)

Leikkiä on monenlaista. Ehkä tunnetuin käsite on esineleikki, jossa henkilö käyttää erilaisia esineitä esimerkiksi leluja leikin välineinä. Esineleikkiin liittyen Heljakka (2012) toteaa, että aikuiset mieltävät lelun määritelmän laajaksi. Vaikka aikuiset puhuvat leluista, he harvoin tunnustavat leikkivänsä leluillaan. (Emt. 2012, 65.) Aikuiset saattavat kutsua leikkimistä erilaisilla kiertoilmaisuuilla, kuten: ”harrastus”, ”nukkeilu”, ”keräily”, ”fanitus” ja niin edelleen. (Heljakka 2022.) Heljakka (2022) huomauttaa, että aikuiset saattavat joskus leikkiä ilman, että he edes tietävät leikkivänsä. Heidän leikkinsä tapahtuu digitaalisessa ympäristössä ja sosiaalisessa mediassa, jossa leikki tulee näkyväksi tekemisen ja jakamisen kautta. Nykyään lelun käsite on laaja, se kattaa perinteiset leikkivälineet, mutta myös autot, keittiövälineet, kamerat, eroottiset lelut sekä kaikki muut tekniset laitteet. Leikki ei rajoitu enää pelkästään perinteisiin leluihin. (Emt. 2022.) Neimanin (2014) mukaan ei-totalitaarisissa yhteiskunnissa erilaiset infantilismia edistävät prosessit myötävaikuttavat ihmisten luonnolliseen laiskuuteen erilaisten lelujen, kuten älypuhelimien ja autojen välityksellä. Toisaalta näitä leluja kuvataan niin, ettei aikuisen elämä ole aikuisen elämää ilman näitä laitteita. (Emt. 2014, 39–40.) Heljakan (2022) mukaan on tyypillistä, että leikki määritellään työ-

ja vapaa-ajan erottelun kautta. Aikuisille leikki voi ilmetä monin tavoin, kuten matkailuna ulkomailla tai osallistumisena erilaisiin leikkimielisiin aktiviteetteihin, kuten pelillistettyihin pakohuoneisiin tai vuorovaikutteisiin teatteriesityksiin. (Emt. 2022.) Se, mikä tyypillisesti erottaa aikuisten ja lasten lelut ja leikit, on hinta. Aikuisten lelut voivat olla merkittävästi kalliimpia kuin lasten lelut. Aikuisilla leikkiminen saattaa ilmentyä keräilynä, vaikka aikuinen ei esimerkiksi keräämillään Barbie-nukeilla suoranaista esineleikkiä harrastaisikaan. (Heljakka 2022.)

Cross (2010) väittää, että aikuisten leikki voi johtua osittain nostalgiasta, joka on ilmiönä verrattain uusi. Ihmiset saattavat kokea nyky-yhteiskunnan muutokset vieraina ja turhauttavina, joten he yrittävät pysäyttää ohikiitävä ajan vangitsemalla menneisyyden muistoja. Nostalgia saa ajan tuntumaan ajattomalta, vaikka nuoruusvuodet ja teini-ikä ovat itse asiassa varsin lyhyitä jaksoja. Nostalgiaan liittyy myös sosiaalisten rituaalien uudelleen kokeminen. Nuoruudessa koettuihin yhteisiin harrastuksiin liittyy myös vahva sosiaalinen aspekti. Joskus nostalgiaan liittyvä harrastus voi olla jätetty kokemus erityisesti keski-ikäisten pariskuntien keskuudessa. Päinvastoin kuin nuoret, jotka harrastavat yleensä samaa sukupuolta olevien ikätovereidensa kanssa. (Emt. 2010, 158–159, 161.) Cross (2010) korostaa nostalgian vaikuttavan voimakkaasti aikuisten suhteeseen leikkeihin ja leluihin. Erityisesti leluihin liittyvä nostalgia saa uudenlaisia ja yksityiskohtaisempia ilmenemismuotoja. Tästä syystä aikuiset saattavat sijoittaa huomattavasti aikaa ja rahaa leluharrastukseensa. (Emt. 2010, 164.) Cross (2010) huomioi, että isät pyrkivät usein jakamaan samoja harrastuksia lastensa kanssa. Nämä harrastukset ovat niitä, joita isät itse kokivat lapsuudessaan. Tällaiset toiminnat tuovat mukanaan nostalgiaan perustuvia elementtejä ja auttavat aikuisia pakenemaan hetkellisesti vastuuta ja velvollisuuksista (Emt. 2010, 88.)

Nostalgiaan liittyy myös pelaaminen. Pelaaminen itsessään ei ole uusi ilmiö, sillä se on ollut osa ihmisten vapaa-aikaa vuosikausia. Aiemmin yleisiä harrastuksia olivat seuraleikit, urheilu ja raha- ja lautapelien pelaaminen. (Friman et al. 2022, 7–8, 10.) Barberin (2007) mukaan nykyaikana suuri osa pelaamisesta on siirtynyt digitaaliseen maailmaan korvaten perinteiset lelut tietokoneilla, elektronisilla peleillä ja älypuhelimilla. (Emt. 2007, 40.) Ihmiset, jotka aloittivat pelaamisen tietokoneilla ja pelikonsoleilla 1970-luvulla, jatkavat pelaamista edelleen. Bowmanin (2009) mukaan ei ole ollenkaan tavatonta, että keski-ikäiset pelaavat pelejä (Emt., 2009). Friman kumppaneineen (2022) toteaa jopa, että on harvinaista, ettei suomalainen pelaa jotakin. Nykyään mobiilipelaaminen on siinä mielessä helppoa ja vaivatonta, että kaikilla on älypuhelin taskussaan. Tämä mahdollistaa pelaamisen, milloin ja missä tahansa. Tutkimusten mukaan yli 98 prosenttia suomalaisista pelaa jotakin peliä. (Emt. 2022, 7–8, 10.)

Pelaaminen ei ole täysin harmiton leikinmuoto. Crossin (2010) mukaan videopeleissä ilmenevää väkivaltaa käsitellessä tutkimuksissa on osoitettu, että videopelaamiseen käytetty aika on yhteydessä impulsiiviseen ja aggressiiviseen käytökseen sekä se lyhentää keskittymisaikaa nuorilla ja nuorilla aikuisilla. Videopelit nähdään harmittomina, vaikka tutkimukset osoittavat, että mitä enemmän pelejä pelataan, sitä vähemmän pelaajat ovat huolestuneita pelissä ilmenevistä tapahtumista esimerkiksi ihmisten käytöksestä ja veren näkemisestä. Lisäksi videopeleillä on havaittu olevan addiktoivia vaikutuksia. (Emt. 2010, 219.) Crossin (2010) mukaan syy aikuisten pelaamiseen on osin yhteiskunnallinen. Ajansaatossa on luovuttu ajatuksesta, että vanheneminen olisi luopumista hauskanpidosta. Jotkut pelaajat voivat suhtautua videopeleihin pakkomielleisesti, kokea loputonta jännitystä ja menettää kyvyn erottaa lelujen ja aikuisten ajanvieton välinen ero. (Emt. 2010, 221, 223–224.) Gottschalk (2018) väittää, että teknologia saattaa infantilisoida erityisesti niitä aikuisia, joilla on heikko huomio-kyky ja niitä, jotka elävät hetkessä. Tämä prosessi saa aikuisen aivot muistuttamaan pienen lapsen aivoja, jolloin erilaiset visuaaliset ja äänelliset ärsykkeet houkuttelevat. (Emt. 2018, 37.)

Toisaalta nuorten kiinnostus videopeleihin on osittain loogista. Väitetään, että videopelit, kuten myös muut leikit, voivat valmistaa heitä aikuisuuteen tarjoamalla mahdollisuuden harjoitella selviytymistaitoja turvallisessa ja seuraamuksettomassa virtuaalisessa ympäristössä. Aiemmin aikuisten rooleihin piti harjoitella käytännön tilanteissa. Tämän vuoksi on verrattain helppoa ymmärtää miksi nuoret pelaavat. (Cross 2010, 220.)

3.1.1.2 Nuorekkuus

Infantilismia ilmennetään myös ulkonäön kautta. Ihmiset haluavat pysyä nuorekkaina eri syistä. Näitä syitä voi olla muun muassa yhteiskunnalliset odotukset, kulttuuriset vaikutteet ja oma itsetunto. Cross (2004) väittää, että Barbie-nukkejen tulo markkinoille on esimerkki tästä ilmiöstä. Perinteisesti naiseksi kasvaminen ja naisena oleminen on liittynyt äitiyteen ja isoäitiyteen. Barbien myötä aikuisuuden ihanteet alkoivat muuttua, sillä Barbie edusti huolettomuutta, itsenäisyyttä, aistillisuutta ja ikuisesti nuorena pysymistä. Barbie oli kiinnostunut muodista, autoista, treffeistä ja suosioista näin rikkoen perinteisiä naiseuden rajoja. (Emt. 2004, 154–155.)

Barbie-nukke on vain yksi populaarikulttuurin ilmentymä. Bowmanin (2009) mukaan kaltaistaminen koskee koko populaarikulttuuria. Tämä näkyy siinä, miten sekä lapset että aikuiset pukeutuvat samanlaisiin vaatteisiin. (Emt. 2009.) Nuorekkuus pukeutumisessa ei ole uusi ilmiö. Jo aiemmin 1800-luvulla miehet ajoivat pois parran

ja viikset sekä muuttivat pukeutumistyyliään. 1960-luvulla nähtiin suurempia muutoksia, kun aikuisuuden perinteisestä ilmiöstä luovuttiin ja pukeuduttiin entistä epävirallisemmin. 1990-työpaikoilla sallittiin monenlaisia pukeutumistyyliä, ja aikaisemmin vallalla olleeseen pukuun ja solmioon sidotun aikuisuuden ilmiön rinnalle tuli muitakin vaihtoehtoja. (Cross 2010, 165–166.) Postman (1982) väittää, että tämä on seurausta siitä, että viestimet ovat omalta osaltaan sysänneet lapsuuden syrjään samalla, kun niiden sisältö heijastelee lapsuuden rappioitumista. Sekä lasten että aikuisten mieltymykset ja tyyli ovat sulautuneet yhteen. Lapset pukeutuvat aikuismaisesti liivipukuihin ja korkokenkiin, kun taas aikuiset saattavat mennä juhliin rennosti farkuissa. (Emt. 1982, 130, 138–139.) Bernardini (2013) huomauttaa, että aikuisilla ei aina ole päällään perinteistä aikuisille tyypillistä vaatekappausta, vaan keski-ikäiset voivat esiintyä farkuissa, avonaisissa paidoissa ja aurinkolaseissa. (Emt. 2013, 2.) Aikuiset saattavat käyttää vaatteita, joissa on lapsille suunnattujen hahmojen, kuten Mikki-Hiiren tai Supermanin kuvia (Meyrowitz 1984, 20). Populaarikulttuurin infantilisoituminen näkyy myös ruokailutottumuksissa, kun pikaruoka, joka oli lasten ja nuorten suosiossa, on nyt levinnyt aikuisten keskuuteen. Aiemmin terveellistä ruokaa ja sen syömistä pidettiin aikuisuuden symbolina. (Postman 1982, 138–139.)

Tavatonta ei ole kauneuskirurgiaan turvautuminen nuorekkuutta tavoiteltaessa. Kauneuskirurgia ja kauneudenhoitotuotteiden kulutus on kasvanut huolimatta taloudellisesta taantumasta. Ihmiset pyrkivät välttelemään biologista ikääntymistä käyttämällä nuorentavia voiteita, rypyjä silottavia injektioita ja seksuaalisuutta lisääviä lääkkeitä. (Bernardini 2013, 2.) 1990-luvulta lähtien ikääntymisen välttely ja kieltäminen ovat yleistyneet. Jo silloin erilaisten lääkitysten ja luontaishoitojen avulla tavoiteltiin ikuista nuoruutta. Yhä edelleen mainokset lupaavat hyvinvoinnin tunnetta, hoikkuutta, kimmoisaa ihoa, kiiltäviä hiuksia sekä lisääntyntä maskuliinisuutta. Erilaisilla tuotteilla ja palveluilla yritetään poistaa ikääntymisen merkkejä kehoista. Televisiomainokset ovat jopa edistäneet reseptilääkkeiden käyttöä ja saaneet osan lääkäreistä harkitsemaan niiden määräämistä tilanteissa, joissa se ei välttämättä olisi ollut ensisijainen vaihtoehto potilaalle. (Cross 2010, 166–167, 169.)

4 INFANTIILIKSI ALISTAMINEN

4.1 Miten alistetaan

Edellisessä luvussa käsittelin sitä, miten ihminen omaksuu infantilismin ja mitkä tekijät edistävät omaksumista. Tässä luvussa käsittelen, miten yksilöt alistetaan infantiileiksi. Alistamisella tarkoitan tässä yhteydessä prosessia, jossa yksilö joutuu toisen yksilön, ryhmän tai yhteiskunnan kontrollin, vallan tai auktoriteetin alle. Alistaminen voi ilmetä monin eri tavoin, ja se voi kattaa fyysisen, psyykkisen, emotionaalisen tai taloudellisen vallan käytön toista henkilöä kohtaan. Alistaminen voi olla tahatonta tai tarkoituksellista, ja se voi tapahtua eri tilanteissa, kuten perheessä, parisuhteessa, työpaikalla tai yhteiskunnassa laajemmin. Alistaminen on haitallista ja vahingollista niille, jotka joutuvat sen kohteeksi. Usein alistaminen liittyy erilaisiin valtarakenteisiin ja epätasa-arvoon. Infantiiliksi alistamisella viitataan siihen, että aikuisia tai yksilöitä painostetaan tai ohjataan hyväksymään itselleen lapsenomaisia piirteitä, käyttäytymismalleja tai vastuuta vältteleviä asenteita. Tätä prosessia kutsutaan infantilisaatioksi.

Infantilisaatio käsitteenä on alun perin David Levyn (1941) luoma. Levyn määritelmän mukaan se tarkoittaa tiettyjen toimintojen suorittamista, joita liittyy lapsen hoivaan, vaikka ne eivät enää ole tarpeellisia lapsen kehitysvaiheen huomioon ottaen. Lisäksi infantilisaatioon liittyy hoidon jatkuvuus myös myöhemmissä elämänvaiheissa. (Emt. 1941, 53.) Sharlin ja Polansky (1972) kuvaavat infantilisaation olevan toimintaa ja vuorovaikusta, jolla rohkaistaan toinen ihminen pysymään tai tulemaan vähemmän kompetentiksi kuin hän on eli toisin sanoen lapseksi. (Emt. 1972, 93.) Garberin (2011) mukaan ilmiössä on ollut alun perin kyse lapsen ja vanhemman suhteesta, jossa vanhempi käyttäytyy lasta kohtaan niin, että lapsen itsenäistyminen estyy (Emt.

2011, 327). Infantilisaatio ilmiönä kohdistuu niihin ihmisiin, joilla on vähemmän valtaa yhteiskunnassa. Tällaisia ryhmiä voivat olla esimerkiksi ikääntyneet, naiset, ihon väreiltään muuta kuin valkoiset, seksuaalivähemmistöt, nuoret ja vammaiset. Infantilisaatiota harjoittavat ihmiset saattavat toimia omasta mielestään hyvää tarkoittaen. (Epstein ym. 2023, 137.) Barber (2017) kuvailee infantilisaatiota tapahtuvan myös yhteiskunnallisella ja poliittisella tasolla. Totalitaarisissa valtioissa sitä saatettiin käyttää kansalaisten kurissa pitämiseen. Paternalistisissa yhteiskunnissa infantilisaatio toimi enemmänkin ylhäältä alaspäin -periaatteella, kun taas markkinat luovat alhaalta ylöspäin suuntautuvia infantilisaation muotoja. Markkinoiden synnyttämä infantilisaatio on vähemmän näkyvää, millä pyritään lisäämään kuluttajien lapsellista riippuvuutta. (Emt. 2007, 35.)

Infantilisaatio ilmiönä liittyy usein erilaisiin syrjinnän muotoihin, kuten seksismiin, ableismiin, ageismiin ja rasismiin. Erilaiseen lähdemateriaaliin perehtyessäni havaitsin, että infantilisaatiota on käsitelty eniten naisnäkökulmasta. Sen vuoksi painotus tässä luvussa on naisten syrjinnässä. Lisäksi aiemman sosiaali- ja terveystieteiden koulutukseni ja siihen liittyvän kiinnostukseni takia, olen sisällyttänyt tutkielmaani ikäsyrjintää (*ageismi*) ja vammaisuuden perusteella tapahtuvaa syrjintää (*ableismi*) käsittelevät osiot. Nämä syrjinnän muodot eivät ole toisia syrjinnän muotoja tärkeämpiä tai merkityksellisempiä, vaan ne ovat kaikki vakavia ilmiöitä, jotka vaativat huomiota ja kriittistä tarkastelua.

Aikuisen kohtelu infantiilina yksilönä on yksi epäinhimillisyyden muodoista (Schroeder ym. 2017, 1117).

4.1.1 Nainen infantilisaation kohteena

Infantilisaatiota tarkasteltaessa mukaan liitetään usein sukupuolieron näkökulma ja kuvaus siitä, kuinka ihmiset infantilisoivat toisiaan. De Beauvoir (1947) analysoi infantilisaatiota naisen näkökulmasta. Hänen mukaansa nainen erottaa lapsesta se, että lapsen tilanne on väistämätöntä, kun taas nainen itse valitsee tai suostuu infantilismiin. Tämä valinta on seurausta miesten hallitsemasta maailmasta, jossa miehet ovat muokanneet lait, tavat ja totuudet. Tässä maailmassa naiset omaksuvat miesten mielipiteet ja arvot, mikä mahdollistaa sen, että naiset voivat kehittää itselleen lapsellisia ominaisuuksia. Nämä ominaisuudet ovat kiellettyjä aikuisilta, koska ne perustuvat vastuuttomuuteen. Joidenkin ihmisten koko elämä saattaa mennä ohi infantiilissa maailmassa, sillä heillä ei ole keinoja rikkoa yläpuolellaan olevaa lasikattoa, joka on kuvaannollinen näkymätön este edetä yhteiskunnassa. Tällöin he voivat toimia

vain siitä todellisuudesta käsin, jonka he tietävät, joka on perustettu ilman heitä. (Emt. 1947.)

Bellerin (2012) mukaan naisen infantilisaatio ei ole uusi ilmiö. Esimerkiksi viktorianisella aikakaudella edusmiehisyy¹⁶, naisten äänioikeuden puuttuminen ja erilaiset lait ja normit vaikuttivat naisen elämään. Naisille ei sallittu vapaata liikkumista, he olivat taloudellisesti riippuvaisia miehistä ja heillä oli rajalliset mahdollisuudet älylliseen kehittymiseen, kuten opiskeluun. Naista kohdeltiin samalla tavalla kuin lasta, mikä oli osana laajempaa infantisaatioon perustuvaa prosessia, joka vahvisti kulttuurisia stereotypioita naissukupuoleen liittyen. Vaikka myöhemmät lakimuutokset toivat muutoksia tilanteeseen, stereotypiat säilyivät vahvoina. (Emt. 2012, 113.) Yhä edelleen naisten infantilisaatiota vahvistavat monet yhteiskunnalliset instituutiot, kuten koulutusjärjestelmä, perhe, media ja vaikuttajat (Sidani 2023, 193). Naisen infantilisaatio on globaali-ilmiö. Esimerkiksi monissa Lähi-idän maissa voimassa olevat lait rajoittavat naisten oikeuksia. Joissakin maissa naista ei pidetä riittävän kyvykkäänä esimerkiksi ajamaan autoa. Yhdysvaltojen historiassa ei tarvitse mennä ajassa kovinkaan paljon taaksepäin, jolloin naiselle ei sallittu työskentelyä armeijassa, poliisina tai pappina. Nämä rajoitukset perustuivat pitkälti siihen käsitykseen, etteivät naiset suoriudu yhtä hyvin kuin miehet tietyistä tehtävistä. (Epstein et al. 2023, 138.) Naisten infantilisaation merkittävytydestä ja ajankohtaisuudesta kertoo se, että Nobelin rauhanpalkinnon vuonna 1913 voittanut Henri la Fontaine on perustanut *Union Of International Associations* -järjestön, joka ylläpitää *The Encyclopedia of World Problems and Human Potential* -verkkosivustoa. Järjestö pitää maailmanlaajuisena ongelmana naisten infantilisaatiota, joka vaarantaa YK:n kestävän kehityksen tavoitetta sukupuolten tasa-arvosta. (The Union of International Associations 2020.)

Sidani (2023) argumentoi, ettei naisten kohtaama infantilisaation haaste rajoitu pelkästään aikuisiin naisiin, vaan naiset kohtaavat yhteiskunnan painostusta ja odotuksia kaikissa elämänvaiheissaan. Nuorina tyttöinä heitä yliseksualisoidaan, kun taas aikuisina heitä infantilisoitetaan. Nuoret tytöt pyrkivät näyttämään vanhemmilta, kun aikuiset tekevät kaikkensa säilyttääkseen nuorekkuuden. Nuorekkuutta korostetaan pukeutumisella, meikillä ja kosmeettisella kirurgialla. Naiset saattavat tehdä mitä tahansa saadakseen miehen huomion. Monet naisen vartaloon kohdistuvat ihanteet ovat seurausta naisen infantilisaatiosta. (Emt. 2023, 193–194.)

Labren (2002) mukaan yksi esimerkki esineellistämisestä on karvattomuuden vaatimus. Karvattomuus on naisten keino lisätä houkuttelevuutta ja seksuaalisuutta. Tämä vaatimus juontaa juurensa tyttöjen ja naisten seksuaaliseen esineellistämiseen

¹⁶ Aviomiehen laissa säädetty oikeus ja velvollisuus edustaa oikeustoimissa vaimoaan.

sekä sosiaaliseen konstruktion naisesta lapsena. Monet naiset poistavat karvojaan, koska karvattomuudesta on tullut sosiaalinen normi. (Emt. 2002, 113, 116.) Vaikka naisvartalon karvojen poistaminen on normatiivista, eikä siihen juuri kiinnitetä huomiota, se edistää naisen vartalon hyväksymisen haasteita sellaisenaan. (Tiggemann & Kenyon 1998, 873.) Seksuaalisesti esineellistetyistä naisista tulee usein epäinhimillistämisen kohteita. Tähän prosessiin osallistuvat niin miehet kuin naisetkin. Tutkimukset viittaavat siihen, että mitä enemmän nainen itse esineellistää itseään, sitä enemmän hän pyrkii vastaamaan sosiokulttuurisiin kauneusstandardeihin ja osallistuu naisia kohdistuvaan epäinhimillistämiseen ja esineellistämiseen. (Puvia & Vaes 2013, 484.) Kauneushanteet korostavat nuoruutta, joka tarkoittaa hoikkuutta, kiinteitä rintoja, ryppyjen puuttumista ja karvattomuutta (Tiggemann & Kenyon 1998, 873). Naisen karvaton vartalo jäljittelee pienen lapsen vartaloa (Sidani 2023, 194). Tutkimukset osoittavat, että nainen nähdään puoleensa vetävänä silloin, jos naisella on isot ja kaukana toisistaan olevat silmät, leveät poskipäät, kapeat posket sekä pieni nenä. (Jones 1995, 736). Eli juuri ne ominaisuudet, jotka ovat tyypillisiä lapsen ulkonäölle (Veale 2004, 67).

Naisten seksualisointia tapahtuu paitsi sosiaalisessa mediassa myös elokuvissa, televisio-ohjelmissa, videopeleissä, laulujen sanoituksissa, lehdissä ja musiikkivideoissa (Sidani 2023, 194). Burgess työryhmineen (2007) toteaa, että videopeleissä naisahmot esitetään hyperseksualisoituina, kun taas miesahmot saavat ympärilleen peiliin liittyvää toimintaa. Vaikka naishahmoja on peleissä vähemmän kuin mieshahmoja, naishahmot kuvataan liioiteltuina seksiobjekteina. Tätä pidetään huolestuttavana ilmiönä, sillä lapset, jotka pelaavat näitä pelejä, voivat kehittää vääristyneitä käsityksiä sukupuolirooleista ja normalisoida vääranlaisia kehonkuvia itselleen. (Emt. 2007, 419–421.)

Infantilisaatioon liittyvät naissukupuoleen tyypillisesti yhdistetyt stereotypit. Naisen stereotyyppinen kuvailu on Kangin (1997) havaintojen mukaan tavallista mainoksissa. Nämä stereotypit sisältävät uskomuksia siitä, että naisen paikka on kotona, naiset eivät tee tärkeitä päätöksiä, ovat miehistä riippuvaisia, tarvitsevat miehen suojelua ja ovat ensisijaisesti seksuaalisia objekteja. (Emt. 1997, 981–982.) Courtney ja Lockeretzin (1971) mukaan mainonnassa nainen esitetään tyypillisesti tehtävissä, jotka liittyvät kotiin ja kodinhoitoon. Heitä harvemmin kuvataan ammattimaisena tai korkean tason liikehenkilöinä. Mainoksissa miehet puolestaan pitävät naisia seksuaalisina objekteina tai kodin apuvälineinä. Naiset nähdään yleisesti mainoksissa, jotka koskevat siivoustuotteiden, elintarvikkeiden, kauneustuotteiden, lääkkeiden, vaatteiden ja kodinkoneiden myyntiä. Miehet sen sijaan esitetään mainoksissa, joissa tuo-

daan esille autoja, matkailua, alkoholijuomia, savukkeita, pankkeja, teollisuustuotteita, viihdemediaa ja teollisuusyrityksiä. (Emt. 1971, 92–95.) Kangin (1997) mukaan näiden stereotyyppien taustalla on perinteinen, mutta johdonmukaisesti epäoikeudenmukainen käsitys naisista äiteinä ja kodinhoitajina, jotka arvotetaan kotiin tai ulkonäköön perustuen. Mainoksissa vallitseva naiskuva esittää naisen heikkona, lapsenomaisena, kotiin jämähtäneenä, toisista riippuvaisena, irrationaalisina, lasten kasvattajina ja yleisesti ottaen heikkoina miehiin verrattuna. Mainokset ovat kautta aikain luoneet naiselle seksiobjektin, vaimon ja äidin imagon. Nainen saavuttaa täyttymyksensä näyttämällä miehiä varten kauniilta. Naista ei pidetä erityisen älykkäänä, mutta kuitenkin miehelle alistuvana. (Emt. 1997, 981–982.)

Nuoruusihanteita ja seksistisiä kielikuvia hyödynnetään pyrittäessä edistämään tuotteiden tai palveluiden myyntiä markkinoinnin kautta (Rochon et al. 2021, 648). Mainoksissa naiset eivät useinkaan heijasta todellista naisten käyttäytymistä, vaan pikemminkin kuvastavat stereotyyppistä näkemystä siitä, miten naisten odotetaan käyttäytyvän. Kun mainoksessa nainen esitetään seksistisellä tavalla, sillä on syviä sosiaalisia vaikutuksia. Media vaikuttaa ihmisten odotuksiin, mielipiteisiin ja asenteisiin, ja voi johtaa siihen, että yleisö saattaa hyväksyä tietynlaisen naisten roolin todellisuutena. (Kang 1997, 994–995.) Goffman (1987) on havainnut, että naisiin liitettävien stereotyyppien lisäksi naisia pyritään kuvaamaan mainoksissa infantiileina. Tämä ilmenee erilaisina asentoina, kuten pään kääntämisenä olkapään suuntaisesti, kasvojen esittämisenä suoraan eteenpäin samalla kun leuka lepää olkapäätä vasten. Myös jalkojen asento, kuten varpailla seisominen ja jalkojen ristiminen ovat infantiileja asentoja. (Emt. 1987, 8.) Mainoksissa on havaittavissa myös kulttuurieroja, sillä korealaiset naiset kuvataan usein enemmän lapsellisina ja söpöinä länsimaalaisiin naisiin verrattuna. Länsimaalaisia naisia saatetaan kuvata enemmän kehollisesti pukeutuneina paljastavasti tai alasti. (Nam et al. 2011, 234.) Nämä stereotyyppit vaikuttavat naisten itsearviointiin ja käyttäytymiseen, kun he pyrkivät vastaamaan toisten odotuksiin ja luomaan tai ylläpitämään sosiaalisia siteitä (Sinclair et al. 2005, 167). Carlson (2010) havaitsi tutkimuksessaan, ettei mainoksissa olevaa infantilisatiota huomata herkästi. Naiset arvioivat infantiileja mainoksia kriittisemmin kuin miehet. Naisten mielestä infantiilit mainokset ovat enemmän vastenmielisiä, moraaliltaan alhaisempia ja viittaavat lapsipornografiaan. Miehet sen sijaan pitävät infantiileja mainoksia houkuttelevina. (Emt. 2010.)

Veale (2004) toteaa, että naisen kehon esineellistäminen ja stereotyyppointi voi aiheuttaa kehon dysmorfisen ruumiinkuvan häiriön (BDD), jossa henkilö on huolissaan kuvitellusta viasta ulkonäössään tai, jos kyseessä on fyysisestä poikkeavuudesta, niin

henkilön huolestuneisuus omasta kehostaan on liiallista. Tähän huoleen liittyy erilaisia aikaa vieviä rituaaleja, kuten itsensä peilaamista peilistä ja jatkuvaa vertailua muihin ihmisiin. BDD:stä kärsivät henkilöt hakeutuvat usein kauneuskirurgiaan ja erilaisiin ei-invasiivisiin kauneushoitoihin. (Emt. 2004, 67.) Himanshu kumppaneineen (2020) on osoittanut, että kehonkuvan heikkeneminen ja sosiaalinen media liittyvät toisiinsa. Altistuminen erilaisille mediakuville lisää naisten ahdistusta omaan kehonkuvaansa. Samankaltainen ilmiö esiintyy miehillä lihasdysmorfiana, tilana, jossa lihaksikkuutta pidetään tavoiteltavana. (Emt. 2020, 567.)

Lindner (2004) on erityisen huolissaan nuorista, sillä naistenlehtien mallikuvat vaikuttavat nuorten kehonkuvaan negatiivisesti. Mallikuvat synnyttävät ristiriitaisuuksia yksilöiden ja yhteiskunnan luomien ihanteiden välillä. (Emt. 2004, 410.) Tämä pätee myös televisiomainoksiin, jossa naiset saattavat esiintyä seksiobjekteina, mikä lisää naisten tyytymättömyyttä omaan kehonkuvaansa (Lavine et al. 1999, 1049). Lindner (2004) on tutkimuksessaan havainnut, että 78 % lehtimainoksista esittää naisen stereotyyppisesti (Emt. 2004, 419). Tämä ilmiö ulottuu myös pornografiaan, jossa naisia saatetaan kuvata infantiileina ulkonäöltään tai käytökseltään (Dines et al. 1998, 89). Sidanin (2023) havaintojen mukaan pornografiassa pidetään hyväksyttävänä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, joten nuoret tytöt oppivat, että nautinto liittyy jollakin tavalla kärsimykseen ja kipuun. Tämä esineellistä tyttöjä ja naisia sekä ylläpitää raiskauskulttuuria ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. (Emt. 2023, 194.) Carlsonin (2010) mukaan on olennaista, ettei infantilisaatiota sekoiteta lasten seksuaalisointiin, sillä infantilisaatio viittaa aikuisen naisen kuvaamiseen lapsena ja sitä kautta seksuaalisointiin. (Emt. 2010.)

Naista voidaan infantilisoida myös kielenkäytön kautta. Esimerkiksi suomen kielen sana *tyttö* viittaa perinteisesti naispuoliseen henkilöön syntymästä aikuisikään saakka (Kotimaisten kielten keskus, 2023). Engelbergin (2018) mukaan seksististä kielenkäyttöä ilmentää aikuisen naisen kutsuminen tytöksi. Naisten työttelyä pidetään normaalina ja hyväksyttynä, kun taas miesten kutsumista pojiksi pidetään sopimattomana ja vähättelevänä. Työttelyä esiintyy monissa arkisissa tilanteissa. Ongelmana työttelyssä ja pojittelussa on se, että tytöt ja pojat ovat lapsia, naiset ja miehet aikuisia. (Emt. 2018, 63.) Jos naisiin viitataan tyttöinä, tarkoittaa se sitä, että naista pidetään kypsymättömänä ja kykenemättömänä ottamaan vastuuta ja tekemään tärkeitä päätöksiä (MacArthur et al. 2020, 82). Usein tällaisella kielenkäytöllä oletetaan, että naiset tarvitsevat suojelua joltakin (Epstein et al. 2023, 138). Miller ja Swift (1977) huomauttavat, että miehet saattavat myös käyttää työttelyä toisiaan kohtaan häpäisy tarkoituksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että miehet saattavat pyrkiä nolaamaan toisiaan kutsuamalla heitä tytöiksi tai kuvailemalla heidän käyttäytymistään tyttömäiseksi tai neiti-

mäiseksi. (Emt. 1977, 106, 104.) Salari ja Rich (2001) ovat huomanneet, että kielenkäytön kautta tapahtuvaa infantilisaatiota ilmenee hoitajan ja ikääntyneen vuorovaikutuksessa. Hoitajat saattavat tytötellä ja pojitella ikääntyneitä. (Emt. 2001, 124.)

Toisessa luvussa käsittelin Dowlingin luomaa Tuhkimo-kompleksia naispuolisen aikuislapsen¹⁷ ilmentymänä. Sannet (2021) toteaa kompleksin keskeisen idean liittyvän naisten infantilisaatioon, sillä naiset on kasvatettu olemaan riippuvaisia miehistä ja tuntemaan olonsa turvattomaksi ilman heitä. Naisille on opetettu, etteivät he pärjää yksin, sillä he ovat liian hauraita ja herkkiä sekä suojeluksen tarpeessa olevia. Nykypäivän naiset tuntevat halua vapautua miesten vallasta ja pyrkiä itsenäisyyteen, mutta he eivät uskalla tehdä niin. Samaan aikaan, kun naiset kaipaavat kahleettomuutta ja vapautta, he kaipaavat huolenpitoa. Tämä ristiriita saa aikaan emotionaalisia ongelmia, kuten heikkoa itsetuntoa ja riippuvuusongelmia. (Emt. 2021, 325, 328.) Yhteiskunnan aiheuttamat paineet voivat johtaa syömishäiriöihin, masennukseen, ahdistuneisuuteen, itsetuhoisuuteen ja itsemurha-ajatuksiin. (Sidani 2023, 193.)

Eräänlainen infantilisaatioon liittyvä ilmiö on Kiley'n (1983) argumentoima Peter Pan -syndroomaan keskeisesti liittyvä Wendy-syndrooma¹⁸. Wendy-syndroomassa miehen naispuolinen kumppani käyttäytyy miehen lapsenomaisia toiveita noudattaen. Hänelle jää tietynlainen äidinrooli, ja hän tuntee itsensä epävarmaksi. Miespuolisen aikuislapsen riippuvuus saa hänet tuntemaan itsensä halutuksi, ja hän on valmis muuttamaan ajatuksiaan ja toimintaansa miehen vaatimusten mukaan. Nämä naiset ilmaisevat huoltaan hemmottelemalla miehiä. He suostuvat miehen jokaiseen mieli-johteeseen ja säälivät miestä, koska ovat itse emotionaalisesti heikkoja. (Emt. 1983, 115–116.) Wendy-naiset eivät aina huomaa, että miespuolinen aikuislapsi on kypsymätön, joten he voivat uskotella itselleen, että miehen ongelmat ovat normaaleja. (Kiley 1983, 216.) Sitä vastoin Helinä-keijuiksi¹⁹ Kiley (1982) kutsuu niitä naisia, jotka hakevat suhteeltaan spontaaniutta ja vastavuoroista sopeutumista suhteessaan miehen kanssa. Helinä-naiset tunnistavat miehen kypsymättömyyden, mutta heitä vetää puoleensa miehen huoleton asenne. Naiset uskovat, että mies kasvaa yli lapsellisesta käytöksestään, mutta valitettavasti tämä tapahtuu harvoin, ja suhde päättyy. Helinä-nainen pettyy suhteeseen, eikä hän välttämättä koskaan täysin ymmärrä miksi rakkaus hävisi. (Emt. 1983, 217.)

¹⁷ Tuhkimo on saduissa sukupuoleltaan nainen.

¹⁸ Wendy on yksi J. M. Barrien teoksessa esiintyvissä päähahmoista, joka kuvataan äitihahmona. Wendy kuitenkin lopulta ymmärtää, ettei halua Peter Panin tapaan olla ikuisesti lapsi.

¹⁹ J. M. Barrien tarinassa Helinä on Peter Panin keiju. Persoonaltaan Helinä on avulias ja utelias, mutta myös mustasukkainen Peter Panista.

Wendy- ja Helinä-naisten yhteydessä puhutaan usein voimaantumisen (empowerment). Voimaantumisen käsitettä on viime vuosina laajasti käytetty yhteiskunnallisessa keskustelussa. Historiallisesti voimaantuminen on usein tarkoittanut naisten mahdollisuuksien laajentumista kodin ulkopuolelle. Tavoitteena on ollut, että liberaalit ihanteet koskisivat yhtä lailla sekä naisia että miehiä. (Rowland-Serdar & Schwartz-Shea 1991, 605–606.) Kabeerin (2005) mukaan naisen voimaantumisen viittaa tilanteeseen, jossa nainen päättää ottaa elämänsä omaan hallintaan ja tehdä itseään koskevia päätöksiä (Emt. 2005, 13–14). MacCallum (1967) lisää, että vapaudessa on kyse siitä, että ollaan vapaita jostakin rajoituksesta, häirinnästä tai esteestä, jotka estävät naista tekemään tai olemaan tekemättä jotakin tai tulemaan tai olla tulematta joksikin (Emt. 1967, 314). Voimaantuminen ei ole ongelmatonta. Sidani (2023) esittää, että voimaantumisen nimissä aikuiset ottavat seksikkäitä kuvia itsestään ja samalla korostavat voimaantumisen merkitystä. Samalla nuoret matkivat heitä ja jakavat sosiaaliseen mediaan seksuaalisesti latautuneita kuvia. Nuoret tytöt saattavat asettaa fyysisen viehättävyytensä ja seksuaalisen arvokkuutensa oman hyvinvointinsa edelle, mikä on seurausta tyttöjen esineellistämisestä. Uudenlainen voimaantumisen ilmiö on myös sokerideittailu (*sugar dating*), jossa vanhempi mies hemmottelee nuoria naisia rahalla ja ylellisyystuotteilla vastineeksi ajasta. Usein sokerideittailuun kuuluu myös seksuaaliset palvelukset. Ongelmallisena pidetään sitä, että sokerideittailua mainostetaan nuorille tytöille helppona keinona ansaita rahaa. Sama koskee verkossa olevia seksuaalista sisältöä sisältäviä kuvasivustoja. Näitä kuvasivustoja kritisoidaan siitä, että ne vaikuttavat normalisoivan lapsipornoa, sillä palveluun valokuviaan lataavat ovat juuri ja juuri täysi-ikäisiä. (Emt. 2023, 195.) Voimaantuminen ei ole yksiselitteinen tahtuma. Olennaista olisi kiinnittää huomiota siihen, mitä voimaantuminen todellisuudessa on, ja milloin voimaantuminen liittyy infantilismiin ilmiöön.

4.1.2 Mies infantilisaation kohteena

Kiley (1983) viittaa Peter Pan -syndroomasta kertovassa teoksessaan sukupuoleltaan miesten olevan aikuislapsia. Myös Cross (2010) ja Hymowitz (2011) väittävät, että sukupuolella on merkittävä rooli aikuislapsen käsitettä määriteltäessä. Heidän mukaansa poikana olemista jopa ihannoidaan. Cross (2010) väittää, että infantilismi näkyy erityisesti miesten kulttuurissa, heidän suhteissaan, talouselämässä ja politiikassa. Crossin mukaan infantiili kulttuuri on nähtävissä miesten suosimissa elokuvissa ja televisiosarjoissa sekä vapaa-ajan aktiviteeteissa. (Emt. 2010, 1–2) Lisäksi Sharlinin ja Polanskyn (1972) mukaan naiset voivat myös infantilisoida puolisoitaan (Emt. 1972, 93).

Cross (2010) mainitsee muiden (ks. Barber 2007, Bernardini 2014a, Stiegler 2010) tapaan myös kaupallisen kulttuurin, joka on tunkeutunut kaikkialle yhteiskuntaan.

Hänen mielestään yksikään aiempi sukupolvi ei ole enempää kaupallisen kulttuurin muokkaama kuin tämän päivän nuoret miehet. Kaupallinen kulttuuri ohjaa ihmisiä siinä, miten pitää toimia ja miltä pitää näyttää. Tämä synnyttää samalla epävarmuutta. Miehet joskus jopa yrittävät selittää epäonnistumistaan naisten taloudellisen ja sosiaalisen tasa-arvon kasvulla. (Emt. 2010, 4, 6, 34.) Hymowitzin (2011) mukaan miehet ovat alkaneet käyttäytyä infantiilisti taloudellisten, teknologisten ja kulttuuristen muutosten vaikutuksesta. Tämä on muuttanut nuorten naisten ja miesten tapaa ajatella ja suunnitella elämäänsä. Muutos on tuonut mukanaan erilaisia ongelmia. Nykyään naiset kouluttautuvat ja työskentelevät kodin ulkopuolella, mikä on johtanut siihen, että kotitalouksien on tultava toimeen vähemmällä naisten panostuksella. Tämä on vaikuttanut myös syntyvyyteen. Teknologian kehitys on mahdollistanut uudenlaisia vapaa-ajanmuotoja, jotka ovat muuttaneet kulttuurisia normeja. Nykypäivänä autonomia ja siihen liittyvät arvot nostetaan korkealle, jolloin myös työ on merkityksen ja identiteetin lähde, eikä niinkään selviytymiskeino. On tärkeää, että näitä mahdollisuuksia tarjotaan yhtäläisesti sekä miehille että naisille. Teknologinen ja taloudellinen kehitys voivat myös mahdollistaa feministisen infrastruktuurin kehittymisen (Emt. 2011.)

Cross (2010) väittää, että miesten lapsellisuus on enemmänkin kulttuurinen kuin persoonaan liittyvä ilmiö. Maailma ihanoi poikana olemista, mutta epäonnistuu luomaan moderneja vaihtoehtoja hylätyille aikuisuuden malleille. Crossin mukaan tulisi tunnistaa ja myöntää se, että aiemmat kypsyiden merkit eivät enää päde, koska nykypäivän tiedotusvälineet ja mainonta innostavat liittymään kyyniseen jännityskulttuuriin. Ratkaisuna voisi olla perinteisten mieheen liittyvien kypsyyskäsitteiden päivittäminen ja modernisointi. Tämä voi kuitenkin olla vaikeaa modernille miehelle, koska vihollinen tulee usein heistä itsestään, heidän sisäisestä maskuliinisuuden odo- tuksistaan. Lisäksi olisi syytä pohtia, miten nykypäivän isät voivat toimia parempina mentoreina lapsilleen. Tavoitteena olisi opettaa lapsille, että ikuinen poikamaisuus ei ole ainoa vaihtoehto, vaan ihmiset voivat arvostaa myös kypsyymiseen liittyviä nautintoja. Lisäksi poikien tulisi itse tarkastella kriittisesti nykypäivän poikamiesten kulttuuria, joka voi johtaa pettymyksiin ja moraaliseen tyhjyyteen. Molempien sukupolvien tulisi pyrkiä luomaan kulttuuria, jossa painottuu hienostunut maku, kerääntynyt elämäkokemus sekä hitaat nautinnot. Tätä voidaan toteuttaa esimerkiksi löytämällä uudenlaisia harrastuksia, jotka tarjoavat pitkäaikaisia ponnisteluja vaativia, mutta nautinnollisia hetkiä, kuten retkeily, urheilu ja kädentaidot. Nämä harrastukset voivat opettaa syvempää sosiaalisesti ja kulttuurillisesti rikkaampaa estetiikkaa. Muutos ei

ole helppo sillä, coolina olemisen kulttuuri²⁰ ja kaupalliset intressit vahvistavat valmiiksi paketoituja nautintoja, joita tulee eteen jatkuvana virtana. (Emt. 2010, 256–257.)

4.1.3 Ikääntyneet ja vammaiset infantilisaation kohteina

Aikuisuutta määrittelevänä piirteenä pidetään vastuullisuutta. Kun henkilö tunnustetaan vastuulliseksi, hän on myös sosiaalisesti tunnustettu aikuiseksi. Mikäli aikuinen käyttäytyy vastuuttomasti, hän voi menettää aikuisen oikeudet ja velvollisuudet. Usein tällaisina aikuisina pidetään sellaisia ikääntyneitä ja sairaita, jotka ovat merkittävästi muuttuneet henkisiltä kyvyiltään. (Stiegler 2010, 3–4.) Frommin (1962) mukaan psykiatrit ja psykoanalyttikot ovat kautta aikain kutsuneet infantiileiksi ja neuroottisiksi sellaisia ihmisiä, joiden persoonallisuuden piirteet eivät sopi käsitykseen normaalista yksilöstä (Emt. 1962, 221).

Ikääntyneiden henkilöiden infantilisaatiota on laajasti tarkasteltu ikääntyneitä koskevissa tutkimuksissa. Marsonin ja Powellin (2014) mukaan infantilisaatio on eräänlainen käytösmalli, jossa auktoriteetti kohtelee ikääntyneitä kuin lasta (Emt. 2014, 145). Tätä pidetään syrjivänä käytänteenä. Ikään liittyvä syrjintä eli ageismi ilmenee hyvin monin tavoin. Arluken ja Levinin (1982) mukaan yleinen stereotypia, joka liittyy ikääntyneisiin, on kuvata ikääntymistä toisena lapsuutena. Tällä viitataan usein siihen, että ikääntyneiden nähdään palaavan aiempiin kehitysvaiheisiin ilman, että heidän elämäkokemustaan tunnustetaan ja tunnustetaan. (Emt. 1982, 21.) Salari ja Rich (2001) väittävät, että käsitteenä toinen lapsuus vihjaa, että ikääntyneet menettävät tai ovat menettäneet kehityksen tasot, jotka he ovat saavuttaneet kasvaessaan lapsista aikuisiksi (Emt. 2001, 116). Nikander ja Zechner (2006) argumentoivat, että lapsiin ja vanhuksiin liittyvässä tutkimuksessa painottuu usein ongelmakeskeisyys ja -lähtöisyys. Lapsuus ja vanhuus nähdään samankaltaisina, sillä usein elämän loppupäätä kuvaillaan toisena lapsuutena tai uudelleen lapseksi tulemisena. Lapsuuden ja vanhuuden välillä on kuitenkin olemassa selkeitä eroja. Nykypäivän lapsuudessa suuressa roolissa on kompetenssin ja itsenäisyyden lisääntyminen, kun taas vanhuudessa riippuvuuden tarve lisääntyy ja kompetenssi kokee suuria muutoksia. (Emt. 2006.) Ikään ja ikääntymiseen liittyvät stereotypiat voivat liittyä oletukseen siitä, että ikääntyneet ihmiset eivät kykenisi huolehtimaan itsestään. Heitä pidetään kognitiivisesti heikentyneinä ja hitaina, huolimatta siitä, että he olisivat täysin kompetentteja. Tällaisia infantilisaatiota ylläpitäviä käsityksiä voi esiintyä erityisesti hoitohenkilökunnan keskuudessa. (Epstein et al. 2023, 138.)

²⁰ Coolina olemiselle ei ole selkeää suomenkielistä käännettä. Coolina olemine tarkoittaa itsevarmana olemista, jossa asenne ja käytös on henkilön omaa. Coolit ihmiset ovat presentistisiä, eikä heidän tarvitse selittää mitään toisille. Heitä voidaan pitää myös hienostuneina ja muotittie-toisina, jotka tietävät viimeisimmät trendit.

Arluke ja Levin (1982) väittävät, että ikääntyneiden infantilisaatio heikentää ikääntyneiden sosiaalista asemaa, koska heidän yksilöllinen vastuunsa on vähentynyt ja riippuvuus lisääntynyt. Toisaalta ikääntyneiden infantiili käytös saattaa sallia heille tietynlaisia asioita, joita ei muutoin otettaisi huomioon esimerkiksi psykoaktiivisten lääkkeiden määrääminen, laitoshoitoon asettaminen ja oikeudellisen pätevyyden kyseenalaistaminen. Tällainen infantilisaatio voi rajoittaa ikääntyneiden vaikutusmahdollisuuksia esimerkiksi politiikassa ja yhteiskunnallisissa asioissa. (Emt. 1982, 24.) Jos ikääntyneitä ihmisiä kohdellaan kuin lapsia, heidän voimavaransa saattavat heikentyä, ja heistä voi tulla yhä riippuvaisempia hoidosta ja hoivasta (Epstein et al. 2023, 138).

Ikääntyneiden infantilisaatio ilmenee yleisimmin vauvapuheena, jossa puhuja puhuu hitaasti ja äänekkäästi, käyttää liioiteltua intonaatiota, korkeampaa ääntä ja lapsenomaista sanastoa. Hoitotyön ammattilaiset pitävät tällaista puhetapaa hoivavaana ja kannustavana, kun taas useimmat ikääntyneet pitävät sitä holhoavana ja epäkunnioittavana. (Marson & Powell 2014, 144–145.) Ikääntyneitä saatetaan kutsua myös lempinimillä, osoittaa heitä kohtaan lapsellisia eleitä ja puhetapaa. (Salari & Rich 2011, 116). Salari ja Rich (2001) ovat havainneet, että infantilisaation yhteydessä saatetaan rikkoa vaitiolovelvollisuutta ja yksityisyyttä. Henkilökunta saattaa puhua kovaan ääneen yksittäisen ikääntyneen henkilön asioista, tavoista toimia ja sairauksista. (Emt. 2001, 126.) Lisäksi on havaittu, että tarjottavat aktiviteetit ja leikit voivat olla sellaisia, jotka sopivat paremmin lapsille kuin ikääntyneille (Arluke & Levin 1982, 23; Salari & Rich 2001, 116). Tutkimuksen mukaan iäkkäät potilaat voivat kokea olonsa infantilisoituiksi, kun heitä hoidetaan tekoälyyn perustuvilla robottieläimillä. Ikääntyneet voivat pitää persoonallisuutta simuloivia robotteja petoksena. (Pembecioğlu 2022, 63.)

Ikääntyneet kohtaavat usein myös ikään kohdistuvaa syrjintää. Rochon (2021) toteaa tutkimusryhmänsä kanssa, että sukupuolittuneen ageismin sosiaalinen konstruktio pohjautuu nuoruuden ihannointiin ja patriarkaaliseen vallankäyttöön. Iäkkäät naiset kokevat yhteiskunnallista painostusta peittää ikänsä ja näyttää nuoremmilta. Harmaat hiukset katsotaan sopivan ikääntyneelle miehelle, mutta ei naiselle. (Emt. 2021, 648.) Televisiomainokset ja ohjelmat eivät juurikaan välitä todellista kuvaa ikääntyneistä, vaan tuovat enemmänkin esiin nuoria ja valovoimaisia henkilöitä. Jos ikääntyneet esiintyvät mainoksissa, he esiintyvät yhdessä lasten kanssa. Populaarikulttuurissa esitetään ikääntyneet ihmiset keski-ikäisten lasten vanhempina. Joskus ikääntyneet yrittävät vastustaa infantilisaatiota värjäämällä hiukset, käyttämällä nuo-

rille suunnattuja tuotteita ja valehtelemalla ikänsä. (Arluke & Levin 1982, 22–24.) Naisille on tyypillistä, etteivät he halua paljastaa todellista ikäänsä (Tiggemann & Kenyon 1998, 873). Ikään liittyvä syrjintä ilmenee myös työmarkkinoilla. Työttömyys lisää vanhenemisen pelkoa, sillä työmarkkinoilla suositaan nuoria henkilöitä, vaikka he olisivat kokemattomampia. Nuorten suosiminen johtuu siitä, että nuoria voidaan helpommin muovata vastaamaan tiettyjä vaatimuksia ja tarpeita, jotka vallitsevat työmarkkinoilla. (Fromm 1962, 132–133.)

Stevenson kumppaneineen (2011) toteaa, että ikääntyneiden lisäksi myös vammaisia infantilisoidaan. Tutkimukset ovat osoittaneet, että autismiin liittyy usein infantilisaatiota. Autistit kuvataan lähes aina lapsina, niin mainoksissa, uutisissa, hyväntekeväisyysjärjestöjen kampanjoissa, televisio-ohjelmissa ja elokuvissa. Tämä stereotypia voi estää kaiken ikäisten autistien ihmisarvon ja hyvinvoinnin riittävän huomioinnin ottamisen. (Emt. 2011.) Yleisesti vammaisiin henkilöihin liittyy oletus heidän heikommista vuorovaikutustaidoistaan ja jatkuvasta riippuvuudesta muiden avusta (Weinberg 1976, 122). Nario-Redmondin (2020) mukaan vaikeutena on, että holhoavat ennakkoluulot saattavat tuntua ensisijaisesti ilmaisuilta huolenpidosta ja välittämisestä. Vammaiset henkilöt ovat kuitenkin usein kertoneet kokevansa ei-toivotun ja sopimattoman avun tarjoamista, sekä painetta osoittaa kiitollisuutta annetusta avusta. (Emt. 2020, 183.) Toisten pitäminen henkisesti kyvyttöminä, enemmän lapsina kuin aikuisina, voi saada ihmiset tarjoamaan paternalistista apua (Schroeder et al. 2017, 1117).

5 INFANTILISMIN ONGELMAN RATKAISU

Olen yllä käsitellyt infantilismien omaksumista sekä infantilisaatiota. Tässä luvussa käsitelen millaisilla lähestymistavoilla ja ratkaisuilla infantilismien ongelma voidaan ratkaista.

Kuten kolmannessa luvussa totesin, infantilismiin vaikuttaa kapitalismi ja erityisesti mainonta. Kapitalismilla on psykologinen vaikutus ihmiseen. Toisaalta kapitalismi vapautti ihmisen yhteiskunnan holhouksesta ja salli hänen ottaa omat riskinsä ja voittonsa. (Fromm 1962, 74.) Mutta toisaalta kapitalismiin liittyy erityisesti sosiaalisen kehityksen haasteita. Jo Marx (ks. Marx, 1993) aikanaan ennusti, että tuotantoprosesseihin liittyvän autonomian myötä mahdollistuu uudenlaisen sosiaalisen yksilön (*social individual*) synty. Kovelin (1976) mukaan tämä ei liity pelkästään moderniin työntekoon, vaan myös kulutuksen alueelle, joka läpäisee perhe-elämän ja suodattuu alaspäin jokaiseen ihmiseen hyvin kompleksisella tavalla (Kovel 1976, 324–325). Marcusen (1964) mukaan kulutuskulttuuri, mainonta, massakulttuuri ja ideologia integroivat yksilöt kapitalistiseen järjestelmään ja vakauttavat sitä. Ihmisille tuotetaan tarpeita, jotka mukauttavat yksilöt tietynlaiseen ajattelun, käyttäytymisen ja tyydytysten kokonaisuuteen. Yksilöt voivat vapautua näistä vallitsevista tarpeista ja tyydytyksistä, jotta he voivat elää vapaampaa ja onnellisempaa elämää. (Emt. 1964, 30.)

Guattarilla (2000) on oma ehdotuksensa, kuinka vapautuminen voisi tapahtua. Guattari (2000) käyttää *The Three Ecologies* -teoksessaan käsitteitä moninaistuminen (*heterogenesis*) ja yksittäistymisen (*re-singularisation*). Hän kuvaa miten johdonmukaisuus saavutetaan uudelleen ja tullaan taas heterogeenisiksi legitimoimalla itsemme toisistamme sekä kuvitteellisesta itsestämme. (Emt. 2000, 9.) Guattari ei käytä teoksessaan infantilismien käsitettä, mutta Daan Keijn (ks. Keij 2022) tapaan tulkitseen Guattarin teorian sopivan infantilismien tulkintaan. Guattarin (2000) mukaan ylimääräisen

ajan voisi käyttää kulttuuriin, uuden luomiseen, ympäristön ja elämäntapojen kehittämiseen. Ihmisen tehtävä on vastustaa massamedian aiheuttamaan homogenisointia, joka on de-singularisoivaa ja infantilisoivaa. (Emt. 2000, 6-7, 28.)

Kant (2007) lähestyy vapautumista alaikäisyyden tilasta vapautumisen kautta. Kant viittaa alaikäisyydellä nimenomaan siihen, että ihminen on tuolloin kyvytön käyttämään omaan järkeään autonomisesti, ilman toisen ohjausta ja johdatusta. Alaikäisyyden tilan voi aiheuttaa itse, jolloin kyse ei ole siitä, että ihmiseltä puuttuisi järki, vaan siitä, ettei hän osaa käyttää järkeään omatoimisesti ilman toista. (Emt. 2007.)

Kantin (2007) mukaan laiskuus ja raukkamaisuus ovat keskeisiä syitä sille, miksi jotkut ihmiset haluavat pysyä alaikäisinä ikuisesti. Tämä tekee heistä helppoja hallittavia ja holhottavia, jolloin heidän ei tarvitse itse ajatella tai ottaa vastuuta omasta elämästään. Tämä tilanne voi johtaa siihen, että he eivät uskalla kokeilla uusia asioita, koska pelkäävät epäonnistumista. Ihmisen on vaikeaa irrottautua alaikäisyydestään, jos hän ei saa käyttää omaa ymmärrystään. Erilaiset säännöt ja määräykset aiheuttavat sen, että ihminen on sidottuna alaikäisyyteen, ja joskus henkilö voi jopa mieltyä tähän tilaan. Tuolloin alaikäisyydestä irrottautuminen ei ole helppoa. (Emt. 2007.)

Jos ihmisille suodaan vapaus, heillä on mahdollisuus valistaa itseään ja vapautua alaikäisyyden taakasta. Valistus on hidas prosessi. Vallankumouksesta seuraa vain uusien ennakkoluulojen asettuminen vanhojen sijalle, jolloin todellinen uudistus jää tapahtumatta. Valistuminen vaatii vapautta, ja vapauden myötä ihmiset saavat rohkeuden käyttää järkeään julkisesti. Järjen julkinen käyttö on tietynlaista vapautta, ja sen avulla saadaan levitettyä valistusta ihmisten keskuudessa. Julkisella järjen käytöllä Kant tarkoittaa oppineen henkilön järjen käyttöä laajan yleisön edessä, nykytermein kansalaisyhteiskunnassa. Yksityinen järjenkäyttö sen sijaan on järjen käyttöä, jota henkilö voi harjoittaa hänelle uskotun yhteiskunnallisen aseman tai viran puitteissa. (Kant 2007.)

Yhteiskunnassa on mekanismeja, joiden avulla yhteisön jäsenet pakotetaan olemaan passiivisia. Yhteiskunta pakottaa toteuttamaan tietynlaisia julkisia tavoitteita ja pyrkii estämään kyseenalaistamista ja kumoamista näitä päämääriä. Ihminen, joka toimii oppineen roolissa, voi tuoda esille yhteiskunnan epäkohtia ja epäoikeudenmukaisuuksia avoimen yleisön edessä. Tämä on itse asiassa hänen velvollisuutensa. Epäily ja kyseenalaistaminen ovat tarpeellisia, sillä pysyvä oppi, jota ei kukaan kyseenalaista, voi haitata ihmiskunnan edistymistä kohti parempaa tulevaisuutta. Luopuminen valistuksesta nähdään ihmisoikeuksien loukkauksena. (Kant 2007.)

Kantin mukaan ihmisten tulisi käyttää omaa järkeään itsenäisesti, ilman toisen johdatusta. Ihmisillä on mahdollisuus itsensä vapaaseen muokkaamiseen ja mahdollisuus poistaa esteitä, jotka ovat ihmisen kehittymisen ja alaikäisyydestä pääsemisen eli valistuksen tiellä. Valtionjohtajien vastuulla on mahdollistaa ja kannustaa uusien mielipiteiden ja näkemysten vapaata esille tuomista, vaikka ne poikkeaisivat vallitsevista käsityksistä. Kun vapaus on vallitseva, yhteiskunnan ei tarvitse huolehtia julkisesta rauhasta tai yhtenäisyydestä. (Kant, 2007.)

Kantin näkemykset valistuksesta eivät ole yksiselitteisiä. Sabourin (2021) on tutkinut Kantin valistuksen käsitteen yhteyttä sukupuoleen, ja vaikuttaako henkilön sukupuoli valistukseen osallistumiseen. Kantin oma käsitys oli, että ihmiskunta saattaa edetä kohti valistusta, vaikka kaikki yhteiskunnan jäsenet eivät osallistuisi aktiivisesti prosessiin. (Emt. 2021, 235.) Sabourin (2021) väittää, että Kant poissulkee naiset valistumisen ulkopuolelle. Kantin teosten perusteella voi saada sen vaikutelman, ettei Kant uskonut naisten voivan valistua aikansa olosuhteet huomioon ottaen, mutta ei tarkoita sitä, etteikö naisten tulisi pyrkiä valistukseen. Kantin valistus painottaa vahvasti oikeudellista ja poliittista kontekstia. Jos valistuminen edellyttää tiettyjä yhteiskunnallisia olosuhteita, jotka eivät mahdollista naisten käyttää järkeään julkisesti, naiset eivät voi osallistua aktiivisesti valistumisen edistämiseen. Toisaalta Kant kehottaa kaikkia käyttämään järkeään. Vaikka Kantin mukaan naisten kypsymättömyys on heistä itsestään johtuvaa, naisten odotetaan ponnistelevan kypsymättömyyttä vastaan ja osallistuvan valistumiseen. (Emt. 2021, 239.) Sabourin (2021) tulkitsee, että koska valistus liittyy kiinteästi oikeudelliseen ja poliittiseen kontekstiin, se rajoittaa niitä ihmisiä, jotka voivat osallistua aktiivisesti valistumiseen. Koska naiset nähtiin oikeudellisesti kypsymättöminä, he eivät voineet käyttää järkeään julkisesti. Tämän vuoksi Sabourin väittää, että Kantin alkuperäinen tarkoitus oli sulkea naiset pois valistuksesta. (Emt. 2021, 255.)

Kant painottaa valistumista alaikäisyyden tilasta pois pääsyssä. Tulkintani mukaan tämä viittaa siihen, että ihminen on omaksunut infantiilin elämän, elämän, josta pitää päästä pois. Fromm (1962), Kiley (1983) ja Rousseau (1933) puolustavat näkemystä, että infantiiliksi tuleminen voidaan ja tuleekin estää ennakolta kasvatuksen avulla.

Frommin (1962) mukaan monet psykologit uskovat, että kasvatusten menetelmät, joita sovelletaan varhaislapsuudessa ja kasvuiässä, vaikuttavat merkittävästi yksilön luonteen kehitykseen. Kasvatuksen vaikutus riippuu siitä, miten kasvatusta määritellään ja toteutetaan. Kasvatuksen yhteiskunnallinen tehtävä on valmentaa yksilö yh-

teiskunnalliseen rooliinsa ja muovata hänen luonnettaan siten, että se sopii yhteen yhteiskunnan odotusten kanssa. Kasvatusprosessit eivät yksinään selitä yhteiskunnan tai sen jäsenten persoonallisuuden rakennetta. Sen sijaan on ymmärrettävä kasvatusjärjestelmän vaikutus yksilöiden persoonallisuuden muotoutumiseen yhteiskunnan taloudellisten ja sosiaalisten rakenteiden mukaan. Kasvatusmenetelmät ovat välineitä, joilla muokataan yksilön ominaisuuksia vastaamaan yhteiskunnan asettamia vaatimuksia. (Emt. 1962, 253.) Frommin (1962) mielestä yhteiskunnalliset muutokset voivat johtaa sosiaaliluonteen²¹ muutoksiin ja synnyttää uusia aatteita, jotka tekevät ihmisistä alttiimpia näiden uusien ideologisten näkemysten omaksumiselle. Uudet aatteet pyrkivät vahvistamaan ja vakiinnuttamaan uutta sosiaaliluonnetta ja ohjaamaan ihmisten toimintaa. Tässä mielessä yksilöiden luonteen kautta yhteiskunnalliset olosuhteet voivat vaikuttaa ideologisiin ilmiöihin (Emt. 1962, 263.)

Rousseau (1933) mukaan ihminen syntyy heikkona ja täysin avuttomana, ilman mitään valmiuksia ja arvostelukykyä. Aivan kuten Locke (ks. Locke 2020) argumentoi lapsen olevan syntymässään aivan kuin tyhjä taulu (*tabula rasa*). Rousseau (1933) väittää lapsen olevan täysin riippuvainen muista ja tarvitsevan apua selviytyäkseen. Kaikki ne ominaisuudet, joita ihmiseltä puuttuu hänen syntyessään, täytyy kehittää täysikasvuisena. Tämä kehitys on mahdollista saavuttaa kasvatuksen avulla, joka voi olla peräisin luonnosta, muista ihmisistä tai ympäröivistä olosuhteista. Ihmisen fyysinen kasvu ja kykyjen kehittyminen ovat seurausta luonnon tarjoamasta kasvatuksesta. Kuitenkin se, kuinka hyvin ihminen onnistuu hyödyntämään tätä kehitystä, riippuu suurelta osin niistä kasvatusvaikutteista, joita hän saa muilta ihmisiltä. Ihmisen oma kokemus ja itsetietoisuus kehittyvät vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden ihmisten kanssa. (Emt. 1933, 12.) Radikaalisti Rousseau (1933) ehdottaa vaihtoehdoksi kasvattaa lapset maalla pois yhteiskunnan tiukimpien mekanismien ulottumattomista. Kasvettuaan aikuiseksi maaseudulla nuori voi astua suureen maailmaan, jolloin huomataan, että hänellä on terveet ajatukset ja terve järki. (Emt. 1933, 681.)

Toisin kuin muut ajattelijat Kiley (1983) tarjoaa konkreettisia esimerkkejä siitä, miten estää aikuislapseksi kasvaminen kasvatuksen avulla. Hänen mukaansa nämä ohjeet pätevät riippumatta sukupuolesta. Hän korostaa, että vaikka viestintä voi auttaa ehkäisemään ongelmia, itse toiminnan kautta voidaan ratkaista ne. Lapsi voi oppia virheistään, kun hänen kanssaan vaihdetaan ajatuksia ja pyritään selventämään tunteita, mutta vasta kun emotionaalinen myrsky on laantunut. Keskellä konfliktia käydyt keskustelut voivat usein pahentaa tilannetta. Kiley huomauttaa, että monet vanhemmat saattavat turvautua väkivaltaan tällaisissa tilanteissa, mutta hän itse ei pidä

²¹ Sosiaaliluonteella Fromm (1962) tarkoittaa ihmisen luonnetta, joka on saman kulttuurin ihmisillä yhteistä.

sitä asianmukaisena vaihtoehtona (ks. myös Locke 2020). Sen sijaan hän ehdottaa toimintamallia, jossa keskeytetään väkivaltainen tilanne ja ohjataan lapsi rauhoittumaan jossain muualla. Kun lapsi on rauhoittunut, hänen kanssaan keskustellaan tapahtuneesta. (Emt. 1983, 195.)

Lasten kasvatuksessa on järkevää asettaa sääntöjä, jotka voidaan jakaa neuvoteltaviin ja ei-neuvoteltaviin sääntöihin. Neuvoteltavat säännöt ovat avoimia keskustelulle ja muutoksille, ja aikuisilla on veto-oikeus näihin sääntöihin. Huomioiden, että aikuisten tulisi neuvotella lasten kanssa niin paljon kuin lapsi pystyy asiaa käsittelemään. Tällä tavoin lapsi alistuu elämän tiettyihin tosiasioihin positiivisella tavalla. (Kiley 1983, 195–196.) Kiley (1983) mukaan on tärkeää opettaa lapsille vastuullisuutta elämän kriittisillä alueilla. Tätä voidaan opettaa neuvottelemalla, jolloin lapselle voidaan tarjota mahdollisuutta nauttia lisääntyneestä vapaudesta. Lapsen elämään puuttuminen voidaan perustella sillä, että hän ei vielä itse ole riittävän kypsä hoitamaan jotakin asiaa. Lapselle voi opettaa itsenäisyyttä niin, että jos hän parantaa suoriutumistaan, niin vanhemman tarvitsee yhä vähemmän puuttua hänen asioihinsa. Näin vähennetään konflikteja, riitoja vihamielisyyttä. (Emt. 1983, 196–197.) Rangaistuksia ei tule kasata toinen toisensa päälle, koska se voi saada aikaan sen, että aikuinen rangaistaa itseään enemmän kuin lasta. Tämä heikentää rangaistuksen tehokkuutta ja voi lietsoa lasta turhaan kapinaan ja koston tunteisiin. Lapsi ei opi, jos rangaistukset toistuvat ja esimerkiksi valehtelusta selviää yhden tai kahden päivän puhelimenpito kielolla tai kotiarestilla. (Kiley 1983, 197.) Kiley (1983) huomauttaa, että vanhempien on usein otettava kanta johonkin asiaan, joka ei miellytä lasta, ja tässä tilanteessa aikuisen ei tulisi olettaa, että lapsi suostuu ilman vastarintaa ja valitusta. Lapsi saattaa valittaa epäoikeudenmukaisuudesta, yhdenmukaisuudesta tai tilanteen väärinkäsityksestä, joten aikuisen on tärkeää kuunnella ja arvioida onko lapsen valituksissa perää. Aikuisen tulee säilyttää rauhallisuutensa ja pyrkiä luomaan positiivista keskustelun ilmapiiriä. Joskus aikuinen voi olla väärässä, ja silloin on hyvä myöntää tämä lapselle. Lapsen kuunnellessa aikuinen voi selittää, että vanhemmat joutuvat joskus tekemään päätöksiä lapsen puolesta, mikä voi aiheuttaa tunteen epäoikeudenmukaisuudesta. On tärkeää yrittää ymmärtää lapsen näkökulmaa ja pyrkiä ratkaisemaan asiat yhdessä. (Emt. 1983, 198.)

Kiley (1983) mielestä vanhempien tärkein tehtävä on välittää lapselleen positiivista minäkuva. Vanhemman ei kuitenkaan tule pyrkiä olemaan lapsen paras ystävä, eikä heidän tulisi pakottaa rajoja tai yrittää tehdä lapsesta jatkuvasti onnellista. Lapsi tarvitsee vanhempaa, kun taas ystävät löytyvät muualta. Asettamalla rajoja opetetaan lapselle itsehillintää, joka on välttämätöntä hänen kehitykselleen ja rehelliselle itse-

tunnolle. Elämään kuuluu myös epäonnistumisia ja surun tunteita. Vanhemmat voivat auttaa lasta käsittelemään näitä tunteita osoittamalla lämpöä ja myötätuntoa ilman sääliä. Jos halutaan estää aikuislapseksi kasvaminen, vanhempien tulisi osata vähentää vertaispainetta. Tämä tarkoittaa sitä, että vanhempien on hallittava vertaispainetta omassa elämässään. Esimerkiksi vanhempi ei saa viitata muihin lapsiin yrittäessään vaikuttaa oman lapsensa käyttäytymiseen, eikä hän saa arvostella puolisoaan lasten kuullen tai tehdä päätöksiä ulkopuolisten vaikutusten perusteella. Vanhempi voi opettaa lapselle, että vaikka muut tekevät asian tietyllä tapaa, se ei tarkoita, että lapsenkin tulisi tehdä niin. (Emt. 1983, 198–200.)

Kiley (1983) argumentoi, että lapset ovat yleensä paljon kestävämpiä kuin mitä saatetaan olettaa. Tämä rohkeus johtaa heidät säännölliseen auktoriteetin rajojen testaamiseen ja moraalien tutkimiseen, mikä on osa heidän luontaista egonsa vahvistumista. Aikuisten tulisi käyttää omaa moraaliaan varmistaakseen, että he pitävät lupauksensa. Tällä tavoin vanhemmat osoittavat luottamuksensa lasten kykyihin ja samalla kannustavat lapsia uskomaan itseensä. (Emt. 1983, 200.) Kiley (1983) mukaan perheissä, joissa infantilismi on jatkuvasti läsnä, saattaa vallita jännittänyt ilmapiiri. Tässä tilanteessa perheenjäsenten on harvoin mahdollista olla yhdessä ilman, että joku kiusaa toista tai joku on ärtynyt. Siksi perheiden olisi tärkeää löytää yhteisiä aktiviteetteja, jotka tuovat iloa kaikille. Jos lapsi käyttäytyy huonosti näissä yhteisissä hetkissä, vanhempi voi ohjata hänet pois tilanteesta. (Emt. 1983, 200–201.) Lisäksi vanhempien ei tulisi yrittää korvata tekojaan pelkillä sanoilla ja näin saada lasta mukautumaan. Tämantyyppiset vanhemmat eivät yleensä osoita itsehillintää omassa henkilökohtaisessa elämässään, ja saattavat itsekkin olla hieman lapsenomaisia. Nämä vanhemmat eivät osaa estää lastensa impulsiivista käyttäytymistä, koska heidän sanansa ja tekonsa eivät ole sopusoinnussa keskenään. Mikäli vanhempi tunnistaa tämän käyttäytymismallin itsessään, hän voi aktiivisesti harjoitella itsehillintää ja pyrkiä eroon lapsenomaisista piirteistään. Samoja kasvatustekniikoita voidaan soveltaa itseensä, kuten niitä käytetään lasten kasvatuksessa. (Kiley 1983, 201.)

Kiley (ks. Kiley 1983) näkemyksissä on paljon samaa Locken (2020) totuttamisen teemassa. Locke (2020) mukaan on tärkeää totuttaa lapsi erilaisiin asioihin. Hyveen ja moraalisen kunnan perustana on se, että ihminen kykenee kieltäytymään omien mielitekojensa tyydyttämisestä silloin, kun järki ei niitä hyväksy. Tämä taito tulee hankkia erikseen ja vahvistaa tottumusten avulla. Lapsille tulee opettaa, että he eivät aina saa sitä, mitä haluavat, vaan heille tarjotaan asioita, jotka on arvioitu heille hyödylliseksi. (Locke 2020, 47.)

Putnam (1993) ehdottaa infantilismin ongelman ratkaisuksi selvittää erilaisia sosiaalisen pääoman ulottuvuuksia. Sosiaalisella pääomalla hän tarkoittaa sosiaaliseen rakenteeseen liittyviä ulottuvuuksia, kuten sosiaalisia verkostoja, normeja ja luottamusta. Nämä ulottuvuudet tehostavat yksilöiden tavoitteiden toteutumista, mutta myös talouden toimintaa. (Emt. 1993.) Olennaista on selvittää millaiset organisaatiot ja verkostot tehokkaimmin ilmentävät ja tuottavat sosiaalista pääomaa. Tämä voisi liittyä keskinäiseen vastavuoroisuuteen, kollektiivisen toiminnan haasteiden ratkaisemiseen ja sosiaalisen identiteetin laajentamiseen esimerkiksi yhdistyselämän edistäminen voisi olla avainasemassa. (Putnam 1995, 76.) Toisena mahdollisena ratkaisuna Putnam (1995) ehdottaa tutkimusta, miten sähköiset verkostot vaikuttavat sosiaaliseen pääomaan. Hän kuitenkin huomauttaa, että sähköisissä verkostoissa tapahtuva vuorovaikutus ei aina ole samanlaista kuin kasvokkaisissa kohtaamisissa. Erityisesti nykypäivänä työpaikkojen tulisi kiinnittää huomiota sosiaalisen pääoman kehittämiseen. Muutoksen arvioinnissa olisi hyvä huomioida sosiaalisen pääoman viimeaikaiset muutokset eli muutokset kustannuksissa ja hyödyissä. Suotuisat suuntaukset, kuten syrjinnän väheneminen voi olla todella monimutkaisessa yhteydessä perinteisen sosiaalisen pääoman rappeutumiseen. Huomion arvoista on, että sosiaaliset, taloudelliset ja poliittiset organisaatiot ovat alttiita kartellisoitumiselle ja korruptiolle. (Emt. 1995, 76.) Putnamin (1995) mukaan huomiota tulisi kiinnittää ensisijaisesti politiikan vaikutukseen sosiaalisen pääoman muodostuksessa, sillä julkinen politiikka saattaa helpostikin tuhota sosiaalisia verkostoja ja normeja. Esimerkiksi koulupiirien yhdistäminen tuo tehokkuutta, mutta kokonaiskustannukset saattavat nousta korkeiksi. Hallituksella on mahdollisuus edistää sosiaalisen pääoman muodostusta, mutta toimenpiteet täytyy tehdä tarkoin harkiten. (Emt. 1995, 76–77.)

Neljännessä luvussa totesin, että yksi keskeisimpiä tekijöitä infantiiliksi alistamisessa on syrjintä. Syrjinnän poistaminen on yksi keino, jolla infantilisaation ongelmallisuutta voidaan purkaa. Stereotyyppien tiedostaminen ja niiden vastustaminen ovat merkittäviä askeleita tasa-arvon edistämiseksi. Yhteiskunnallisella tasolla syrjintää vastaan voidaan taistella asettamalla erilaisia lakeja ja normeja. Nämä säädökset tarjoavat oikeudellisen perustan syrjinnän vastustamiselle ja puitteet oikeudenmukaisuudelle. Työelämässä on tärkeää kiinnittää huomiota syrjiviin rakenteisiin ja käytäntöihin. Työpaikat voivat tunnistaa ja poistaa syrjintää edistäviä tekijöitä, jotta kaikilla työntekijöillä olisi tasavertaiset mahdollisuudet. Yksilöt voivat vaikuttaa merkittävästi syrjinnän vähentämiseen. Yksi tapa on vaikuttaa omaan kielenkäyttöön. Kieltä oikein käyttämällä yksilöt voivat varmistaa, että heidän ilmaisunsa ei tue syrjiviä rakenteita. Lisäksi olisi tärkeää kiinnittää huomiota siihen, miten asioita opetetaan erityisesti lapsille ja nuorille. Opetuksen tulisi sisältää kriittistä pohdintaa syrjintään liittyvistä teemoista ja ilmiöistä. (Euroopan neuvosto 2019.) Epstein (2023) työryhmineen

pitää tätä haastavana, sillä länsimaissa on nähty kasvua autoritäärisuudessa, populismissa, nationalismissa, loukkaavassa poliittisessa retoriikassa, internetin väärinkäytössä ja poliittisessa puolueellisuudessa. Heidän mukaansa tämä herättää kysymyksiä uusista infantilismin muodoista ja niiden noususta. (Emt. 2023, 156.)

6 POHDINTA

Olen yllä tarkastellut infantilismia käsitteenä, miten infantilismi omaksutaan ja miten infantilisaatiolla alistetaan sekä selventänyt erilaisia keinoja, joilla infantilismin ongelmaan voidaan vastata. Ilmiötä tarkastellessani huomasin, kuinka paradoksaalisesta asiasta onkaan kysymys. Infantilismi ilmenee etenevänä prosessina, jossa aikuiset joko omaksuvat infantiileja piirteitä tai heitä alistetaan infantiiliin elämään. Aikuiset saattavat pitää lapsuuden ominaisuuksia houkuttelevina ja pyrkiä omaksumaan niitä paetakseen aikuisuuden tuomia vastuita ja paineita. Samalla kuitenkin huomaamme, että lapsuus lyhenee, ja monet lapset joutuvat kohtaamaan aikuistumisen vaatimukset varhaisessa vaiheessa. Tämä ristiriita osoittaa, miten yhteiskunnalliset muutokset ja ulkoiset tekijät vaikuttavat sekä aikuisten että lasten käyttäytymiseen ja kasvuun.

Keskeinen näkemys on, että aikuisille asetetaan odotuksia olla vastuullisia ja huolehtia velvoitteistaan. Aikuisilta odotetaan, että he eivät ole itsekeskeisiä tai tuhlaa aikaansa turhiin asioihin. Yhteiskunnalla on tietynlaisia odotuksia aikuiselle, jotka perustuvat tuottavuuteen. Tutkielmani edetessä mielessäni heräsi ajatus, onko lapsen tavoin käyttäytyminen välttämättä aina negatiivinen ja haitallinen asia. Kuten johdannossa totesin infantilismi ja infantilisaatio ovat käsitteinä negatiivisia, kun taas lapsenkaltaisuus ilmiönä on enemmänkin positiivinen. Pohdinnassani käytän paikoitellen lapsenkaltaisuuden käsitettä, varsinkin silloin kun lapsenkaltaisuuden positiivisia näkökulmia on tarpeen esitellä.

Tutkielmastani jää väistämättä mielikuva, ettei aikuisen ole suotavaa käyttäytyä kuin lapsi. Lapsenkaltaisuus voi kuitenkin tarjota aikuiselle mahdollisuuden rentoutua, olla luova ja löytää iloa elämäänsä. Kasvavan epävarmuuden ja paineiden aikakaudella aikuiset voivat kokea tarvetta paeta aikuisuutta ja vastuullisuutta, hetkeksi. Olennaista on se, miten aikuinen tasapainottelee lapsenkaltaisen elämän ja vastuiden

välillä. Tutkielmassa ja lähdeaineistossani infantilisaatio painottuu negatiivisena ilmiönä. Positiivista lapsenkaltaisuuden näkökulmaa tuodaan harvoin esille, vaikka se olisi ensiarvoisen tärkeää. Tutkielmani laajuuden vuoksi keskityn pohdinnassani esittelemaan muutamia positiivista lapsenkaltaisuutta tarkastelevia näkökulmia lyhyesti.

Kypsymättömyyden kulttuuri on enemmän sääntö kuin poikkeus (Cross 2010, 1–2). Postmodernilla aikakaudella on käynnissä syvälinen ja laaja infantilisoiva prosessi, joka koskee kaikkia yhteiskunnan tasoja. Tämä prosessi on muuttanut aikuisuutta aikaisemmin indikoineita tekijöitä. Muutos liittyy kiinteästi individualismiin, presentismiin, globalisaatioon, monikulttuurisuuteen sekä epävarmuuteen. Nämä kaikki tekijät muodostavat kuvan aikuisesta lapsena, jota kuvastaa hyvin kypsymättömyys ja epävarmuus. Brzezińska työryhmineen (2012) väittää, että muutos näyttäisi todennäköisesti johtuvan poliittisista, taloudellisista, demografisista ja sosiokulttuurista muutoksista. Nykypäivän ihmisillä on laajemmat mahdollisuudet valita omat kehityspolkinsa, mitä pidetään myönteisenä muutoksena. Toisaalta samaan aikaan ihmiset saavat yhä vähemmän tukea muilta aikuisilta, mikä korostaa heidän subjektiivisuuttaan, omatoimisuuttaan ja individualismiaan entisestään. (Emt. 2013, 135.) Bernardinin (2014b) teoriaa mukaillen näitä muutoksia voidaan osittain selittää postmodernin kapitalismin vaikutuksella (Emt.2014a, 47, 52). Infantilisaatiolla pyritään saamaan aikaan lapsellista käytöstä aikuisissa, mutta samalla pyritään pitämään kehittävät ja kasvavat lapset lapsina. Tämä ilmiö liittyy myös lasten houkuttelemiseen kuluttajiksi. Se, mikä määritellään lapselliseksi, voidaan mitata lapsuuden rakentamiseen kuuluvilla normeilla. Kyseessä ei ole niinkään biologia vaan mielikuvituksellinen juoni, jolla pyritään palvelemaan sosiaalisia, taloudellisia ja poliittisia tarkoituksia. (Barber 2007, 84–85.)

Barber (2007) muistuttaa, että silloin, kun globaalit markkinat eivät eksplisiittisesti pyri infantilisoimaan aikuisia, ne pyrkivät voimannuttamaan lapset aikuisiksi kuluttajiksi. Tätä toteutetaan uudenlaisen mainonnan sekä myynnin strategioiden avulla, mutta myös erilaisten yhteiskunnallisten instituutioiden avulla. Nämä auttavat säilyttämään infantiilille eetoselle suotuisaa maaperää. (Emt. 2007, 35.) Vänskä ja Autio (2009) huomauttavat, että lapsuuden representaatioihin on kiinnitetty liian vähän huomiota visuaalisen kulttuurin ja kulutuksen tutkimuksessa. He tuovat esiin myös kulttuurin infantilisoitumisen nimenomaan kulutuksen kautta. (Emt. 2009.) Vänskä ja Autio (2009) huomioivat infantilismin vastanäkökulmana lasten aikuistamisen. Tämä ilmenee siinä, miten aikuiset pukevat lapsiaan merkkivaatteisiin aivan kuin lapset olisivat miniatyyriäikuisia. Lisäksi nykylasten elämä on muuttunut aiempaa aikataulutetummaksi. (Emt. 2009, 65.)

Bernardini (2014a) on huomannut saman ilmiön kuin Vänskä ja Autio (2009). Samalla kun aikuiset käyttäytyvät infantiilisti, myös lapsuus on lyhentynyt. Nuorilla murrosikä alkaa yhä aikaisemmin, mutta myös monilla murrosikä vaikuttaa kestävän ikuisesti. (Bernardini 2014a, 41.) Tämä on ilmiönä mielenkiintoinen, sillä samalla aikuiset käyttäytyvät kuin lapset, mutta samalla lapset eivät enää näytä perinteisiltä lapsilta. Lapset puhuvat, pukeutuvat ja käyttäytyvät kuin aikuiset. (Meyrowitz 1984, 19.) Yksi syy tähän ilmiöön voi olla se, että aikuismaailma on alkanut vaikuttaa lapsiin monin tavoin, samalla lapset pyrkivät jäljittelemään aikuisia. Postman (1982) antaa ilmiöstä huolestuttavan esimerkin ja toteaa, että nuoret tekevät aikuisten lailla raakoja rikoksia, samalla kun aikuisten tekemien rikosten määrä on lisääntynyt (Emt. 1982, 145–146). Myös Rousseau (1933) huomasi, että lapsista tulee liian aikaisin aikuisia. Hänen mukaansa on lapsia, jotka luonnonlahjojensa avulla tulevat aikuiseksi nopeammin, aivan kuten on olemassa ihmisiä, jotka eivät koskaan pääse eroon lapsellisuudestaan. (Emt. 1933, 161.) Toffler (1970) esittää, että länsimaisessa yhteiskunnassa on viimeiset 300 vuotta ollut muutos, joka koskee lähinnä korkeasti teollistuneita maita. Tämä muutos on synnyttänyt useita sosiaalisia muutoksia, mutta myös erityislaatuisia persoonallisuuden muutoksia. Lapset eivät ole enää niin lapsenomaisia kuin ennen, mutta keski-ikäiset aikuiset ovat kuin lapsia. (Emt. 1970, 4.) Mary (2012) toteaa, että empiirisestikin on havaittavissa nuorten aikuisuuteen siirtymisen viivästyneen. Viivästyminen on eräiden tutkijoiden mukaan seurausta siitä, että nuoria kohdellaan pelkästään hedonistisina yksilöinä, jotka haluavat nauttia nuoruudesta, eivätkä kantaa mukanaan aikuisille kuuluvia vastuita. Nuoruuden ja aikuisuuden rajat ovat hämärtyneet, sillä nuoruus näyttää laajentuneen varhaisaikaisuuteen, vaikka nuorista tulee laillisesti aikuisia myöhäisessä teini-iässä. (Emt. 2012, 31.)

Toisaalta Furedin (2002) mukaan on viitteitä siitä, että lapsen itsenäisyyteen siirtymistä ei saisi liiaksi rajoittaa. Rajoittamalla siirtymistä lapsuudesta aikuisuuteen ylläpidetään avuttomuuden ja kypsymättömyyden tilaa. Mikäli lapselle ei suoda tietynlaista itsenäisyyttä lapsena, hänellä on myöhemmin vaikeus ottaa vastuuta itsestään ja teoistaan. Tämän prosessin seurauksena riippuvuusaika vanhemmasta voi pidentyä. (Emt. 2002, 188.) Kloep ja Hendry (2011) muistuttavat, että jos nuoria kohdellaan kuin he olisivat epäkypsiä, heidän kypsymisprosessinsa hidastuu. Ihmisen kypsyminen vaihtelee yksilöllisesti, vaikka kyse olisi samassa kulttuurissa elävästä ihmisestä. Kypsymiseen liittyviä muutoksia osataan odottaa, sillä aikuisuuteen siirtyminen on edessä kaikilla. Yksilöiden tulee selvitä aikuistumiseen liittyvistä muutoksista sekä kyetä sopeutumaan muutoksiin psykososiaalisesti. (Emt. 2011, 73, 96.) Aikuisuuden rajat voidaan nähdä määrittelemättöminä, mutta myös yksilöllisinä käsitteinä (Bernardini 2014a, 41). Arnett (1997) viittaa siihen, etteivät nuoret enää ajattele perinteisellä tavalla aikuisuuteen siirtymisestä monivaiheisen prosessin kautta, vaan näkevät

sen enemmänkin yksilöllisenä siirtymänä. Tutkimukset osoittavat, että näillä siirtymävaiheen tapahtumilla on vain hyvin vähän merkitystä nuorten omissa käsityksissä siitä, mitä aikuisuuteen siirtyminen merkitsee. Nuoret ovat jopa sitä mieltä, ettei mikään näistä siirtymävaiheen tapahtumista ole välttämätöntä, jotta ihmistä voitaisiin pitää aikuisena. (Emt. 1997, 16). Bernardini (2014a) korostaa, ettei nyky-yhteiskunnassa välttämättä enää pidä paikkansa se, että taloudellinen riippumattomuus ja asumiseen liittyvät tekijät olisivat aikuisuuden merkkejä, sillä näitä tekijöitä ei pidetä enää yhteiskunnan vakauden mittareina. Nykyajan nuoret aikuiset kokevat yhä vähemmän pysyvyyttä ja enemmän epävarmuutta, mihin esimerkiksi työllisyyspolitiikka vaikuttaa. (Emt. 2014a, 47.)

Väitin viidennessä luvussa, että infantilismien ja infantilisaation yhtenä merkittävänä ratkaisuehdotuksena olisi koulutus. Kohan ja Weber (2020) suhtautuvat kriittisesti koulutuksen vaikutukseen. He väittävät, että tarkasteltaessa koulutusta ja kasvatusta ratkaisuna infantilismien ilmentymiseen on olennaista huomata, että useimmat koulutusmallit noudattavat kronologista näkemystä lapsen kehityksestä tai pitävät lasta jollain tavalla puutteellisena. Pedagogiikka, joka ei pyri häivyttämään lapsuutta, pyrkii enemmänkin ymmärtämään lapsuutta ja tuomaan syvemmän ymmärryksen siihen, miten ollaan aikuisena lapsi. Syntymän kokemus ei ole kronologisesti määrätty, vaan se voi tapahtua milloin tahansa. Lapsuus ei ole kehityksen tila, joka on tarkoitus ylittää. (Emt. 2020, 1.) Postmanin (1982) mukaan kirja ja koulu ovat olleet keskeisiä tekijöitä lapsuuden ja samalla tietynlaisen aikuisuuden luomisessa. Hän väittää, että lapsuus on häviämässä, ja samalla myös tietynlainen aikuisuus katoa. (Emt. 1982, 59.) Bernardini (2014a) korostaa väitteessään sitä, että yhteiskunnalliset olosuhteet eivät välttämättä vaikuttaisi aikuislapsen itsenäistymiseen, vaan kyseessä voi olla jonkinlainen luonnollinen itsenäistymisprosessi (Emt. 2014a, 49–51).

Fromm (1962) toteaa, että ihmisen käyttäytymistä eivät määrää hänen biologiset tarpeensa, vaan ihmisen inhimillisen eksistenssin perustekijät. Nämä perustekijät ovat sidoksissa suhteesta ympäröivään luontoon ja toisiin ihmisiin. (Emt. 1962, 17.) Kennedy ja Kohan (2017) näkevät ettei lapsuus ole erityinen kehityksellinen tila tai pedagoginen projekti, joka olisi tarpeen ylittää, vaan enemmänkin ihmisenä olemisen eksistentiaalinen tila. Sen sijaan he näkevät koulutuksen lapsuuden muovautumista ja ylläpitämistä tukevana prosessina, joka vaalii, hoitaa ja palauttaa lapsuuden kokemusta eli pikemminkin auttaa olemaan unohtamatta lapsuutta. Koulutuksen tehtävänä on enemmänkin vapautua historiallisesta identiteetistä, jossa lapsista pyritään tekemään aikuisia, jotka sopivat talouden ja teknologian tarpeisiin. Koulutusta kehittämällä voitaisiin tunnustaa, että lapsuus on keskeinen merkitystekijä, eikä vain asia, jota koulutetaan vaan myös asia, joka kasvattaa. (Emt. 2017, 50.) Kennedy ja Kohan

(2017) ehdottavat, että lapseksi tulemiselle pitäisi antaa enemmän tilaa ja käyttää tätä vastarinnan lähteenä niitä voimia vastaan, joita esimerkiksi Stiegler (ks. Stiegler 2010) piti ongelmallisen infantilisaation lähteenä. (Emt. 2017, 50.)

Neimanin (2014) mukaan infantilismissa on kyse ristiriitaisista viesteistä, joita ympäröivä maailma välittää. Yhtäältä ihmisiä kehoitetaan ottamaan asiat vakavasti ja unelmoimaan vähemmän, kun taas toisaalta ihmisiä ympäröi maailma, jossa kannustetaan pysymään nuorina. Tässä kontekstissa passiivisuus tuntuu mukavalta. Kyse on osin institutionaalaisesta laiskuudesta, jolla tarkoitetaan sitä, että parhaimpienkin hallitusten on helpompaa hallita kypsymättömiä ja passiivisia subjekteja kuin aktiivisia kansalaisia. (Emt. 2014, 40–41, 192–193.) Côté (2000) puolestaan väittää, että institutionalisoitu aikuisuuden viivästymä voidaan nähdä positiivisena asiana. Se tarjoaa ihmisille aikaa kokeilla mahdollisia tulevaisuuden identiteettejä ja löytää oma paikkansa yhteiskunnassa. Jos tätä aikuisuuden viivästymistä ei hallita oikein, siitä voi seurata kielteisiä seurauksia, kuten nuorten joutilaisuutta ja riippuvuutta vanhemmistaan. (Emt. 2000, 173.)

Aikuisten lastenkaltaista käytöstä ei välttämättä tarvitse pitää huonona ominaisuutena. Gottschalk (2018) muistuttaa, että aikuisten spontaania ja ajoittain lapsellista käytöstä ei tulisi aina nähdä ongelmallisena. Tällainen käytös voi olla joskus terapeutista, osoittaa rakkautta ja helpottaa vuorovaikutusta aikuisten kesken sekä aikuisten ja lasten välillä. Lasten käytökseen liittyy monia myönteisiä piirteitä, kuten uteliaisuus, avoimuus kokemuksille sekä intuitiivinen herkkyyks. (Emt. 2018, 109.) Jotta ihmisellä säilyy tunne itsensä hallinnasta, heidän tulee saada tehdä virheitä. Aivan samalla tavalla kuin lapset tekevät virheitä (Klick & Mitchell 2016, 34).

Tutkielmassani konsumerismi ja tiedotusvälineet korostuvat etsittäessä syyllistä infantilismiin ja infantilisaatioon. Huomauttaisin, että tämä ei ole niin yksiselitteistä, miltä se ehkä vaikuttaa. Meyrowitz (1984) toteaa, että aiemmin lapsen elinympäristö oli verrattain pieni. Lapsen kokemus maailmasta rajoittui kotiin ja kodin lähialueelle. Lapsen oppiessa lukemaan, hän sai pääsyn laajempaan yhteiskuntaan. Television yleistymisen mahdollisti lapselle uusia näkökulmia arvioida omaa elämäänsä ja siihen vaikuttavia asioita. (Emt. 1984, 28–29.) Postmanin (1982) mukaan viestintäteknologian liittyvät muutokset muuttavat intressien rakennetta eli niitä asioita, joita ajatellaan, symbolien luonnetta eli niitä asioita, joiden avulla ajatellaan ja yhteisön luonnetta eli sitä aluetta, jolla ajatuksia syntyy. Viestintäteknikka antaa ajattelemisen aiheita, mutta myös uusia ajattelemisen välineitä. (Emt. 1982, 31, 38.) Vaikka konsumerismia ja tiedotusvälineitä pidetään syyllisenä etenevään infantilismiin, voivat ne tar-

jota positiivisia näkökulmia lapsenkaltaisuuden näkökulmasta. Ne voivat tukea leikkisyyttä, luovuutta, luoda yhteisiä kokemuksia ja mielikuvitusta. Teknologinen kehittyminen tarjoaa pääsyn monenlaisiin tuotteisiin ja palveluihin, joista ihminen voi oppia ja hyötyä. Teknologia on tullut jäädäkseen, joten ihmisten tulee löytää uusia tapoja hyödyntää sitä.

Johdannossa esitin perinteisiä aikuiseksi kasvamisen merkkejä. Jos tarkastellaan sitä, miten aikuiseksi kasvetaan, voidaan huomata, ettei se ole helppoa. Aikuisella on vastuu omasta elämästä, taloudesta, terveydestä, perheestä ja niin edelleen. Aikuisuuteen liittyy monia elämänmuutoksia, jotka voivat olla pelottavia. Lisäksi ympäristö odottaa aikuiselta tietynlaista käyttäytymismallia. Neiman (2014) väittää, että aikuiseksi kasvaminen on vaikeampaa kuin usein oletetaan. Tämän vuoksi se voi herättää vastustusta. On olemassa yleinen käsitys siitä, mikä ongelma aikuisuuteen siirtymisessä piilee. Ihmistä kuitenkin pidellään kypsyydessä hienovaraisemmin ja invasiivisemmin kuin aikaisemmin. Toisaalta yhteiskunta kehottaa ihmisiä vakaavoitumaan, lopettamaan turhan haaveilun sekä hyväksymään maailman sellaisena kuin se on. Toisaalta ympärillä on runsaasti tuotteita ja ehdotuksia, joiden tarkoitus on pitää ihmiset nuorekkaana. Tämä luo ristiriitaisia kuvia aikuisuudesta, jotka eivät vastaa aikuisuuden ihannetta. (Emt. 2014, 287.) Bernardini (2013) toteaa, että usein aikuisuus nähdään matkana kohti vanhuutta, ja tämä herättää nuorissa aikuisissa puolustusmekanismeja. Aikuisuus nähdään liiallisina vastuina ja uhkana eksistentiaalisille mahdollisuuksille. Menneisyys ja tulevaisuus halutaan poistaa, jolloin jäljellä jää vain houkutteleva nykyisyys. (Emt. 2013, 4.)

Yksi aikuisuuteen liittyvistä merkittävistä, mutta samalla pelkoa aiheuttavista tekijöistä on identiteetin etsiminen ja löytäminen. Identiteetti on monitahoinen käsite, joka kuvastaa, keitä olemme, mitä arvostamme, mitä tavoittelemme ja millaisia rooleja omaksumme yhteiskunnassa. Identiteetin etsiminen on prosessi, joka liittyy oman minuuden ymmärtämiseen ja itsetuntemuksen syventämiseen. Identiteetin löytäminen edellyttää omien kiinnostuksen kohteiden, vahvuuksien ja heikkouksien tunnistamista, oman arvomaailman ja uskomusten määrittämistä, elämäntavoitteiden asettamista, sosiaalisten suhteiden muodostamista sekä erilaista roolien omaksumista yhteiskunnassa. Arnett (2000) selittää aikuislapsen riskikäyttäytymistä sillä, että se on osa heidän identiteetin muodostumisprosessiaan. Aikuiset haluavat hankkia monenlaisia kokemuksia ennen kuin asettuvat aikuiselämän rooleihin ja velvollisuuksiin. Nuorille aikuisille on helpompaa etsiä uusia ja intensiivisiä kokemuksia verrattuna teini-ikäisiin, sillä nuoret aikuiset eivät ole enää vanhempien valvonnan alla. Avioliit-

toon liittyvät vastuut rajoittavat riskikäyttäytymistä avioliittorooliin liittyvien velvoitteiden vuoksi. Samoin kuin vanhemmuus liittyy tiettyihin rooleihin, joissa on omat vastuunsa. (Emt. 2000, 475.)

Identiteetin muodostumisen ymmärtämisessä voitaisiin hyödyntää Mihail Bahtinin²² teoriaa kolmesta psyykkisestä rakenteesta, jotka ovat vahvasti toisiinsa kietoutuneita. Näitä rakenteita hän nimittää minä itselleni (*I-for-myself*), minä toiselle (*I-for-the-other*) ja toinen minulle (*other-for-me*). (Bakhtin 1993, 76; Morson & Emerson 1990, 184.) Bahtinin mukaan minä-itselleni ei ole kestävä tapa määritellä identiteettiä, koska sillä on taipumus kääntyä takaisin itseensä. Subjektin muodostukseen ei tällöin vaikuta mikään ulkoinen. (Burrill 2013, 8.) Tulkitsen, että minä itselleni korostaa ihmisen omaa sisäistä maailmaa, jolloin ihminen saattaa pitää kiinni omista tunteistaan, tarpeistaan ja mieltymyksistään. Ihminen ei tunne suurta huolta, mitä muut hänestä ajattelevat.

Burrillin (2013) mukaan minä itselleni ja minä toiselle muodostavat tietynlaisen tasapainon, joka mahdollistaa käsityksen itsestä perustuen käsitykseen siitä, miten muut näkevät minän. (Emt. 2013, 8.) Käsitän minä toiselle tarkoittavan tarvetta tulla hyväksytyksi ja nähdyksi muiden silmissä. Ihminen pyrkii ylläpitämään vuorovaikutusta muiden kanssa, jotta heidät hyväksytään osaksi yhteisöä. Burrillin (2013) mukaan toinen minulle kuvastaa sitä, miten muut sisällyttävät omaan käsitykseensä itsestään sen, miten toinen näkee heidät. Identiteetti on jotakin sellaista, jonka kaikki jakavat ja ylläpitävät. (Emt. 2013, 8.) Infantilismin, kuten myös lapsenkaltaisuuden näkökulmasta tämä voisi tarkoittaa tietynlaisia paineita täyttää toisten odotuksia ja samalla yksilön taitoa ylläpitää omaa tapaa nähdä maailmaa. Ihminen voi olla myös altis toisten ihmisten vaikutuksille.

Tulkitsen, että nämä kolme psyykkistä rakennetta voivat auttaa säilyttämään yhteyden alkuperäiseen itseemme ja edistämään terveen identiteetin muodostumista. Psyykkinen rakenne ei ole staattinen, vaan se kehittyy vuorovaikutuksessa näiden rakenteiden välillä. Jos sallimme lapsenkaltaisuuden aikuisiällä, se voi auttaa ylläpitämään joustavuutta ja avoimuutta uusille identiteetin muotoutumisen mahdollisuuksille. Mihail Bahtinin kolme psyykkistä rakennetta voi tarjota arvokkaan viitekehyksen ymmärtää lapsenkaltaisuuden moniulotteista luonnetta aikuisuudessa. Lapsenkaltaisuuden ja aikuisuuden välinen tasapaino voi olla rikas lähde identiteetin muodostumisessa ja ylläpitämisessä, ja se vaatii jatkuvaa itsereflektiota ja vuorovaikutusta ympäröivän yhteisön kanssa. Identiteetin rakentaminen on dynaaminen prosessi, joka vaatii tasapainoilua näiden eri ulottuvuuksien välillä.

²² Joskus myös Mikhail Bakhtin.

Pohdintani lopussa haluan esittää tulkintani Nietzschen (2006) kolmesta metamorfoosista, josta hän kirjoittaa *Näin puhui Zarathustra* – teoksessaan. Kyse on eräänlaisesta hyvän elämän ja itsensä löytämisestä, joka tapahtuu kolmen metamorfoosin kautta. Metamorfoosissa henki muuttuu ensin kameliksi, sitten leijonaksi ja viimeisenä lapseksi. Tulkintani mukaan Nietzschen kolme metamorfoosia ilmentää hyvin kasvuprosessia ja sen lopputulosta, jossa lapsenkaltaisuutta voi olla ihmisen elämässä sopivasti.

Nietzsche (2006) kuvailee, että hengen on käytävä läpi kolme muutosta. Kun henki tulee olemassa olevaksi, se kohtaa suuren lohikäärmeen, joka voi joko tuhota sen tai suojella henkeä. Lohikäärmeestä löytyy kaikki tieto, mitä henki voi tarvita. Henki kunnioittaa aluksi lohikäärmettä, mutta huomaa kuitenkin omat puutteensa. Tämän seurauksena henki muuttuu metamorfoosissa kameliksi. Kamelin tehtävä on tutkia maailmaa ja samalla ylläpitää lohikäärmeen luomia arvoja. Kameli on ylpeä taidostaan kantaa selässään kaikkien murheet. Ajan kuluessa kameli ymmärtää, ettei voi kantaa muiden taakkoja, koska ne ovat liian raskaita kannettavaksi. Kameli ymmärtää olevansa eräänlainen orja ja väline. Lohikäärme, joka mahdollisti hengen synnyn, rajoittaa kamelia. Kameli haluaa vapautua ja muuttuu jälleen. (ks. Nietzsche 2006.) Lapsenkaltaisuuden näkökulmasta tämä voisi tarkoittaa sitä, että yksilö yrittää sopeutua yhteiskunnan sääntöihin ja normeihin, mutta samalla ymmärtää velvollisuuksiensa merkityksen.

Metamorfoosissa kamelista tulee leijona. Leijona on tuhoaja, joka kohtaa lohikäärmeen. Leijona vastustaa perinteitä, joita hän pitää turhina. Leijona ei halua palvella lohikäärmettä vaan janoaa vapautta. Hengen täytyy oppia tuhoamaan sellaista, jota hän ennen arvosti eniten. Leijonan on pakko kohdata lohikäärme, mutta myös osa itseään. Tästä huolimatta henki on yhä riippuvainen lohikäärmeestä. Taistelu vapaudesta ja uskallus vastustaa, avaa uudenlaisia mahdollisuuksia. Jos tuho on mahdollista, niin on myös uuden luominen. (ks. Nietzsche 2006.) Tulkintani mukaan leijonana olemisen tarkoittaa perinteisten normien haastamista ja niiden kahleista vapautumista. Leijona on kapinallisuuden symboli, joka haluaa hylätä perinteiden tuomat taakat. Lapsenkaltaisuuden näkökulmasta tulkitsen tämän tietynlaiseksi pelottomuudeksi ja haluksi etsiä omaa tietään riippumatta yhteiskunnan ja muiden odotuksista.

Tästä syystä leijonan täytyy muuttua lapseksi metamorfoosin kautta. Kaikki menneisyyden virheet voivat muuttua joksikin paremmaksi. Lapsen tulee oppia unohtamaan menneisyys, eikä paheksua aiemmin olevia. Menneisyydellä on kuitenkin merkitys, sillä se on muodostanut lapsen kasvun sellaiseksi, kun hän on. Lapsi on

aina uusi alku, jolla on omat arvot ja oma tahto sekä mahdollisuus luoda kirkkaampi tulevaisuus. (ks. Nietzsche 2006.) Lapsi symbolisoi luovuutta, spontaaniutta ja halua elää hetkessä. Lapsenkaltaisuuden kontekstissa tämä voi tarkoittaa kykyä nähdä maailma uusin silmin, ilman ennakkoluuloja ja ylimääräisiä rajoitteita.

Tulkitsen Nietzschen tarkoittaneen kolmella metamorfoosilla oman minuuden löytymistä, vapautta ja uutta alkua sekä mahdollisuutta määrittää oma elämäntarkoituksensa. Tarvitaan kolme metamorfoosia, jotta voimme olla vapaita. Se kuvastaa matkaa lapsenomaisesta uteliaisuudesta ja puhtaisuudesta kohti aikuisuutta ja vastuuta, mutta myös halua säilyttää yhteys lapsenomaisuuteen ja nähdä maailma uusin silmin. Mahdollisuus jäädä jumiin johonkin näistä metamorfooseista liittyy yksilön elämän monimutkaisuuteen ja haasteisiin. Ikuinen kameli kantaa ikuisesti toisten murheita ja kokee velvollisuuden tunteita ja vastuuta, eikä koskaan uskalla kapinoida yhteiskuntaa vastaan. Ikuinen leijona saattaa vastustaa perinteitä ja normeja, mutta ei koskaan löydä tasapainoa omien halujen ja yhteiskunnan odotusten välillä. Tasapaino löytyy, kun yksilö kykenee yhdistämään nämä vaiheet ja hyödyntämään niitä kehityksessään. Jokaisella metamorfoosilla on tärkeä rooli matkalla kohti aitoutta ja sellaista vapautta, jossa lapsenkaltaisuutta on juuri sopivasti.

Erich Frommin (1947) ajatuksiin on hyvä päättää tämä tutkielma. Fromm on todennut, että ihmiset säilyttävät ihmisyytensä vain toteuttamalla yksilöllisyyttään. Elämisen velvollisuuteen sisältyy velvollisuus tulla itseksi ja kehittyä yksilöksi, johon kullakin ihmisellä on potentiaaliset mahdollisuudet. (Emt. 1947, 31.) Se mikä kenenkin potentiaali on, jää arvoitukseksi. Ihmisellä on luonnollinen tarve tulla hyväksytyksi (Fromm 1962, 188).

LÄHTEET

- Ariès, P. (1962). *Centuries of childhood*. New York: Alfred A. Knopf.
- Arluke, A. & Levin, J. (1982). Second Childhood. *Public Communication Review*, 1(2), 21–25.
- Arnett, A. J. (2000). Emerging Adulthood: A Theory of Development from the Late Teen Through the Twenties. *American Psychological Association*, 55(5), 469–480.
- Arnett, J. J. (1997). Young people's conceptions of the transition to adulthood. *Youth & society*, 29(1), 3–23.
- Avioliittolaki 234/1929.
- Bakhtin, M. (1993). *Toward a Philosophy of the Act*. (V. Liapunov, M. Holquist toim. & V. Liapunov käänt.) Austin: University of Texas Press.
- Barber, B. R. (2007). *Consumed: How markets corrupt children, infantilize adults, and swallow citizens whole*. New York/Lontoo: W. W. Norton & Company.
- Becker, L. C. (1998). Stoic Children. Teoksessa S. M. Turner & G. B. Matthews (toim.): *The Philosopher's Child: Critical Perspectives in the Western Tradition* (s. 45–61). New York: University of Rochester Press.
- Belk, R. (2000). May the Farce be with you: On Las Vegas and Consumer Infantilization. *Consumption, Markets and Culture*, 4(2), 101–205.
- Beller, A.-M. (2012). Sensational bildung! Infantilization and female maturation in Braddon's 1860s novels. *DQR Studies in Literature*, 50, s. 113–131.
- Bernardini, J. (2013). The Role of Marketing in the Infantilization of the Postmodern Adult. *Fast Capitalism*, 10(1).
- Bernardini, J. (2014a). The infantilization of the postmodern adult and the figure of kidult. *Postmodern Openings*, 5(2), 39–55.
- Bernardini, J. (2014b). The Postmodern Infantilization of the Media. *Fast Capitalism*, 11(1), 17–22.
- Blatterer, H. (2007). Reconceptualising an Uncontested Category: Contemporary Adulthood and Social Recognition. *Current Sociology*, 55(6), 771–792.
- Bowman, J. (2009). Reality and the Postmodern Wink. *The New Atlantis* (23), 69–79.
- Brzezińska, A. I., Czub, T., Czub, M. & Kaczan, R. (2013). Postponed or delayed adulthood? Teoksessa E. Nowak, D. Schrader & B. Zizek (toim.): *Educating Competencies for Democracy* (s. 103–125). New York: Peter Lang Verlag.
- Burgess, M. C., Stermer, S. P. & Burgess, S. R. (2007). Sex, Lies and Video Games: The Portrayal of Male and Female Characters on Video Game Covers. *Sex Roles*, 57, 419–433.
- Burrill, D. A. (2013). *The other guy: Media masculinity within the margins*. New York: Peter Lang.

- Carlson, C. (2010). Desensitization of Infantilization. *Journal of Undergraduate Research*, 7.
- Côté, J. E. (2000). *Arrested Adulthood: The Changing nature of maturity and Identity*. New York ja Lontoo: New York University Press.
- Courtney, A. E. & Lockeretz, S. W. (1971). A Woman's Place: An Analysis of the Roles Portrayed by Women in Magazine Advertisements. *Journal of Marketing Research*, 8, 92-95.
- Cross, G. (2004). *The Cute and the Cool: Wondrous Innocence and Modern American Children's Culture*. Oxford ja New York: Oxford University Press.
- Cross, G. (2010). *Men to boys: The making of modern immaturity*. New York: Columbia University Press.
- De Beauvoir, S. (1947). *The ethics of ambiguity*. (B. Frechtman, käänt.) Secaucus: Citadel Press.
- Dines, G., Jensen, R. & Russo, A. (1998). *Pornography: The production and consumption of inequality*. New York, Lontoo: Routledge.
- Engelberg, M. (2018). *Miehiä ja naisihmisiä – Suomen kielen seksismi ja sen purkaminen*. Helsinki: Tasa-arvoasiain neuvottelukunta TANE.
- Epstein, R., Bock, S. D., Drew, M. J. & Scandalis, Z. (2023). Infantilization across the life span: A large-scale internet study suggest that emotional abuse is especially damaging. *Motivation and Emotion*, 47, 137-163.
- Euroopan neuvosto. (2019). *Preventing and combating sexism*. Euroopan neuvosto.
- Friman, U., Arjoranta, J., Kinnunen, J., Heljakka, K. & Stenros, J. (2022). Johdanto: Pelit kulttuurina ja kulttuurissa. Teoksessa U. Friman, J. Arjoranta, J. Kinnunen, K. Heljakka & J. Stenros (toim.): *Pelit kulttuurina* (s. 7-32). Tampere: Vastapaino.
- Fromm, E. (1947). *Ihmisen osa*. (K. Turunen, käänt.) Helsinki: Kirjayhtymä.
- Fromm, E. (1962). *Vaarallinen vapaus*. (M. Lahtela, käänt.) Helsinki: Helsingin liikekirjapaino Oy.
- Furedi, F. (2002). *Culture of fear*. Lontoo/New York: Continuum.
- Garber, B. D. (2011). Parental alienation and the the dynamics of the enmeshed parent-child dyad: adultification, parentification, and infantilization. *Family Court Review*, 49(2), 322-335.
- Goffman, E. (1987). *Gender Advertisements*. New York: Harper Torchbooks.
- Gopnik, A. (2009). *The Philosophical Baby*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Gottschalk, S. (2018). *The terminal self: Everyday life in hypermodern times*. New York: Routledge.
- Guattari, F. (2000). *The Three Ecologies*. (I. Pindar & P. Sutton, käänt.) Lontoo, New Brunswick: The Athlone Press.

- Hannan, S. (2019). Childhood and autonomy. Teoksessa A. Gheaus, G. Calder & J. De Witspelaere (toim.): *The Routledge Handbook of the Philosophy of Childhood and Children* (s. 112–122). Lontoo ja New York: Routledge.
- Heljakka, K. (2012). Peter Pan ja lelulaatikon lumo: Manifesti aikuisen (lelu)leikin puolesta. Teoksessa R. Turtiainen & S. Östman (toim.): *Esseitä "turhan" tutkimisesta* (s. 60–71). Turku: Turun yliopisto.
- Heljakka, K. (2022). Aikuisten leikki leikillisen käänteen aikakaudella. Teoksessa U. Friman, J. Arjoranta, J. Kinnunen, K. Heljakka & J. Stenros (toim.): *Pelit kulttuurina* (s. 265–288). Tampere: Vastapaino.
- Hendry, L. B. & Kloep, M. (2011). Lifestyles in emerging adulthood: Who needs stages anyway? Teoksessa J. J. Arnett, M. Kloep, L. B. Hendry & J. L. Tanner (toim.): *Debating emerging adulthood: Stage or process* (s. 77–106). Oxford: Oxford University Press.
- Himanshu, Kaur, A., Kaur, A. & Singla, G. (2020). Rising dysmorphia among adolescents: A cause for concern. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 9, 567–570.
- Huizinga, J. (1949). *Homo ludens*. Oxon: Routledge.
- Hymowitz, K. S. (2011). *Manning up: How the rise of women has turned men into boys*. New York: Basic Books.
- Jones, D. (1995). Sexual Selections, Physical Attractiveness, and Facial Neoteny. *Current Anthropology*, 36(5), 723–748.
- Jung, C. (1960). *Answer to Job*. (R. F. Hull, käänt.) Cleveland ja New York: Meridian Books.
- Kabeer, N. (2005). Gender equality and women's empowerment: A critical analysis of the third millennium development goal 1. *Gender and Development*, 13(1), 13–24.
- Kang, M.-E. (1997). The Portrayal of Women's Images in Magazine Advertisements: Goffman's Gender Analysis Revisited. *Sex Roles*, 37(11/12), 979–996.
- Kant, I. (2007). Vastaus kysymykseen: Mitä on valistus? Teoksessa J. Koivisto, M. Mäki & T. Uusitupa (toim.): *Mitä on valistus?* (s. 85–94). Tampere: Vastapaino.
- Keij, D. (2022). The risks of a recurring childhood: Deleuze and Guattari on becoming-child and infantilization. *Educational philosophy and theory*. doi:10.1080/00131857.2022.2128759
- Kennedy, D. (2020). Becoming Child: Wild Being and the Post-Human. Teoksessa W. O. Kohan & B. Weber (toim.): *Thinking, Childhood and Time: Contemporary Perspectives on the Politics of Education* (s. 119–130). Lanham: Lexington Books.
- Kennedy, D. & Kohan, W. O. (2017). Childhood, education, and philosophy: a matter of time. Teoksessa M. Rollins Gregory, J. Haynes & K. Murriss (toim.): *The*

- Routledge International Handbook of Philosophy for Children* (s. 46–52). Lontoo, New York: Routledge.
- Kiley, D. (1983). *The Peter Pan syndrome: Men who have never grown up*. New York: Dodd, Mead & company.
- Klick, J. & Mitchell, G. (2016). Infantilization by Regulation. *Regulation*, 39, 32–37.
- Kloep, M. & Hendry, L. B. (2011). A systemic approach to the transitions to adulthood. Teoksessa J. J. Arnett, M. Kloep, L. B. Hendry & J. L. Tanner (toim.): *Debating emerging adulthood: Stage or process?* (s. 53–76). Oxford: Oxford University Press.
- Kohan, W. O. & Weber, B. (2020). Introduction. Teoksessa W. O. Kohan & B. Weber (toim.): *Thinking, Childhood, and Time* (s. 1–10). Lanham: Lexington Book.
- Kotimaisten kielten keskus. (21.8.2023). tyttö. Saatavilla: <https://kaino.kotus.fi/suomenetymologinensanakirja/?p=article&etym_id=ETYM_af3d2e117ca3fcd9c08e65f1e760fb3c&word=tytt%C3%B6> Luettu 1.10.2023.
- Kovel, J. (1976). *A complete guide to therapy: From psychoanalysis to behavior modification*. New York: Pantheon Books.
- Labre, M. P. (2002). The Brazilian Wax: New Hairlessness Norm for Women? *Journal of Communication Inquiry*, 26(2), 113–132.
- Laki holhoustoimesta 442/1999.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983.
- Lasch, C. (1979). *The culture of narcissism*. New York ja Lontoo: W. W. Norton & Company.
- Lavine, H., Sweeney, D. & Wagner, S. H. (1999). Depicting women as sex objects in television advertising: Effects on body dissatisfaction. *Personality and social psychology bulletin*, 25(8), 1049–1058.
- Lee, N. (2001). *Childhood and society Growing up in an age of uncertainty*. Maidenhead: Open University Press.
- Levy, D. M. (1941). Maternal Overprotection. *Interpersonal and Biological Processes*, 4(3), 393–438.
- Lindner, K. (2004). Images of women in general interest and fashion magazine advertisements from 1955–2002. *Sex Roles*, 51(7/8), 409–421.
- Locke, J. (2020). *Muutamia mietteitä kasvatuksesta*. (J. Lehtonen, käänt.) Helsinki: Opijan.
- MacArthur, H. J., Cundiff, J. L. & Mehl, M. R. (2020). Estimating the Prevalence of Gender-Biased Language in Undergraduates' everyday Speech. *Sex Roles*, 82, 81–93.
- MacCallum, Jr., G. C. (1967). Negative and Positive Freedom. *The Philosophical Review*, 76(3), 312–334.

- Marcuse, H. (1964). *One-Dimensional Man: Studies in the ideology of advanced industrial society*. Lontoo ja New York: Routledge Classics.
- Marson, S. M. & Powell, R. M. (2014). Goffman and the Infantilization of Elderly Persons: A Theory in Development. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 41(4), 143–158.
- Marx, K. (1993). *Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy*. (M. Nicolaus, käänt.) Penguin Classics.
- Mary, A. (2012). *The Illusion of the Prolongation of Youth*. Tampere: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 130.
- McGowan, D. (1998). Aristotle's Children. Teoksessa S. M. Turner & G. B. Matthews (toim.): *The Philosopher's Child: Critical Perspectives in the Western Tradition* (s. 19–44). New York: University of Rochester Press.
- Mead, M. (1970). *Culture and commitment: A study of the generation gap*. New York: Natural History Press/Doubleday & Company, Inc.
- Meyrowitz, J. (1984). The Adulthood Child and the Childlike Adult: Socialization in an Electronic Age. *Daedalus*, 113(3), 19–48.
- Miller, C. & Swift, K. (1977). *Words and Women*. New York: Anchor Books.
- Morson, G. S. & Emerson, C. (1990). *Mikhail Bakhtin: Creation of a Prosaics*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Muñiz Jr., A. M. & O'Guinn, T. (2001). Brand Community. *Journal of Consumer Research*, 27, 412–432.
- Nam, K., Lee, G. & Hwang, J.-S. (2011). Gender Stereotypes Depicted by Western and Korean Advertising Models in Korean Adolescent Girls' Magazines. *Sex Roles*, 64, 223–237.
- Nario-Redmond, M. R. (2020). *Ableism: The Causes and Consequences of Disability Prejudice*. Hoboken: Wiley Blackwell.
- Neiman, S. (2014). *Why grow up?: Subversive thoughts for an infantile age*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Nietzsche, F. (2006). *Thus Spoke Zarathustra*. (A. Del Caro, R. B. Pippin, toim. & A. Del Caro, käänt.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Nikander, P. & Zechner, M. (2006). Ikäetiikka – elämäntapojen ääripäät, haavoittuvuus ja eettiset kysymykset. *Yhteiskuntapolitiikka*, 71(5), s. 515–526.
- Noggle, R. (2019). Children's rights. Teoksessa A. Gheaus, G. Calder & J. De Wispelaere (toim.): *The Routledge Handbook of the Philosophy of Childhood and Children* (s. 101–111). Lontoo ja New York: Routledge.
- Núñez, C. & Pfeffer, L. (2016). 13 Amazing coming of age traditions from around the world. *Global Citizen*. Saatavilla: <<https://www.globalcitizen.org/en/content/13-amazing-coming-of-age-traditions-from-around-th/>> Luettu 1.10.2023.

- Pembecioğlu, N. (2022). Artificial Intelligence As A Means of Infantilization. *Artificial Intelligence Theory and Applications*, 2(1), 59–73.
- Plato. (1997). *Complete works*. (J. Cooper & D. Hutchinson, toim.) Indianapolis/Cambridge: Hackett Publishing Company.
- Postman, N. (1982). *Lyhenevä lapsuus*. (I. Rekiarvo, käänt.) Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Putnam, R. D. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
- Putnam, R. D. (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy*, 6(1), 65–78.
- Putnam, R. D. (1995b). Tuning In, Tuning Out: The Strange Disappearance of Social Capital in America. *Political Science and Politics*, 28(4), 664–683.
- Puvia, E. & Vaes, J. (2013). Being a Body: Women's Appearance Related Self-Views and their Dehumanization of Sexually Objectified Female Targets. *Sex Roles*, 68, 484–495.
- Raamattu*. (1992). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Kirjapaja.
- Rochon, P. A., Kalia, S. & Higgs, P. (2021). Gendered ageism: addressing discrimination based on age and sex. *Lancet*, 398, 648–649.
- Rose, J. S. (1998). The Case of Peter Pan: The Impossibility of Children's Fiction. Teoksessa H. Jenkins (toim.): *The Children's Culture Reader* (s. 95–109). New York: NYU Press.
- Rousseau, J. J. (1933). *Émile eli kasvatuksesta*. (J. Hahl, käänt.) Porvoo: Werner Söderström osakeyhtiö.
- Rowland-Serdar, B. & Schwartz-Shea, P. (1991). Empowering Women: self, Autonomy, and Responsibility. *The Western Political Quarterly*, 44(3), 605–624.
- Sabourin, C. (2021). Kant's Enlightenment and Women's Peculiar Immaturity. *Kantian Review*, 26(2), s. 235–260.
- Salari, S. M. & Rich, M. (2001). Social and environmental infantilization of aged persons: Observations in two adult day care centers. *The International Journal of Aging and Human Development*, 52(2), 115–134.
- Sannet, T. (2021). Cinderella Complex: A Meta-analytic review. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research*, 7(5), 324–329.
- Schroeder, J., Epley, N. & Waytz, A. (2017). Endorsing help for other that you oppose for yourself: Mind perception alters the perceived effectiveness of paternalism. *Journal of Experimental Psychology: General*, 146(8), 1106–1125.
- Sharlin, S. A. & Polansky, N. A. (1972). The process of infantilization. *American Journal of Orthopsychiatry*, 42(1), 92–102.

- Sidani, K. (2023). The Hypersexualization of Young Girl and the Infantilization of Adult Women. *American Journal of Humanities and Social Sciences Research*, 7(1), 193–197.
- Sinclair, S., Huntsinger, J., Skorinko, J. & Hardin, C. D. (2005). Social Tuning of the Self: Consequences for the Self-Evaluations of Stereotype Targets. *Journal of Personality and Psychology*, 89(2), 160–175.
- Sparks, B., Zidenberg, A. M. & Olver, M. E. (2022). Involuntary Celibacy: A review of incel ideology and experiences with dating, rejection, and associated mental health and emotional sequelae. *Current Psychiatry Reports*, 24(12), 731–740.
- Stevenson, J. L., Harp, B. & Gernsbacher, M. A. (2011). Infantilizing Autism. *Disability Studies Quarterly*, 31(3).
- Stiegler, B. (2010). *Taking care of youth and the generations*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Suomen perustuslaki 731/1999.
- Sweet, P. L. (2019). The Sociology of Gaslighting. *American Sociology Review*, 84(5), 815–875.
- The Union of International Associations. (4.10.2020). *The Encyclopedia of World Problems and Human Potential*. Saatavilla: <<http://encyclopedia.uia.org/en/problem/135891>> Luettu 1.10.2023.
- Tiggemann, M. & Kenyon, S. J. (1998). The Hairless Norm: The Removal of Body Hair in Women. *Sex Roles*, 39(11/12), 873–885.
- Toffler, A. (1970). *Future Shock*. New York: Bantam Books.
- Turner, S. M. & Matthews, G. B. (2022). Introduction to The Philosopher’s Child: Critical perspective in the Western tradition. Teoksessa G. Maughn Rollins & M. J. Laverty (toim.): *Gareth B. Matthews, The child’s philosopher* (s. 248-251). Lontoo ja New York: Routledge.
- Union for Reform Judaism. (2023). Bar and Bat Mitzvah. Saatavilla <<https://reformjudaism.org/beliefs-practices/lifecycle-rituals/religious-education-rituals/bar-and-bat-mitzvah>> Luettu 1.10.2023.
- University of Texas at Austin College of Liberal Arts. (2023). Common Character Archetypes. Saatavilla <<https://minio.la.utexas.edu/webeditor-files/uteach/pdf/archetypes20in20drama20notes.pdf>> Luettu 1.10.2023.
- Veale, D. (2004). Body dysmorphic disorder. *Postgraduate Medical Journal*, 80, 67–71.
- Von Franz, M.-L. (2000). *The Problem of the Puer Aeternus*. Toronto: inner City Books.
- Vänskä, A. & Autio, M. (2009). Aikuisia lapsia ja lapsiaikuisia – symbolinen lapsuus visualisoituvassa kulutuskulttuurissa. *Nuorisotutkimus*, 27(4), 53–69.
- Weinberg, N. (1976). Social Stereotyping of the physically handicapped. *Rehabilitation Psychology*, 23(4), 115–124.